

รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม
และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (ผีตอเหลือง)

รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

เรื่อง
การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (ผีตอ่งเหลือง)

สำนักกรรมการ ๓
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา) บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการพัฒนาลังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ที่ สว (กมธ ๓) ๐๐๑๙ / (ร ๔)

วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (ผีตอเหลือง)”

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๓) ประกอบข้อ ๙๘ ซึ่งคณะกรรมการการพัฒนาลังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทำกิจการ พิจารณาสืบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาลังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศ และนานาชาติ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชน ด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดทางเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกันความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตรี โอสถ ภาวิไล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางทัศนียา ยุวานนท์	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. หม่อมหลวงบัณฑิตา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	กรรมการ
๑๒. นายมณฑิร บุญตัน	กรรมการ
๑๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ

๑๔. พลเอก วลีต โรจนภักดี

กรรมการ

๑๕. นายอำพล จินดาวัฒนะ

กรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ มละบริ (ผีตอเหลือง)” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุม วุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์

(นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวภิรมย์ นิลทัพ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ

สำนักกรรมการ ๓

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖

เพชรรัตน์ พิมพ์

เพชรรัตน์/ภิรมย์ ทาน

ภิรมย์ ตรวจ

คณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
ประธานคณะกรรมการ

พลตรี โอสถ ภาวิไล
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม

นางทัศนာ ยูวานนท์
เลขาธิการคณะกรรมการ

พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ
โฆษกคณะกรรมการ

นางผาณิต นิตินัฒ์ประกาศ
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายพีระศักดิ์ พอจิต
ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ
กรรมาธิการ

นายมนต์เชียร บุญตัน
กรรมาธิการ

นายยุทธนา ทัพเจริญ
กรรมาธิการ

พลเอก วลิต โจรนภักดิ์
กรรมาธิการ

นายอำพล จินดาวัฒนะ
กรรมาธิการ

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส

นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
ประธานคณะอนุกรรมการ

พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง

นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ
รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง

นายศุภชัย สถิรศิลป์
อนุกรรมการ

นางวรภัทร แสงแก้ว
อนุกรรมการ

นางงามจิต แท้สุวรรณ
อนุกรรมการ

นายสำราญ อรุณธาดา
อนุกรรมการ

นายศุภากร ปทุมรัตน์นารถ
อนุกรรมการ

นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย
อนุกรรมการ

นายธนรัตน์ ธาราภรณ์
อนุกรรมการ

นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์
อนุกรรมการและเลขานุการ

นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ละบรี (ผีตอเหลือง)”
ของคณะกรรมการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๑๓) โดยมีหน้าที่และอำนาจ เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติกระทำกิจการ พิเคราะห์สืบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้ง ประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมภายในประเทศและนานาชาติ และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาดังกล่าว ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนา ชีวิตความเป็นอยู่ การคุ้มครองและดูแลผู้ยากไร้ การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดกาเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างพลังทางสังคม การสร้างหลักประกัน ความมั่นคง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวมพิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่ และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่ม ชาติพันธุ์ละบรี (ผีตอเหลือง)” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา ดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการได้มีมติมอบหมายให้คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ทำหน้าที่พิจารณาศึกษา ซึ่งอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑) นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒) พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓) นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔) นางทัศนาศูญา ยวนานนท์	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๕) นายศุภชัย สติรศิลป์	อนุกรรมการ
๖) นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ
๗) นายอัศวเดช สุพรรณฝ้าย	อนุกรรมการ
๘) นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	อนุกรรมการ
๙) นายสำราญ อรุณชาติดา	อนุกรรมการ
๑๐) นางวรภัทร แสงแก้ว	อนุกรรมการ

- ๑๑) นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์ อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒) นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ คือ

- ๑) นายณัด บุญชัย ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒) นายชาญชัย มาฉจักร์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๒ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง นางสาวภิรมย์ นิลทัพ

นิติกรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญกิจการวุฒิสภา และนางธนยา สิงห์มณี
นิติกรชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗

๑.๓ วิธีการพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริง

๑.๓.๑ การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน
- ศูนย์พัฒนารัฐบาลบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่
- ศูนย์พัฒนารัฐบาลบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่
- สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

๑.๓.๒ การเดินทางศึกษาดูงาน

- ชุมชนภูฟ้า ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกือ จังหวัดน่าน

๒. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ได้เสนอรายงาน
ผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (ผีตอเหลือง)”
ต่อคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ
และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา และคณะกรรมการได้มีมติรับรองรายงานดังกล่าว โดยให้ถือว่าเป็นรายงาน
ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษา
พร้อมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับผลการ
พิจารณาศึกษา รวมทั้งข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ ขอให้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี
เพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ
และประชาชนสืบต่อไป

(นางทัศนียา ยুবานนท์)

เลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

บทสรุปผู้บริหาร
รายงานการศึกษาคึกษา
เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี (ผืดองเหลือง)

คณะกรรมการการพัฒนาศังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ได้เล็งเห็นความสำคัญถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันตามเงื่อนไขของบริบทแวดล้อมกลุ่มชาติพันธุ์ และแม้ว่าปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีได้หยุดวิถีชีวิตที่เร่ร่อนหาของป่า ล่าสัตว์ มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอย่างถาวร ได้เริ่มเรียนรู้การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค และมีรายได้จากการรับจ้างทำงานในไร่ชาวม้ง บางส่วนมีรายได้มาจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และจากการท่องเที่ยว รวมถึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐเหมือนคนไทยทั่วไป ทั้งด้านที่อยู่อาศัย การศึกษา การรักษาพยาบาล และการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐในด้านอื่น ๆ จากข้อมูลที่ถูกนำมาแล้วข้างต้น ทำให้สามารถสรุปภาพรวมปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

๑. ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน

หลังจากแหล่งอาหารและความอุดมสมบูรณ์ของป่าเริ่มถดถอย ทำให้ชาวมละบรีประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย และเริ่มมีความต้องการที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย และสร้างอาชีพที่มั่นคงถาวรมากขึ้น แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรรอย่างทั่วถึง และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีในพื้นที่ต่างๆ และแม้ว่าในปัจจุบันจะพบความพยายามในการดำเนินการจัดสรรที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแก่กลุ่มชาติพันธุ์มละบรีในบางพื้นที่ ประกอบกับจะเห็นได้ว่า การแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินมีเพียงชาวมละบรีบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่เขตป่าสงวน

อย่างไรก็ตาม ควรทำความเข้าใจสภาพปัญหาด้านสิทธิในพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินจากข้อมูลสถานการณ์การดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางเพื่อให้สิทธิการอยู่อาศัยและทำกินในแต่ละพื้นที่และรูปแบบการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมสอดคล้องกับบริบทที่ดำรงอยู่มากขึ้น อย่างเช่นในกรณีจังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน

จังหวัดแพร่

ชาวมละบรีที่อาศัยอยู่ ณ บ้านท่าวะ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่ของผู้อื่นในชุมชนบ้านท่าวะ และขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต ส่วนชาวมละบรีบ้านบุญยืน ตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ แม้ว่าจะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จำเป็นต้องเช่าที่ดินของชาวม้งในหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อทำเกษตรกรรม

จังหวัดน่าน

ชาวมละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน และภายในเขตอุทยานแห่งชาติ เช่น ๑) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน อยู่ในพื้นที่ของโครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒) บ้านห้วยลู หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน อยู่ในพื้นที่ของโครงการฟื้นฟู และพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ ๓) บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และอาศัยอยู่ร่วมกับชาวม้ง แต่ก็จะมีปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน เนื่องจากมีชาวมละบริอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บางคนประกอบอาชีพรับจ้างเป็นแรงงานให้กับนายจ้างที่เป็นคนพื้นราบ ถูกเอารัดเอาเปรียบค่าแรงโดยได้ค่าแรงขั้นต่ำไม่ถึง ๓๐๐ บาทต่อวัน บางคนถูกจ้างเหมาเป็นรายปีหรือทำงานเพื่อแลกกับรถจักรยานยนต์

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรริบเร่งดำเนินการพิจารณาพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยเป็นหลักแหล่งในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหาของชาวมละบริด้านพื้นที่ทำกินที่ไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และควรคำนึงถึงสิทธิในการเลือกปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงด้วยความสมัครใจ เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้ ยังคงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นที่อยู่และที่ยังชีพของชาวมละบริเป็นสิ่งสำคัญ โดยออกมาตรการควบคุมการบุกรุกป่าอย่างจริงจัง ทั้งนี้ การสำรวจ ศึกษา และจัดทำแผนที่ชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพื้นที่การดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ จึงถือเป็นแนวทางสำคัญซึ่งจะเป็นพื้นฐานต่อการกำหนดนโยบายและหลักปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ วัฒนธรรม วิถีชีวิตและรูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๒. ปัญหาด้านการอดีตต่อกลุ่มชาติพันธุ์

ปัญหาอดีตที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มองโกลอยด์ดั้งเดิม เป็นกลุ่มเร่ร่อนไม่ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดไชยะบูลี ประเทศลาว ต่อมา เริ่มอพยพไปอยู่ตามที่ต่างๆ และตามป่า บนดอยสูงทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยการอพยพจากจังหวัดไชยะบูลีเข้าสู่ประเทศไทยมีขึ้นประมาณราวหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ชีวิตแบบหลงหลักปักฐานของชาวมละบริไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และยังมีทิศทางหลากหลายเกิดขึ้นในระหว่างช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่การลงหลักปักฐาน แบ่งออกเป็น ๔ ช่วงเวลา ตามการจัดตั้งโครงการพัฒนา ช่วงที่ ๑ โครงการพัฒนาชาวมละบริยุคแรกในช่วง ๒๕๒๐ ช่วงที่ ๒ โครงการพัฒนาชาวมละบริยุคที่สองในช่วง ๒๕๓๐ ช่วงที่ ๓ โครงการพัฒนาชาวมละบริยุคที่สาม ๒๕๔๐ ช่วงที่ ๔ โครงการพัฒนาชาวมละบริที่เปิดเพิ่มล่าสุดในต้น ๒๕๕๐ มี ๒ พื้นที่ ได้แก่ บ้านท่าวะ และศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ชาวมละบริที่บ้านท่าวะ การลงหลักปักฐานโดยรัฐเพิ่งมาเริ่มเมื่อช่วงปี ๒๕๕๐ โดยพื้นที่แห่งนี้

มีชาวมลละบริเข้ามาหาของป่าล่าสัตว์และแวะเวียนไปยังหมู่บ้านชาวไตยวนมานานแล้ว โดยชาวมลละบรินำของป่ามาแลกของบ้านและยังพัฒนามาสู่การเป็นแรงงานรับจ้างในการเพาะปลูก

นอกจากนี้ชื่อที่ถูกเรียกขานโดยบุคคลภายนอกอย่าง “ผีตอเหลือง” เป็นชื่อเรียกที่รู้จักแพร่หลายมากที่สุด เป็นคำเรียกที่ใช้กันมานานแล้ว สำหรับที่มาของคำนี้ พบว่าชาวบ้านทางภาคเหนือของไทย เห็นว่า เฝิงพักเป็นที่อาศัยของชนกลุ่มนี้มุงหลังคาด้วยใบตองหรือใบหวายชนิดหนึ่ง เมื่อแหล่งอาหารบริเวณนั้นไม่เพียงพอก็จะย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น ชาวบ้านบริเวณนั้นจึงสังเกตเห็นว่า เมื่อหลังคาที่มุงด้วยใบตองเหลืองชนกลุ่มนี้ก็จะย้ายหนีไปและถ้าชนกลุ่มนี้พบกับชาวบ้านหรือชนกลุ่มอื่นที่ไม่ไว้ใจก็จะหลบหนีทันที จึงเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ผีตอเหลือง”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากมุมมองของสังคมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริที่ผ่านมาพบว่า สังคมยังไม่ได้แสดงให้เห็นท่าทีต่อการยอมรับในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริอย่างแท้จริง อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า ชาวมลละบริจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจก็จะส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็มีการกีดกัน และสร้างความเป็นอื่นให้ปรากฏอย่างพลวัตภายใต้กระบวนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่มุ่งสลายความเป็นชาติพันธุ์มลละบริให้กลายเป็นพลเมืองที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม เหมือนประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา การบริการสาธารณสุข การพัฒนาที่อยู่อาศัย การส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุสำคัญของปัญหาอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริในเชิงลึกแล้ว จึงพบว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาเกิดจากความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับในวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย โดยเฉพาะการขาดกระบวนการศึกษาเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์ การดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจ ปรับทัศนคติ และความเชื่อ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างคนพื้นราบกับกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ เพื่อลดปัญหาเรื่องอคติทางชาติพันธุ์ซึ่งเกิดมาเป็นระยะเวลานาน รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์มลละบริได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและสำรวจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละพื้นที่ ขณะเดียวกันการกำหนดกรอบนโยบายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง ควรมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการคุ้มครองสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนการสร้างโอกาสและพื้นที่ของการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนเครือข่ายภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งเป็นไปตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน (เรื่องคุณภาพชีวิต) และอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (กลุ่มเปราะบาง) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ดำรงวิถีไว้ให้ได้ ไม่เลือกปฏิบัติ โดยรัฐต้องส่งเสริมคุ้มครองสิทธิอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรต้องระบุให้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็นกลุ่มคนที่มีกลุ่มละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรม เอารัดเอาเปรียบจากกระบวนการพัฒนาและการประกาศ

ใช้กฎหมายและแนวนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อเน้นย้ำให้รัฐบาลและสังคมได้ตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการเคารพและยอมรับในสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ

๓. ปัญหาด้านสิทธิการเป็นพลเมือง

เนื่องจากชาวมละบริ และชาวมานิ มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เพราะการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ มี ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มอพยพเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยหาของป่าล่าสัตว์แบบดั้งเดิม ๒) กลุ่มกึ่งสังคมชุมชน และ ๓) กลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานถาวร ดังนั้น ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ จึงจำเป็นต้องเริ่มจากการศึกษาทำความเข้าใจสภาพปัญหาที่สัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริเพื่อทำความเข้าใจสภาพการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นพื้นฐานความเข้าใจต่อการกำหนดแนวนโยบายและหลักปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มละบริให้สอดคล้องตามความต้องการที่แท้จริง ทั้งนี้ ปัญหาการเข้าถึงสิทธิการเป็นพลเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งปัจจุบันยังคงมีกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในหลายพื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นประจำ ทำให้ไม่สามารถติดตามสถานะบุคคลได้ เนื่องจากวิถีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรินั้นอาศัยอยู่ในป่า มีการเคลื่อนย้ายไปมาไม่เป็นหลักแหล่ง หรือกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่แน่ชัดได้ ส่งผลต่อการสำรวจ และนับจำนวนประชากรเพื่อรับรองสิทธิการเป็นพลเมืองตามกฎหมายเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น ปัญหาด้านสิทธิการเป็นพลเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการกำหนดแนวนโยบายและหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการสำรวจ จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ เพื่อให้การรับรองสถานการณ์เป็นพลเมืองของรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะกลุ่มชาวมละบริที่มีการตั้งถิ่นฐานที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานควรเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรกลุ่มชาติพันธุ์มละบริให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่องเพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ และพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยอาศัยการประสานความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนของสังคม โดยการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลประชากร วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ โดยการออกแบบแนวทางในการสำรวจข้อมูลประชากรในแต่ละพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง โดยพิจารณาตามขอบเขตพื้นที่การปกครองท้องที่ (ตำบล, อำเภอ, จังหวัด) ซึ่งจะช่วยให้การสำรวจและรวบรวมข้อมูลประชากรชาวมละบริที่ครอบคลุมและมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มในแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์สถานะบุคคลและให้สัญชาติ อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังเพื่อให้ง่ายต่อการจัดทำแผนและแนวทางการให้ความช่วยเหลือและการส่งเสริมให้ชาวมละบริสามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับ

๔. ปัญหาด้านการรักษาพยาบาลและการคุมกำเนิด

โดยเฉพาะการได้รับความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขของชาวมละบริ จะมีหน่วยงานในพื้นที่มีความพยายามทำงานเชิงรุก โดยจัดตั้งทีมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับโรคดังกล่าว แต่พบว่าชาวมละบริจะออกมาใช้บริการด้านสาธารณสุขที่สถานพยาบาลต่อเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พบว่าชาวมละบริส่วนใหญ่มีความเปราะบางด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากไม่มี

ภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ จากภายนอก ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้พบว่า สภาพปัญหาด้านการรักษาพยาบาลและการคุมกำเนิดมีสาเหตุจากหลายปัจจัยเงื่อนไข ดังนี้

➤ ศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการสาธารณสุขและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวให้กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งยากต่อการเดินทางเข้าไปให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริม ป้องกันรักษาโรค ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและพัฒนาแนวทางการให้บริการสาธารณสุขเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงบริการสุขภาพที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทและวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในแต่ละพื้นที่

➤ สภาพปัญหาด้านความรู้ ความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ โดยปัจจุบันพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มละบริยังมีความคิด ความเชื่อที่ไม่ยอมรับการรักษาพยาบาลหรือการวางแผนครอบครัว จึงต้องมีการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพและบริการสาธารณสุขที่สามารถเข้าถึง เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่ชัดเจน ตลอดจนเพิ่มทางเลือกและช่องทางในการเข้าถึงที่หลากหลาย

เงื่อนไขเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพที่แตกต่าง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจและศึกษาปัญหาสุขภาพของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริอย่างรอบด้านและครอบคลุม ทั้งในระดับกลุ่มประชากรช่วงวัยต่างๆ และกลุ่มประชากรในแต่ละรูปแบบการดำรงชีวิต เพื่อที่จะสามารถกำหนดขอบเขตการดำเนินงานด้านบริการสาธารณสุขที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริได้

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจเรื่อง การวางแผนครอบครัวร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของแม่และการตั้งครรรภ์ ตลอดจนการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในสังคมได้

๕. ปัญหาด้านการศึกษา

ซึ่งปัจจุบันชาวมละบริที่เข้ามารับการศึกษาในโรงเรียนมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากชุมชนชาวมละบริเป็นชุมชนที่อาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน และในเขตอุทยานแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านการคมนาคมที่ยากลำบากและเป็นอุปสรรคในการเดินทาง ทำให้เด็กไม่ได้ไปโรงเรียน อย่างเช่นกรณีของเด็กชาวมละบริที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านผาสุก ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ต้องเดินทางจากชุมชนไปยังโรงเรียนโดยมีระยะทางไป – กลับรวม ๖ กิโลเมตร และประกอบกับกับสภาพปัญหาระบบการศึกษาของไทยที่กำหนดให้มีรูปแบบเดียวกันทั่วทั้งประเทศ ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนอาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบชาวมละบริ จากสภาพปัญหาด้านการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทางที่ยากลำบาก เพื่อมาโรงเรียน ปัญหาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ขาดความหลากหลายในการเปิดพื้นที่และโอกาสให้กลุ่มคนที่มีวิถีวัฒนธรรมที่แตกต่างได้เข้าถึงการศึกษา ตลอดจนการขาดความรู้ความเข้าใจและยอมรับในวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการส่งเสริมด้านการศึกษาที่จะถูกนำไปกำหนดใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ โดยสะท้อนให้เห็นวิถีคิดและการปฏิบัติด้านการศึกษาให้มีความหลากหลาย จำเป็นต้องมีการออกแบบการจัดเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นในลักษณะของการเรียนตามอัธยาศัยมากขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทด้านการจัดการศึกษา ควรปรับบทบาทสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ในการกำหนดเป้าหมายและออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริมากกว่าการมุ่งเน้นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว

๖. ปัญหาการส่งเสริมภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาด้านอาชีพ

ในอดีตที่ผ่านมาชาวมละบริอาศัยและดำรงชีพอยู่ในป่า แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวมละบริได้เคลื่อนย้ายจากที่อยู่เดิม และมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ตั้งถาวร ได้แก่ ๑) ชุมชนห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ๒) ชุมชนห้วยลู่ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ๓) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน ๔) ชุมชนท่าวะ ห่อมบ้านท่าวะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จึงทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ การดำเนินชีวิตเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ และหลงลืมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ควรต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจบริบทวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ให้ครอบคลุม ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาด้านอาชีพ และรายได้ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริดำเนินไปบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิทางวัฒนธรรมและการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนด ออกแบบ แนวทางในการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ขณะเดียวกันในกลุ่มที่ยังมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมก็จำเป็นต้องมีการศึกษา สำรวจสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เผชิญ โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ต่อการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์บนพื้นฐานการเคารพสิทธิทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่ระบุให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข

สารบัญ

	หน้า
รายนามคณะกรรมการ	ก
รายนามคณะอนุกรรมการ	ค
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (ผิตองเหลือง)	จ
บทสรุปผู้บริหาร	ช
สารบัญ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการพิจารณาศึกษา	๓
๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณาศึกษา	๓
๑.๔ นิยามศัพท์	๓
๑.๕ วิธีการพิจารณาศึกษา	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ	๗
๒.๒ งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๑๑
๒.๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๑๔
บทที่ ๓ วิธีพิจารณาศึกษา	๑๕
๓.๑ การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑๕
๓.๒ การเดินทางศึกษาดูงาน	๓๑
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๓๕
บรรณานุกรม	๔๓
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก - บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ครั้งที่ ๓๖/๒๕๖๕ วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๕	
ภาคผนวก ข - บันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๕ วันจันทร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕	
ภาคผนวก ค - รายชื่อคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา	
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการ	

สารบัญ (ต่อ)

- รายชื่อคณะอนุกรรมการ
- รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการศึกษาคณะ

ชุมชนเผ่าตองเหลือง “มละบริ” ในพื้นที่จังหวัดแพร่ มี ๒ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านท่าวะ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ และบ้านบุญยืน (ชื่อตามป้ายหมู่บ้าน) หมู่ที่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ หมู่บ้านของชนเผ่ามละบริ ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่ของคณบุญยืน สุขเสนห์ หรือ Mr. Eugene Robert Long ซึ่งเป็นมิชชันนารีชาวอเมริกาที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนา มากกว่าสิบปี เนื่องจากสมัยก่อนชนเผ่ามละบริ อาศัยอยู่ในพื้นที่ของชนเผ่าม้งที่อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ทำงานรับจ้างให้กับคนม้ง บางคนได้ข้าวสารอาหารแห้งแทนเงิน หรือบางคนทำงานทั้งปีได้แค่ หมูตัวเดียว กระทั่งวันหนึ่งมีผู้สื่อข่าวได้ไปพบวิถีความเป็นอยู่ของชนเผ่ามละบริ แล้วได้ทำการถ่ายรูป และเผยแพร่ข่าวความเป็นอยู่ของชนเผ่ามละบริออกไป ทำให้สังคมได้รับรู้ ขณะเดียวกันเป็นช่วงเวลา ที่คณบุญยืน สุขเสนห์ ได้มาปักหลักอยู่ในหมู่บ้านห้วยฮ่อมพอดี เมื่อคณบุญยืนเห็นวิถีความเป็นอยู่ ของพี่น้องชนเผ่ามละบริ จึงเกิดความสงสารและอยากช่วยเหลือ เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงไปชักชวนให้ชนเผ่ามละบริจากที่ทำงานรับจ้างอยู่กับชนเผ่าม้ง ลงมาอยู่กับตนเองโดยให้มาอยู่อาศัย ในพื้นที่ที่คณบุญยืนได้จัดจองไว้ ช่วงแรกมีชนเผ่ามละบริ ลงมาใช้ชีวิตอยู่กับคณบุญยืนไม่กี่ครอบครัว แต่เมื่ออยู่นานเข้าชนเผ่ามละบริเกิดความกลัวผู้คนที่เข้ามาเยี่ยม หรือไม่ชินกับสถานที่ หรือวิถีการใช้ ชีวิตทนอยู่ไม่ไหว จึงตัดสินใจย้ายกลับไปอยู่ในพื้นที่เดิมอีกรอบหนึ่ง แต่เมื่อกลับไปอยู่ในพื้นที่เดิมรับจ้าง ก็ได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือเมื่อมีคนไม่สบายก็ไม่ได้เข้ารับการรักษาที่ดี จึงตัดสินใจย้ายลงมาอยู่กับคณบุญยืน อีกรอบ เมื่ออยู่ได้ไม่กี่เดือนก็ย้ายกลับไปอีก แล้วก็ย้ายมาอีกเป็น แบบนี้ เรื่อย ๆ หลายรอบ เมื่อพวกเขารู้สึกชินกับผู้คน ชินกับสถานที่ จึงได้ปักหลักอยู่ในหมู่บ้าน ของคณบุญยืนเรื่อยมา และเมื่อมีที่อยู่ที่ดีความมั่นคงแล้วก็มี การชักชวนเพื่อน ๆ หรือญาติจากที่อื่น มาอยู่ด้วย เช่น กลุ่มที่อยู่ในไร่สวนของคนม้ง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ หรือบางกลุ่มก็มาจากอำเภอ เวียงสา จังหวัดน่าน จนประชากรของชนเผ่ามละบริ ก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเข้ามาอยู่ครั้งแรกชนเผ่า มละบริยังมีการทำเพิงพักแบบที่พวกเขาอาศัยอยู่ในป่า โดยผู้หญิงชนเผ่ามละบริจะเป็นคนหาไม้ หาใบตองมาสร้างเพิงพักเอง ส่วนผู้ชายก็เข้าไปหาผืน ล่าสัตว์ เป็นต้น เมื่อเวลานานเข้าก็เริ่มมีการสร้าง บ้านใหม่โดยใช้หญ้าคา หรือบางบ้านก็ใช้ปลอกก่อง มุงกระเบื้อง บางส่วนได้รับความช่วยเหลือ จากคณบุญยืน และบางส่วน ก็มีรายได้จากการไปรับจ้างทำงานให้กับคนข้างนอก เช่น คนม้ง หรือคนพื้นราบ จนมาสร้างบ้านใหม่ที่คงทนถาวรในเวลาต่อมา เวลานานเข้าชนเผ่ามละบริเริ่มมีคน เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดแพร่ มีชนเผ่ามละบริ อาศัยอยู่ ๒ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านบุญยืน ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ รวม ๑๕ ครัวเรือน ๑๑๕ คน บ้านท่าวะ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ รวม ๑๑ ครัวเรือน ๓๓ คน

ชุมชนเผ่ามละบริ (เผ่าตองเหลือง) บ้านบุญยืน หมู่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ การตั้งถิ่นฐานมละบริ จะอพยพตามลักษณะภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์ โดยจะอาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่เป็นเวลา ๕ - ๑๐ วัน แล้วย้ายไปที่อื่นที่มีอาหารเพียงพอรูปแบบในการอพยพในลักษณะวนกลับมาที่เดิมในรัศมี ประมาณ ๓๐ ตารางกิโลเมตร ในแต่ละปี เมื่อถึงฤดูกาลที่ต้องเร่งร้อนเข้าป่าเพื่อตีผึ้ง ต้องอพยพไปทั้งหมดบ้านมละบริ เป็นกลุ่มสังคมล่าสัตว์ (Hunting and Gathering Society) พวกเขาจะสร้างที่พักชั่วคราว มีลักษณะเป็นเพิง สร้างจากไม้ไผ่ มุงด้วยใบตองกล้วย จึงถูกเรียกชื่อว่า “เผ่าตองเหลือง” เพราะจะย้ายที่อยู่เมื่อเวลาที่ใบตองเริ่มออกสีเหลือง ขนาดของเพิงจะขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกแต่ละครอบครัว โดยจะสร้างส่วนท้ายบ้าน เป็นส่วนที่สูงหน้าบ้านจะลาดต่ำ เวลานอนของชาวมละบริ จะนอนท่าตะแคงเอาหูแนบพื้น สันนิษฐานว่าใช้ประโยชน์ในการฟังเสียงของสัตว์ และคนเดินหรือศัตรู ที่จะเข้ามาในบริเวณที่พัก จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบริเวณหนึ่ง ๆ จะมีจำนวน ๒ - ๓ ครอบครัวต่อหนึ่งพื้นที่ หรือประมาณ ๑๐ - ๑๕ คน ชาวมละบริยึดมั่นในประเพณีของตนโดยจะไม่ยอมรับแบบแผนในการเป็นผู้ผลิตทำการเกษตรเพราะเชื่อว่าผิดผี

แต่ก่อนชนเผ่ามละบริดำรงชีพด้วยการหาของป่าเพื่อยังชีพ ไม่มีอาชีพ มีเพียงรับจ้างชนเผ่าม้งในพื้นที่ที่ใกล้เคียงโดยมีอาชีพรับจ้างทำไร่ ทำสวน แลกกับค่าตอบแทนเป็นอาหารและสัตว์เลี้ยง ซึ่งถือว่าชนเผ่าม้งได้ให้ประสบการณ์การเรียนรู้ การประกอบอาชีพทางการเกษตร จนต่อมาได้รับการพัฒนาเป็นอาชีพของตนเองมาทำไร่ ปลูกข้าวตอย ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ (ไก่ หมู) ไร่กินหรือขายบ้างเป็นบางครั้ง จากความเชื่อแต่ดั้งเดิมของชนเผ่ามละบริที่เห็นว่าการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เป็นสิ่งไม่ดี แต่เมื่อชีวิตที่หากินกับป่าจนอาหารในป่าเริ่มหมดลง แต่พวกเขาจะต้องดำรงชีวิตต่อไป ต้องการอาหารและทุกอย่างที่ดำรงชีพได้จึงต้องหาช่องทางในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้ชีวิตดีขึ้น ปัจจุบันชนเผ่ามละบริ ได้รับการพัฒนาวิถีชนทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม คือ งานลักปลευวน การลักปลευวนเป็นแนวความคิดของนายบุญยืน สุขเสนห์ ซึ่งได้บอกว่า ชนเผ่ามละบริไม่รู้จักการใช้เงิน ถึงทำมาหาเงินมาได้ก็ใช้ไม่เป็น ไม่เห็นค่าของเงิน อดีตจึงได้รับค่าจ้างเป็นของกิน เมื่อชนเผ่ามละบริมาอยู่เป็นหลักแหล่งไม่เคลื่อนย้ายอพยพไปยังที่ต่าง ๆ นอกจากจัดพื้นที่ให้ทำกินแล้ว ชนเผ่ามละบริทุกครอบครัวต้องมีรายจ่ายซื้อของใช้ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน จากเดิมที่ใช้วิธีการแลกเปลี่ยนนำของป่าไปแลกกับเกลือ ซึ่งเป็นของหายาก หรือข้าวแลกกับเสื้อผ้า แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว ใช้เงินเป็นสื่อในการซื้อขายแทน เมื่อได้เงิน นายบุญยืน สุขเสนห์ ต้องสอนวิธีการใช้เงินแบบยั่งยืน และสอนการหาเงิน การซื้อ การขาย จึงพยายามส่งเสริมให้ ชนเผ่ามละบริ หารายได้ที่ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิม ไม่ต้องไปรับจ้างเข้าสู่ระบบแรงงาน ชนเผ่ามละบริมีความประสงค์จะอยู่กับครอบครัว อยากใช้ชีวิตแบบเดิมๆ ขอทำการเกษตรเก็บเกี่ยวสืข้าวไร่กินตลอดปี ใช้เวลาว่างวันละไม่กี่ชั่วโมงลักปลευวนบางคนลักวันละเล็กน้อยก็มีรายได้ ไม่ต้องมีความเสี่ยงผูกติดอยู่กับการเกษตรเพียงอย่างเดียวก็อยู่ได้ มีรายได้ไม่ขาดมือ เพียงพอกับการซื้อข้าวของเครื่องใช้ อยู่ได้อย่างยั่งยืน มีความมั่นคงในชีวิตตามอัตภาพของชนเผ่า ปัจจุบันชนเผ่ามละบริ มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ โทรศัพท์ รถจักรยานยนต์ เป็นต้น จากการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ ทำให้ชนเผ่ามละบริเริ่มรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น รู้เท่าทันสังคมภายนอกแล้ว

คณะกรรมการการพัฒนาระบบและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนด้านการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ การส่งเสริมความเสมอภาคและจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยโดยรวม ได้ตระหนักถึงสถานการณ์ปัญหาดังกล่าว จึงเห็นควรพิจารณาศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ตลอดจนสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มบุคคลดังกล่าวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการพิจารณาศึกษา

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ
- ๑.๒.๓ เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณาศึกษา

เป็นการพิจารณาศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ตลอดจนสภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ นิยามศัพท์

๑.๔.๑ ความหมายของชาติพันธุ์^๑

คำว่า “ชาติพันธุ์” และ “ชาติพันธุ์วิทยา” เป็นคำใหม่ในภาษาไทย การทำความเข้าใจเรื่องชาติพันธุ์จำเป็นต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับเรื่องเชื้อชาติ และสัญชาติ อาจเปรียบเทียบเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์ได้ดังนี้

เชื้อชาติ (race) คือ ลักษณะทางชีวภาพของคน ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากลักษณะรูปร่างสีผิว เส้นผม และตา การแบ่งกลุ่มเชื้อชาติ มักแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ นิกรอยด์ (Negroid) มงโกลอยด์ (Mongoloid) และคอเคซอยด์ (Caucasoid) ในตอนหลังได้เพิ่มออสตราลอยด์ (Australoid) โพลินีเซียน (Polynesian) อีกด้วย การแบ่งแยกกลุ่มคนตามลักษณะทางชีวภาพนี้มีความสำคัญสำหรับสังคมที่สมาชิกในสังคมมาจากบรรพบุรุษที่ต่างกัน มีสีผิว และรูปร่างลักษณะที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแตกต่างระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำ ในสังคมที่มีกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชีวภาพต่างกัน และประวัติความเป็นมาตลอดจนบทบาทในสังคมต่างกัน ความแตกต่างทางชีวภาพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้ แต่ในบางสังคม เช่น สังคมไทย ความแตกต่างทางชีวภาพไม่มีความหมายเท่าใดนัก

^๑ สืบค้นวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๕, จาก <http://w.w.w.kanchanapisek.or.th>

สัญชาติ (nationality) คือ การเป็นสมาชิกของประเทศใดประเทศหนึ่ง ตามกฎหมายโดยที่ลักษณะทางชีวภาพและวัฒนธรรมอาจแตกต่างกันได้ การเป็นสมาชิกของประเทศย่อมหมายถึง การเป็นประชาชนของประเทศนั้น ผู้ที่อพยพมาจากที่อื่น เพื่อมาตั้งถิ่นฐานสามารถโอนสัญชาติมาได้ ผู้ที่เปลี่ยนสัญชาติ คือ ผู้ที่เปลี่ยนฐานะจากการเป็นประชาชนของประเทศหนึ่ง มาเป็นประชาชนของอีกประเทศหนึ่ง

ชาติพันธุ์ (ethnicity หรือ ethnos) คือ การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีน ลาว เป็นต้น กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่น คือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี่ หมายถึง บรรพบุรุษทางสายเลือดซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพ และรูปร่าง (เชื้อชาติ) เหมือนกัน รวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน จะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กันไป เป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเฝ้าอารมณความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกัน ความรู้สึกผู้นั้นอาจเรียกว่า “สำนึก” ทางชาติพันธุ์ หรือชาติลักษณะ (ethnic identity)

การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันนั้น อธิบายได้ว่า ในระยะแรกมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีลักษณะคล้ายครอบครัวขนาดใหญ่ เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกันก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นมีคนหลายครอบครัวอาศัยในบริเวณเดียวกัน การดำเนินวิถีชีวิตอาจแตกต่างกันบ้าง ความคิดอาจไม่สอดคล้องกัน และปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็คงจะตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมีระบบระเบียบมากขึ้น ต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ข้อตกลงเกี่ยวกับวิถีชีวิตการประพฤติปฏิบัติ และความคิดความเชื่อ จึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ และเรียกรวม ๆ ว่า “วัฒนธรรม” กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันเรียกว่า เป็นคนชาติพันธุ์เดียวกัน

วัฒนธรรม คือ ระบบสัญลักษณ์ซึ่งสมาชิกของสังคมตกลงกันว่าจะใช้ร่วมกันของผู้ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน คือ คนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน มีวัฒนธรรมร่วมกัน และสืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน การสืบทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ในกระบวนการเรียนรู้ที่พ่อแม่อบรมสั่งสอนลูกทำให้เกิดการสืบทอดชาติพันธุ์ ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และสังคม จึงเป็นความสัมพันธ์ที่แยกออกจากกันยาก และเนื่องจากการสืบทอดทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์เป็นการสืบทอดทางชีวภาพ หรือทางสายเลือดด้วยความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางวัฒนธรรม และปัจจัยทางชีวภาพจึงแยกออกจากกันยากและทำให้คนทั่วไปไม่คำนึงถึงข้อแตกต่างนี้

๑.๔.๒ ความหมายของชื่อมลาบริ^๒

การเรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์มลาบริ มีทั้งคำที่ใช้เรียกตนเองและคำเรียกชานจากบุคคลภายนอกที่บ่งบอกถึงความแตกต่างของชาวมลาบริด้วยกันเอง โดยจากงานของ Bernatzik (๑๙๕๑) นักมานุษยวิทยาชาวออสเตรเลียที่ลงพื้นที่สำรวจในป่าบริเวณชายแดนไทย – ลาว ในช่วงทศวรรษ ๑๙๓๐ ได้บันทึกชื่อเรียกตนเองของกลุ่มชาติพันธุ์มลาบริว่า “Yumbri” หมายถึง คนที่อยู่ในป่า

^๒ สืบค้นวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/30>

หลังจากงานศึกษาของ Bernatzik ผ่านไปหลายทศวรรษ คณะสำรวจของ ไกรศรี นิมมานเหมินทร์ และ Hartland-Swan ได้ลงพื้นที่สำรวจบริเวณหมู่บ้านรอยต่อจังหวัดแพร่และจังหวัดน่าน พบว่า คนเหล่านี้มีชื่อเรียกตนเองว่า “คนป่า” ไม่พบว่ากลุ่มที่เขาสำรวจในครั้งนี้จะใช้ชื่อเรียกตนเองว่า “Yumbri” ในงานเขียนของ ไกรศรี นิมมานเหมินทร์ มีข้อโต้แย้งจากนักภาษาศาสตร์อย่าง อีระพันธ์ เหลืองทองคำ ที่ได้ลงพื้นที่ศึกษาวิจัยภาษาของชาวมลาบรีที่อยู่ในเขตอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน โดยเห็นว่ากลุ่มชาวมลาบรีที่ศึกษานั้น เป็นกลุ่มคนที่มีภาษาจากกลุ่มเดียวกับที่ไกรศรี นิมมานเหมินทร์ เคยศึกษา โดยคำว่า “มลาบรี” แยกออกเป็น ๒ คำ คือ “มลา” หมายถึง คน และ “บรี” หมายถึง ป่า อีระพันธ์ เหลืองทองคำ ได้เสนอว่าภาษาอังกฤษควรใช้คำว่า “Mlabri” แทนคำว่า “Mrabir”

ส่วนคำว่า มละบรี (Mlabri) เป็นคำใหม่ใช้เรียกตนเอง แม้ความหมายจะไม่ได้แตกต่างไป จากคำเรียกตนเองว่า “มลาบรี” ที่หมายถึง คนที่อยู่ในป่า แต่ที่มาของคำนี้พบการใช้ที่ศูนย์ ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน กลุ่มคนที่เข้ามามีส่วนร่วมสร้างคำนี้ ประกอบด้วย เยาวชนชาวมลาบรี ที่เคยอยู่ในโครงการสร้างตัวเขียนภาษามลาบรีโดยใช้อักษรไทย (สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)

นอกจากนี้ ชื่อที่ถูกเรียกขานโดยบุคคลภายนอกอย่าง ผีตองเหลือง เป็นชื่อเรียกที่รู้จักแพร่หลายมากที่สุด เป็นคำเรียกที่ใช้กันมานานแล้วในกลุ่มชาวยุโรปและโดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้ภาษาตระกูลไทยทั้งในประเทศไทยและลาว สำหรับที่มาของคำนี้ พบว่า ชาวบ้านทางภาคเหนือของไทย เห็นว่า เฝิงพักเป็นที่อาศัยของชนกลุ่มนี้มุ่งหลังคาด้วยใบตองหรือใบหวายชนิดหนึ่ง เมื่อแหล่งอาหารบริเวณนั้นไม่เพียงพอจะย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น ชาวบ้านบริเวณนั้นจึงสังเกตเห็นว่า เมื่อหลังคาที่มุงด้วยใบตองเปลี่ยนเป็นสีเหลืองชนกลุ่มนี้ก็จะย้ายหนีไป และหากชนกลุ่มนี้เจอกับชาวบ้านหรือชนกลุ่มอื่นที่ไม่ไว้ใจก็จะหลบหนีทันที จึงเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ผีตองเหลือง” แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มชาติพันธุ์มลาบรีที่เรียกตัวเองว่า “คนป่า” หรือ “มลาบรี” ไม่ชอบถูกเรียกว่า “ผีตองเหลือง” และได้รับแรงค์ให้มีการเรียกที่กลุ่มชาติพันธุ์มลาบรีที่ถูกต้อง

๑.๕ วิธีการพิจารณาศึกษา

๑.๕.๑ ศึกษาข้อมูลจากการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อมูล และข้อคิดเห็นประกอบการพิจารณาศึกษา

๑.๕.๒ ลงพื้นที่เพื่อรับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริงจากกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ได้ทราบถึงวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

๑.๖.๒ ได้ทราบถึงสภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ

มละบริ (มละ) หรือ ผีตองเหลือง^๑ ชนกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “คนป่า” หรือ “มละบริ” ไม่ชอบถูกเรียกว่า “ผีตองเหลือง” แต่ที่ผู้คนในพื้นที่ราบ ค้นเคยกับคำว่า “ผีตองเหลือง” อาจเนื่องมาจากคนป่ากลุ่มนี้ มักชอบหายตัวไปอย่างว่องไว เมื่อเผชิญกับคนแปลกหน้าจะทิ้งไว้เพียงเพิงพัก ซึ่งมุงด้วยใบตองกล้วยป่าที่ผ่านการใช้งานมาหลายวัน จนใบตองเปลี่ยนจากสีเขียวเป็นสีเหลือง มละบริเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มองโกลอยด์ดั้งเดิม เป็นกลุ่มชนเร่ร่อนไม่ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดไชยะบูลี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อมาเริ่มอพยพไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ เช่น แถบภูเขี้ยว จังหวัดชัยภูมิ แถบภูกระดึง จังหวัดเลย และตามดอยสูงในป่าทางภาคเหนือของประเทศไทย ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ อาศัยอยู่กระจัดกระจายตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตอำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ และอำเภอเวียงสา อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ชนเผ่ามละ หรือที่คนอื่นเข้าใจในชื่อเผ่าตองเหลือง หรือ มละบริ โดยสามารถแบ่งความหมายชื่อของชนเผ่านี้ได้ดังนี้ คือ “มละ” แปลว่า คน (ซึ่งคำนี้ต้องอ่านควบกันทั้งสองพยางค์ทีเดียว) เป็นคำที่ชนเผ่านี้ใช้เรียกชนเผ่าของตนเอง และจะใช้เรียกชนเผ่าอื่น ๆ หรือชนชาติอื่นว่า “กวีร์” ส่วนคำว่า บริ นั้นหมายถึง ป่า ซึ่งเป็นคำที่เพิงมาเพิ่มตอนหลัง ๆ จึงทำให้เกิดคำว่า มละบริ “Mlabri” หมายถึง “คนป่า” แต่ชนเผ่านี้อยากให้เรียกพวกเขาว่า “ชนเผ่ามละ” ที่หมายถึง “คน” ไม่ใช่ “มละบริ” ที่หมายถึง “คนป่า” เพราะพวกเขาไม่ใช่คนป่า พวกเขาเพียงใช้ชีวิตอยู่ในป่าเท่านั้น หรือเป็นชื่อที่พวกเขาเองไม่ได้ใช้เรียกกับตัวเอง แม้กระทั่งภายหลังเริ่มมีคำว่า “ผีตองเหลือง” เป็นคำที่คนอื่นตั้งให้พวกเขาทั้งที่พวกเขาไม่ได้เป็นผี เขาก็เป็นมนุษย์เสมือนเราทุกคน คำนี้เป็นคำที่ “ชนเผ่ามละ” ไม่ชอบ การไม่เรียกชื่อนี้กับพวกเขาถือเป็นการให้เกียรติ คำว่า ผีตองเหลืองมาจากเมื่อ “ชนเผ่ามละ” อาศัยอยู่ในป่ามีการหาของป่ากินเป็นอาหาร เช่น เห็ดอก มัน กล้วย หน่อไม้ สัตว์ป่า ผึ้ง เป็นต้น เมื่ออยู่ได้ ๒ – ๓ วัน ก็จะมีการเปลี่ยนที่อยู่ใหม่ไปเรื่อย ๆ โดยมีผู้นำครอบครัวแต่ละครอบครัวมาคุยกันก่อน บางครั้งการย้ายนั้น ไม่ใช่เชื่อว่าอาหารในป่าหมด แต่เป็นเพราะว่า ชนเผ่า “มละ” นั้นเกรงกลัวมนุษย์ที่จะไปรุกราน รวบรวม หรือทำร้ายพวกเขา ฉะนั้น เมื่อมีคนแปลกหน้าหรือได้ยินเสียงคนก็ตามเดินเข้าไปใกล้เขตที่พวกเขาอาศัยอยู่ พวกเขาก็จะพาครอบครัวหลบหนีอย่างว่องไว โดยทิ้งไว้แค่เพิงพักอาศัยเท่านั้น เพราะว่าเมื่อก่อนเคยมีญาติพี่น้องของพวกเขาถูกยิงตายต่อหน้าต่อตา จึงทำให้พวกเขาเกรงกลัวคนมาก ต้องย้ายไปเรื่อย ๆ ไม่เป็นหลักแหล่ง ไม่กล้าส่งเสียงดัง ไม่กล้าสูมไฟเป็นกองใหญ่ ขณะเดียวกัน เพิงพักที่พวกเขาอาศัยอยู่ ซึ่งมุงด้วยใบตองเขียวสดก็เริ่มเหลืองและแห้งไปในที่สุด จึงเป็นที่มาของคำว่า “ผีตองเหลือง” ในเวลาต่อมา แต่คำที่พวกเขาภูมิใจและอยากให้คนทั่วไปเรียกมากที่สุด คือคำว่า ชนเผ่ามละ

^๑ สืบค้นวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, จาก <http://www.sawadee.co.th/thailand/hilltribes/mlabri.html>

ชนเผ่ามละอาศัยอยู่ในพื้นที่ ๒ จังหวัด ในประเทศไทย คือ หมู่บ้านห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และบ้านทะวะ อำเภอลำปาง และบ้านห้วยฮ่อม อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ ซึ่งชุมชนแต่ละแห่ง ก็เกิดจากการอพยพโยกย้ายไปมา จนก่อตั้งเป็นชุมชนในเวลาต่อมา

ภาษา

ชนเผ่ามละ มีภาษาพูดของตนเองมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ จัดอยู่ในตระกูลย่อยมอญ-เขมร ของกลุ่มภาษาออสโตรเอเชียติก แต่ไม่เคยมีตัวอักษรใช้ ปัจจุบันพวกเขาเห็นว่าเพื่อที่จะเก็บเรื่องราวและไม่ให้คนรุ่นใหม่ลืมภาษาของตนเอง เยาวชนของชนเผ่ามละ จึงมีการนำตัวอักษรของไทยมาดัดแปลงเป็นภาษาเขียนของชนเผ่ามละ ปัจจุบันยังอยู่ในช่วงของการคิดค้นและดัดแปลง และให้สามารถปรับเข้ากับการออกเสียงของชนเผ่ามละที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้อย่างลงตัว ตัวอย่างภาษาเขียนของชนเผ่ามละ เช่น คำว่า มาแล้ว เขียนว่า อา-เลฮ-แหละ อ่านว่า อ่า-เล-แหละ หรือคำว่า เธอมา เขียนมา โอฮ-เลฮ อ่านว่า โอ้-เล่ จากที่นี่เราจะสังเกตเห็นว่า ชนเผ่ามละ มีการนำพยัญชนะของไทยบางตัวมาใช้เป็นสระ หรือกำหนดเสียงสูง เสียงต่ำ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าปัจจุบันชนเผ่ามละได้ย้ายถิ่นฐานลงมาอยู่ในพื้นที่ราบ แต่ชนเผ่ามละเองก็ยังคงมีความภูมิใจในภาษาที่พวกเขาใช้กันอยู่ เมื่อมีเด็กเกิดมาก็จะสอนภาษา มละ เป็นภาษาแรก

วิถีชีวิตและลักษณะบ้านเรือน

เอกลักษณ์ / อัตลักษณ์อันโดดเด่น : อยู่แบบครอบครัว ไม่มีหัวหน้าเผ่า ซึ่งหัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้นำครอบครัวด้วยตนเอง

ด้านอาหาร น้ำผึ้งป่า มันป่า หมู ปลา ปู ไก่ ข้าวต้มหมู (หมูสามชั้นต้มเกลือ)

ด้านการแต่งกาย ไม่มีชุดประจำเผ่า แต่จะพัฒนาการแต่งกายตามสมัยนิยม ซึ่งส่วนใหญ่ได้มาจาก การบริจาค

ด้านประเพณี พิธีกรรม การแต่งงานฝ่ายชายไปขอพ่อแม่ฝ่ายหญิง ถ้าพอใจก็จะให้แต่งงานกันโดยไม่มีพิธี และย้ายไปอยู่ร่วมกับครอบครัวฝ่ายชาย ในวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ของทุกปี ชนเผ่ามละบริบ้านบุญยืน จะเดินทางไปบ้านสบมาง อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน โดยจะเดินทางล่วงหน้าหนึ่งวันเพื่อเป็นการพบปะญาติ พุดคุย รับประทานอาหารร่วมกัน (เหมือนประเพณีปีใหม่ม้ง) และจะมีกิจกรรมการแข่งขันปีนต้นไม้เพื่อเอาธงที่ได้นำไปแขวนไว้บนต้นไม้ เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีของชนเผ่ามละบริ

ด้านอาชีพ ทำไร่ ถักเปเล รับจ้างกับการเกษตรในชุมชนใกล้เคียง ชนเผ่ามละบริที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านบุญยืน หมู่ที่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๕ หลังคาเรือน รวม ๑๑๕ คน โดยนายบุญยืน สุขแสนท์ ได้ใช้ความพยายามอยู่หลายปีในการสร้างความไว้วางใจให้แก่ชนเผ่ามละบริ ที่อพยพย้ายถิ่นฐานกระจัดกระจายไปยังที่ต่างๆ ในป่า ให้มาปักหลักเป็นชุมชน ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ โดยจัดซื้อที่ดินแล้วแบ่งปันให้แก่ครอบครัวปลูกบ้านกันเองตามที่ต้องการ และมีที่ดินให้ทำการเกษตร ดำรงวิถีชีวิตอยู่แบบพออยู่พอกิน ชอบอิสระ ชอบโดดเดี่ยวอยู่เฉพาะกลุ่มเป็นคนขี้อาย หรือเหนียมอาย เมื่อพบปะผู้อื่นจากต่างถิ่น มีสิ่งที่ตั้งงาม คือ ชอบการแบ่งปัน แม้วันเวลาจะหมุนเปลี่ยนไป แต่ในวิถีชีวิตของชนเผ่ามละบริที่พวกเขาต้องการดำรงไว้ คือ การมีอัตลักษณ์ของชนเผ่าในด้านภาษา วิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาป่า เป็นคนของป่า ถ้าเทียบเคียงกับสังคมอื่น ๆ

พวกเขามีความผูกพันอยู่กับป่ามากกว่า มีความเป็นคนของธรรมชาติ ไม่เคยทำลายป่า ไม่สร้างปัญหาให้กับธรรมชาติหรือป่าไม้ นี่คือนิยามเด่นของชนเผ่ามละ ที่ควรปกป้องไว้

ด้านการละเล่น

สมัยก่อนชนเผ่ามละไม่มีของเล่นหรือการละเล่นเป็นของตนเอง เนื่องจากกลัวว่าคนอื่นจะได้ยิน จะมีก็แต่การนำเอาวัลย์มาผูกกับต้นไม้ แล้วทำเป็นชิงช้าให้เด็กเล่นเท่านั้น แต่มาระยะหลังเมื่อลงมาอาศัยกับม้ง เยาวชนของชนเผ่ามละ ก็เริ่มมีการนำของเล่นจากชนเผ่าม้งมาเล่น เช่น ปืนกระบอกไม้ไผ่ ไม้โก่งกาง เป็นต้น

ด้านสังคมและครอบครัว

ชนเผ่ามละ นิยมอยู่กันเป็นครอบครัว เมื่อลูก ๆ แต่งงานก็จะแยกย้ายบ้านออกไป สมัยก่อนชนเผ่ามละมีลูกเยอะ บางคนมีประมาณ ๑๐ คน เนื่องจากไม่รู้วิธีคุมกำเนิด ชนเผ่ามละเองมีการแบ่งหน้าที่ชัดเจนระหว่างชายกับหญิง เช่น ผู้ชายออกไปล่าสัตว์ หาผึ้ง ส่วนผู้หญิงก็ตัดไม้สร้างเพิงพัก หาเผือกหามัน ดูแลลูก ๆ ตันไฟ หุงข้าว ตักน้ำ แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้หญิงและผู้ชายชนเผ่ามละก็ยังมีภาระให้เกียรติซึ่งกันและกัน ส่วนลูกชายเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้ว ก็จะย้ายออกไปสร้างบ้านใหม่ อยู่อีกบ้านหลังหนึ่ง ส่วนลูกสาวเมื่อแต่งงานมีครอบครัวแล้วก็จะไปอาศัยอยู่ด้วยกันกับผู้ชาย แต่ถึงจะย้ายออกไปอยู่อีกบ้านหนึ่งก็ตาม ทั้งลูกชายและลูกสาวก็ยังมีการมาช่วยเหลือ ดูแล พ่อและแม่ของตนอยู่

ด้านการศึกษา

สมัยก่อนชนเผ่ามละไม่ได้รับการศึกษา เนื่องจากใช้ชีวิตอยู่ในป่า แต่ปัจจุบันเมื่อลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ข้างล่าง เยาวชนของชนเผ่ามละในหมู่บ้านห้อยฮ่อม ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ต่างได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีโรงเรียนบ้านห้อยฮ่อมพัฒนา ซึ่งอยู่ในหมู่บ้านของชนเผ่าม้งห่างจากหมู่บ้านของชนเผ่ามละ ประมาณ ๑ กิโลเมตร เป็นโรงเรียนที่เด็กชนเผ่ามละ เข้าไปเรียนเด็ก ๆ จะต้องเดินทางกลับไปกลับโรงเรียนทุกวัน หรือหากคนไหนเรียนสูงขึ้นมาก็จะออกไปเรียนต่อยังโรงเรียนในตัวอำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่

ลักษณะบ้านเรือน

การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี ปกติจะอพยพตามลักษณะภูมิประเทศที่อุดมสมบูรณ์โดยจะอาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่ เป็นเวลา ๕ - ๑๐ วัน แล้วย้ายไปที่อื่นที่มีอาหารเพียงพอ รูปแบบในการอพยพในลักษณะวนกลับมาที่เดิม ในรัศมีประมาณ ๓๐ ตารางกิโลเมตร ในแต่ละปีเมื่อถึงฤดูกาลที่ต้องเร่ร่อนเข้าป่าเพื่อตีผึ้ง ต้องอพยพไปทั้งหมู่บ้าน ชาวมลาบรีเป็นกลุ่มสังคมล่าสัตว์ พวกเขาจะสร้างที่พักชั่วคราวลักษณะเพิงที่พักของชนเผ่ามละสร้างจากไม้ไผ่คล้ายกับเพิงหมาแหงน ขนาดของเพิงจะขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกแต่ละครอบครัวภายในไม่มีการยกพื้น ใช้พื้นดินเป็นพื้นเพิงและนำหญ้าฟางแห้งหรือใบตองมาปูบนพื้น เวลานอนจะไม่หนุนหมอน แต่ตะแคงหูแนบพื้น เพื่อให้สามารถได้ยินฝีเท้าคนหรือสัตว์ที่เข้ามาใกล้เพิงพักได้ พวกผู้หญิงและเด็กจะอยู่ในกระท่อมที่สร้างบนภูเขาสูง เมื่อพวกผู้ชายไปล่าสัตว์หาของป่าหรืออาหารได้เพียงพอแล้ว จึงจะกลับไปหาลูกเมียครั้งหนึ่ง

ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี เดิมอยู่ในป่าที่มีภูมิประเทศลักษณะเป็นลำห้วยหรือภูเขาที่มีป่าทึบ เพื่อจะหาอาหารง่าย เพราะในป่าจะมีต้นเผือกหรือมันตามธรรมชาติ อีกอย่างชนเผ่านี้อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่ง จะตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้ ๆ ลำห้วย เพื่อไปตักน้ำสำหรับนำมาใช้ได้โดยสะดวก และมีการใช้ไม้หรือกิ่งไม้ที่หาได้ง่ายมาทำเป็นเพิงหมาแหงน มีใบตองกล้วยมุงเป็นหลังคา เมื่ออยู่ถึง ๔ วัน หรือ ๗ วัน ใบตองกล้วยกลายเป็นสีเหลือง เขาก็ต้องอพยพไปอยู่ที่อื่นแต่ไปไม่ไกล อาจเป็นเหนือลำห้วยหรือใต้ลำห้วย แล้วแต่การหาอาหารที่จะสะดวก เมื่อเวลาชนเผ่าพบหรือเจอกันให้ดูสัญลักษณ์ที่โบหู คือ เจาะรูไว้ที่โบหูหรือไม้ ถ้าเจาะรูถือว่าเป็นพวกเดียวกัน จากนั้นค่อยทักทายกัน

วัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีการแต่งงาน

ในสมัยก่อนชนเผ่ามละ ไม่มีการทำพิธีกรรมอะไรเวลาหนุ่มสาวจะแต่งงานกัน หากว่าหนุ่มชอบสาวและสาวก็ชอบด้วย ทางฝ่ายชายก็จะพาพ่อแม่มาพูดคุยเจรจากับพ่อแม่ของฝ่ายหญิง เมื่อครอบครัวของทั้งสองฝ่ายรับรู้และต่างตกลงปลงใจกัน ผู้ชายก็จะพาผู้หญิงไปลูกบ้านอยู่อีกที่หนึ่งได้เลย โดยก่อนที่ผู้ชายจะขอสาวไปอยู่กับเขานั้น พ่อและแม่ของทั้งสองฝ่ายก็จะมี การกล่าวอวยพรให้กับบ่าวสาวทั้งคู่ เมื่อทุกอย่างเสร็จทั้งสองก็จะไปใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ขณะเดียวกัน เมื่อผู้หญิงแต่งงานแล้วต้องเปลี่ยนชื่อตามสามี เช่น สามีชื่อ อาลี ฝ่ายหญิงชื่ออะไรก็ตามแต่จะต้องเพิ่มคำว่า ยะ เข้าไปนำหน้าชื่อและตามด้วยชื่อสามี อย่างกรณีนี้ ฝ่ายหญิงต้องเปลี่ยนชื่อตามสามี ก็จะเป็น ยะอาลี เป็นต้น คำว่า ยะ ที่เป็นคำนำหน้าชื่อของภรรยา นั้นหมายความว่า ผู้เป็นภรณยานั้นเอง ยะอาลี ก็คือ ภรรยาของอาลี และหากมีลูกด้วยกันก็จะมี การตั้งชื่อตามพ่อ เช่น พ่อชื่ออาลี ลูกก็จะชื่อ อีลี อีตี เป็นต้น

ขณะเดียวกันในการแต่งงานของชนเผ่ามละ มีข้อห้ามอยู่ เช่น ห้ามแต่งงานกันเครือญาติเดียวกัน ไม่ว่าจะยุคหรือที่ชั่วโคตร หากรู้ว่าเป็นเครือญาติกันก็จะไม่มีการแต่งงานกัน อีกทั้งในสมัยก่อนชนเผ่ามละ ไม่มีการส่งเสริมให้ลูกหลานของเผ่าตนไปแต่งงานกับชนเผ่าหรือเชื้อชาติอื่น เพราะกลัวเรื่องโรคใหม่ เช่น เอดส์ หรือกลัวว่าคนอื่นเขาจะรังแก หรือรังเกียจชนเผ่าของตน จึงทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรีมีเลือดกรุ๊ป A ทั้งหมด เป็นสาเหตุให้มีการเสียชีวิตจากโรคเลือดเป็นหลัก นอกจากนี้ยังยึดถือการแต่งงานแบบสามีภรรยาเดียว

ในปัจจุบันชนเผ่ามละยังคงยึดรูปแบบการแต่งงานแบบสมัยก่อน คือ ไม่มีการขอสินสอดทองหมั้น ไม่มีการหมั้น หรือจัดงาน ฆ่าหมูเลี้ยงแขก แต่เป็นลักษณะง่าย ๆ คือ ให้ญาติของทั้งสองฝ่ายมาคุยกัน หากทั้งสองรักกันและพ่อแม่ไม่ขัดข้อง ทั้งสองก็ถือได้ว่าเป็นสามีภรณยานับตั้งแต่นั้นเป็นตั้งไป

ศาสนา ความเชื่อ และพิธีกรรม

ในสมัยก่อนชนเผ่ามละเองก็เป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะ ภูต ผีวิญญาณ ป่าเขาหรือธรรมชาติ สัตว์ป่า เมื่อเกิดโรคภัยไข้เจ็บ ก็จะมีการทำพิธีเรียกขวัญหรือไปทำพิธีขอขมาซึ่งที่คิดว่าเขาได้ไปล่วงเกินหรือลบลูโดยไม่ได้ล่วงรู้มาก่อน ผู้เฒ่าผู้แก่จะทำห้วงกลม ๆ โดยใช้ไม้ไผ่หลายห้วง แล้วไปทำพิธีบริเวณนั้น ๆ โดยมีการกล่าวบทสวดเล็กน้อย หรือเวลามีคนไม่สบาย เป็นหนักลูกไปไหนไม่ไหว ก็จะมีผู้เฒ่าผู้แก่ให้ยาสมุนไพรรักษาให้ หรือบางทีก็ใช้คาถาเป่าสิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากร่าง โดยคาถาที่ใช้ก็จะเป็นภาษาของชนเผ่ามละเอง แต่ในปัจจุบันเรื่องการรักษา

โดยการใช้อาสมุนไพวยังพอมืออยู่บ้างแต่ก็น้อยลง เนื่องจากเมื่อมีอาการเจ็บป่วยก็จะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐ

อีกประการหนึ่ง คือ การใช้คาถาอาคมในการรักษา ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและไม่ได้มีการสอนหรือสืบทอดต่อมายังลูกหลาน เมื่อผู้สูงอายุเสียชีวิตไปก็ทำให้สิ่งเหล่านี้เลือนหายตามไปด้วย

การแต่งกาย

การแต่งกายของชนเผ่ามละ ในสมัยก่อนจะใช้เปลือกปอกปอกปิดร่างกายและเพื่อความอบอุ่นของร่างกาย โดยมีวิธีการ คือ ไปลอกเปลือกจากต้นปอมาแล้วนำเปลือกของต้นปอไปทุบให้ละเอียดตากให้แห้ง แล้วนำมาทำเป็นเครื่องแต่งกายของชนเผ่ามละ ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ซึ่งมีการทำแบบนี้มาเรื่อย ๆ ชนเผ่ามละเล่าว่า ไม่มีการนำใบตองมาทำเป็นเครื่องแต่งกายอย่างที่สังคมเข้าใจในทุกวันนี้ เนื่องจากใบตองขาดง่ายและใส่ได้ไม่นาน แต่ชนเผ่ามละจะใช้ใบตองสำหรับทำเพิงพักอย่างเดียวเท่านั้น ปัจจุบันชนเผ่ามละเริ่มหันไปใส่เสื้อผ้าเหมือนคนปกติทั่วไป ไม่มีการแต่งกายแบบดั้งเดิมให้เห็น จะมีให้เห็นก็แค่ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านบางคนเท่านั้น

ธรรมเนียม

ธรรมเนียมอย่างหนึ่งของกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี คือ ชายหญิงทุกคนต้องเจาะหูทั้งสองข้าง ตั้งแต่เด็ก รูหูที่เจาะมีขนาดประมาณ ๐.๕ – ๑.๐ เซนติเมตร โดยใช้ไม้ไผ่เหลากลมหลายแหลมแทงลงไปบนเนื้ออ่อนบริเวณติ่งหู สมัยก่อนมักจะนำดอกไม้มาเสียบไว้ในรูหูเพื่อเป็นการประดับร่างกาย แต่ในปัจจุบันเมื่อติดต่อกับชนเผ่าอื่น ๆ เช่น ม้งหรือเย้า ทำให้ธรรมเนียมนี้ลดความนิยมลงไป แต่ก็ยังมีปรากฏให้เห็นบ้าง

เครื่องดนตรี

สมัยก่อนชนเผ่ามละ มีเครื่องดนตรีที่ใช้กันอยู่ยามว่างอยู่บ้าง เช่น การเป่าไปไม้เป็นเพลง และมีการนำกระบอกไม้ไผ่มาทำเป็นกลอง แล้วตีเป็นจังหวะ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นในการเป่าไปไม้หรือตีกลองนั้นจะไม่ค่อยตีดังมาก หรือจะเล่นได้ก็ต่อเมื่อมีความมั่นใจว่าบริเวณนั้นห่างไกลพอที่คนอื่นจะได้ยิน แต่ปัจจุบันเครื่องดนตรีของสมัยก่อนไม่ได้มีการสอนต่อ ๆ กัน อีกทั้ง คนรุ่นใหม่ก็เล่นไม่เป็น จึงไม่เห็นใครเล่นแล้วจะมีก็แต่นำเครื่องดนตรีจากชนเผ่าม้งมาใช้เล่นกัน เช่น แคนน้ำเต้า และกีตาร์ เป็นต้น

๒.๒ งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง^๒

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี หรือตองเหลืองมีอยู่ไม่มากนัก เมื่อเทียบกับการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในสังคมไทย โดยงานวิจัยช่วยระยะเวลาประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เช่น งานของวิสุทธิ ศรีวิศาล ได้วิจัยเรื่อง “ระบบเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของเผ่าผีตองเหลืองในสังคมไทย” พบว่า การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศวิทยา นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชนเผ่าผีตองเหลือง ณ บ้านบ่อหอย ตำบลยาบหัวนา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และบ้านบุญยืน ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องควาง จังหวัดแพร่

^๒ เมธี พงษ์จวงโรทัย และปณฉัตร หมอยาดี. รายงานการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะเนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๗), น. ๓๓ - ๓๖.

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของผีตองเหลืองมีดังนี้ จำนวนป่าไม้ที่ลดลง มีผลต่อระบบเศรษฐกิจของชาวมละบริ เพราะหากป่าไม้ลดลง วิถีชีวิตของชาวมละบริจะเปลี่ยนแปลงไป ขณะที่ที่ดินจำกัดก็มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชาวมละบริ เพราะที่ดินที่สมบูรณ์จะทำให้ชาวมละบริมีอาหารอุดมสมบูรณ์ตลอดไป ขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติที่ลดน้อยลงมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชาวมละบริ เพราะชาวมละบริอาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นแหล่งอาหาร การติดต่อวัฒนธรรมระหว่างชาวมละบริและม้งก็มีส่วนทำให้ระบบเศรษฐกิจของชาวมละบริเปลี่ยนแปลง เพราะมีการเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจากการค้าเงียบไปเป็นระบบเศรษฐกิจแบบขายแรงงาน ส่วนการรับกระแสวัฒนธรรมเมือง พบว่า การเปลี่ยนแปลงเรื่องเครื่องแต่งกายของชาวมละบริเห็นได้ชัดที่สุด ขณะที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีผลต่อระบบเศรษฐกิจของชาวมละบริน้อย ชาวมละบริต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือให้อยู่กันอย่างอิสระ นักพัฒนาในหน่วยงานรัฐ จึงไม่มีบทบาทมากในการพัฒนาชาวมละบริ เพราะมีเพียงแต่พัฒนาเอกชนเท่านั้นที่เข้ามาสัมผัสใกล้ชิดกับชาวมละบริ ซึ่งเป็นนักบุญด้านศาสนาเป็นส่วนใหญ่ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมชาวมละบริได้เป็นบางส่วน

งานของ ยอดขวัญ บุญซ้อน และคณะ เรื่อง “การจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของชนเผ่าตองเหลือง บ้านท่าวะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่” ได้เสนอภาพในลักษณะให้ชาวมละบริรู้จักพึ่งตนเองการวิจัยชิ้นนี้จึงได้พยายามวางรูปแบบแนวความคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับชาวมละบริบ้านท่าวะ ด้วยการจัดการเรียนรู้ในการทำไร่ข้าว ผ่านกระบวนการเรียนการสอนเด็กนักเรียนชาวมละบริ

งานของ สุชาติ บุรมิตร เรื่อง “การตั้งถิ่นฐาน “คนตองเหลือง” (Mlabri) ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านห้วยหยวก หมู่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” เป็นการศึกษาถึงลักษณะของการตั้งถิ่นฐานของชนเผ่า ซึ่งโดยปกติชนเผ่านี้จะไม่นิยมตั้งถิ่นฐานที่มั่นคง

งานของ ศักรินทร์ ณ น่าน เรื่อง “มละบริกับการช่วงชิงทรัพยากรในบริบทของการพัฒนาโดยรัฐ” ผลการวิจัยพบว่า ระบบสังคมวัฒนธรรมความเชื่อดั้งเดิมของสังคมชนเผ่ามละบริได้รับค่านิยมจากคนภายนอกในฐานะ “คนป่า” หรือ “ผีตองเหลือง” มาตั้งแต่อดีต แสดงให้เห็นตัวตนแบบชนเผ่าเร่ร่อนดั้งเดิม ที่อาศัยพึ่งพิงทรัพยากรธรรมชาติจากป่าเพื่อยังชีพอย่างไม่รุกรานจนเกินพอดี แต่เมื่อโครงการพัฒนาทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทจัดการกับวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของมละบริ ด้วยการใช้อำนาจรัฐให้สิทธิจัดสรรที่ดินในชุมชนม้งบ้านห้วยหยวก ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ให้มละบริเข้ามาตั้งหลักแหล่งถาวร โดยการจัดตั้งเป็น “ชุมชนตองเหลือง” การจำกัดพื้นที่เฉพาะและการปิดล้อมจากกลุ่มอำนาจภายนอก ยิ่งทำให้การเข้าถึงทรัพยากรและพื้นที่ป่าของชาวมละบริเป็นไปอย่างยากลำบาก ชาวมละบริจำต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการยังชีพจากที่เคยท่องป่าล่าสัตว์สู่การเป็นแรงงานรับจ้างทำไร่ในชุมชนม้ง ซ้ำยังตกเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดน่าน มีการนำมละบริที่แต่งกายด้วยการนุ่งตะแยะ ซึ่งถูกลดทอนให้กลายเป็นเพียงสัญลักษณ์สำคัญ ในการจัดแสดงวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมแบบชนเผ่าดั้งเดิม มาใช้สร้างจุดขายเพื่อการท่องเที่ยวจังหวัด แทนที่จะวางแผนพัฒนาวิถีชีวิตบนรากฐานที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และตัวตนของมละบริอย่างแท้จริง แสดงให้เห็นถึงความลึกลับในการพัฒนาที่ขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงรากเหง้าทางวัฒนธรรม ระบบคุณค่าและโครงสร้างความเชื่อของสังคมชนเผ่ามละบริ การพัฒนาได้ส่งผลให้มละบริมีตัวตนทางสังคมที่ปรากฏต่อสังคมภายนอกไม่ต่างจาก “คนชายขอบของสังคม”

ภายใต้การจัดการโดยกลุ่มอำนาจต่าง ๆ อย่างไรก็ตามก็มิได้มีท่าทียอมจำนนต่ออำนาจภายนอกอย่างสิ้นเชิง กลับพยายามปรับเปลี่ยนรูปแบบความสัมพันธ์ หรือใช้โอกาสดังกล่าวเป็นอำนาจต่อรองในการเข้าถึงทรัพยากรหรือบางครั้งก็มีท่าทีต่อต้านทางอ้อม เช่น การเพิกเฉยไม่ใส่ใจจะรักษาพื้นที่โครงการพัฒนาต้นน้ำ โดยปล่อยให้ไฟไหม้ป่า เพื่อต่อต้านจากการถูกกีดกันในการเข้าถึงทรัพยากรในพื้นที่อนุรักษ์ของทางราชการ

ขณะเดียวกันยังมีโครงการวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ชุดประเด็นภาษา เช่น งานของ วีระ ศรีชาวป่า เรื่อง “สร้างระบบตัวเขียนภาษามละบริเพื่อบันทึกความทรงจำทั้งชีวิตของชาวมละบริ บ้านห้วยฮ่อม อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่” ได้ดำเนินการวิจัยและมีการพัฒนาระบบตัวเขียน จัดเก็บเรื่องราวต่าง ๆ ของชาวมละบริเพื่อเป็นการฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมของชาวมละบริ และหาแนวทางการพัฒนาภาษามละบริเข้าสู่ระบบโรงเรียน และงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการศึกษาข้อมูลของชาวมละบริโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวมละบริ บ้านห้วยฮ่อม ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่” เป็นการศึกษาถึงความสำคัญในการศึกษาข้อมูลของชาวมละบริ ทั้งนี้ เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลประชากรของชาวมละบริและเพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวมละบริ และสร้างเครือข่ายชาวมละบริในการดูแลและช่วยเหลือซึ่งกัน นอกจากนี้ อำนวยพร ไหญ่ยิ่ง และกษราพร ทิราวงศ์ ได้ทำ “วิจัยและพัฒนาศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยว เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนมละบริ อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่” ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมละบริมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์และโดดเด่นในเชิงวัฒนธรรมชนเผ่าและวิถีชีวิตในระดับประเทศ ซึ่งเป็นชนเผ่าที่หายากในเชิงมนุษยศาสตร์ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐจะต้องเข้ามาดูแลทุกด้าน เพื่อรักษาความเป็นชาติพันธุ์ที่กำลังจะหายไป ทรัพยากรเชิงการท่องเที่ยวมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวในชุมชนมละบริ ได้แก่ วิถีวัฒนธรรมมละบริ อาชีพการเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษามละบริ งานหัตถกรรมและพื้นที่ป่าธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำมาจัดทำเป็นกิจกรรมและการสื่อความหมายได้ และที่สำคัญคือ ประชาชนมละบริรุ่นใหม่ต้องการเรียนรู้ การพัฒนาทุกด้าน และการได้รับสิทธิประโยชน์เหมือนกับคนไทย

งานวิจัยที่น่าสนใจอีกเรื่องคือ งานของอิสระ ชูศรี เรื่อง “การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มชนหาของป่าล่าสัตว์ในประเทศไทย เพื่อการพัฒนาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐาน : กลุ่มมานิ (ซาไก) มละบริ (ผีตอเหลือง) และมอเกลิน” โดยเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์วรรณา กับการสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิดและร่วมปฏิบัติการกับเจ้าของภาษา ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ทางวิชาการไปพร้อม ๆ กับพัฒนาวิธีการประยุกต์องค์ความรู้นั้นเพื่อประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง ตามเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรโลก ๘ ประการ โดยเป็นการพัฒนาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นฐาน นอกจากนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่าการทำงานในประเด็นดังกล่าวไม่เพียงต้องอาศัยความรู้ด้านการวิจัยภาษาและวัฒนธรรม ทั้งในเชิงหลักการและการทำงานภาคสนามอย่างเข้มข้นเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยการสร้างทัศนคติของการเห็นคุณค่าความรู้ท้องถิ่น ฉะนั้นแล้วสิ่งเหล่านั้นจะไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย หากไม่มีการส่งเสริมให้นักวิชาการรุ่นใหม่เข้าไปสัมผัสกับการทำงานกับกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยตนเองจึงนับเป็นความคาดหวังจากโครงการนี้

ที่จะเกิดแนวทางการสร้างนักวิชาการด้านภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

๒.๓ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๐

มาตรา ๗๐ รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข ไม่ถูกรบกวน ทั้งนี้เท่าที่ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ หรือสุขภาพอนามัย

๒.๓.๒ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๗ ในกรณีที่เห็นสมควร รัฐมนตรีจะพิจารณาและสั่งเฉพาะราย หรือเป็นการทั่วไปให้บุคคลตามวรรคหนึ่งได้สัญชาติไทยก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทยซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยตามวรรคหนึ่ง จะอยู่ในราชอาณาจักรไทยในฐานะใด ภายใต้งื่อนไขใด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรและสิทธิมนุษยชนประกอบกัน ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎกระทรวงดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

มาตรา ๑๒/๑ ในการขอแปลงสัญชาติเป็นไทยตามมาตรา ๑๒ นั้น บุคคลอื่นอาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยได้ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ผู้อนุบาลตามคำสั่งของศาล อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่คนไร้ความสามารถ ซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่า เป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๓) และ (๕) และรัฐมนตรีจะยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามก็ได้

(๒) ผู้ปกครองสถานสงเคราะห์ของรัฐตามที่รัฐมนตรีกำหนด เมื่อได้รับความยินยอมของผู้เยาว์แล้ว อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่ผู้เยาว์ซึ่งอยู่ในความดูแลของสถานสงเคราะห์มาไม่น้อยกว่าสิบปี โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) และ (๓)

(๓) ผู้รับบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นผู้มีสัญชาติไทย อาจขอแปลงสัญชาติเป็นไทยให้แก่บุตรบุญธรรมที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และมีหลักฐานแสดงให้เชื่อได้ว่า เป็นผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐ (๑) และ (๓) การขอแปลงสัญชาติเป็นไทยแทนบุคคลอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง"

บทที่ ๓ วิธีพิจารณาศึกษา

การพิจารณาศึกษาเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (เผ่าตองเหลือง) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ศึกษาสภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินชีวิต รวมถึงรวบรวมข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑ การรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ได้เชิญเข้าร่วมประชุม ครั้งที่ ๓๖/๒๕๖๕ วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๕ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ก)

๓.๑.๑ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

๑. นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ
๒. นางสาวสุดารัตน์ ศรีอุบล เจ้าหน้าที่
๓. นายเจษฎา เนตะวงศ์ เจ้าหน้าที่
๔. นางสาวนิชาภา อินทะอุต เจ้าหน้าที่

ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม สรุปได้ดังนี้

นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กลุ่มชาติพันธุ์มละบริ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “มละบริ” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ๒ กลุ่ม สูดทำยในประเทศไทยที่ยังดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมด้วยการหาของป่าล่าสัตว์ และอาศัยอยู่ในป่า แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑) กลุ่มชาติพันธุ์มละบริ อาศัยอยู่บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ในจังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และอาศัยอยู่บริเวณชายแดนติดต่อกับประเทศลาว

๒) กลุ่มชาติพันธุ์มานิ (ชาไก) อาศัยอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทย ในจังหวัดพัทลุง

กลุ่มชาติพันธุ์ ๒ กลุ่มนี้ มีรูปแบบ และลักษณะการดำรงชีวิตที่ใกล้เคียงกัน คือ หาของป่า และล่าสัตว์ เพื่อดำรงชีพ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๒ กลุ่มนี้ มีจำนวนประชากรรวมกันทั้งหมดประมาณ ๖๐๐ กว่าคน

สำหรับข้อมูลที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จะนำเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการ ได้แก่

- ๑) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ
- ๒) แนวทางการดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ

ส่วนที่ ๑ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ละบรี
มี ๕ ข้อ สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาความเข้าใจของสังคมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ละบรี ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนในสังคมยังไม่เข้าใจวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวมละบรี และเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ไม่ถูกต้อง เช่น เรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ผีตอเหลือง” จึงทำให้สังคมเกิดความเข้าใจผิด และส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวมละบรีได้รับผลกระทบ

๒. เมื่อสังคมมองว่าชาวมละบรีอาศัยและดำรงชีพอยู่ในป่า และความไม่เข้าใจในวิถีชีวิต และบริบทของชาวมละบรี จึงทำให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการสร้างแผนและนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ละบรีด้วยวิธีการนำกลุ่มชาติพันธุ์ละบรีออกจากป่า เนื่องจากมีความเห็นว่าวิธีการนี้เป็นการสร้างโอกาสด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นการส่งเสริมการศึกษา และผลักดันให้ชาวมละบรีได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ โดยนำชาวมละบรีเคลื่อนย้ายมาอยู่ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ตั้งถาวร เช่น ๑) จังหวัดน่าน ได้แก่ ชุมชนห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และชุมชนห้วยถู่ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ๒) จังหวัดแพร่ ได้แก่ ชุมชนท่าวะ หย่อมบ้านท่าวะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ๓) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน เพราะฉะนั้น ปัญหาที่ตามมา คือ การดำเนินชีวิตไม่สอดคล้องกับชาวมละบรี เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ไม่คุ้นชินกับระบบเศรษฐกิจที่ต้องหาของป่าเพื่อนำออกมาขาย จึงทำให้ชาวมละบรีไม่สามารถดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมได้ สืบเนื่องมาจากมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ในการหาของป่า ประกอบกับความสามารถในการทำมาหากินในสังคมปัจจุบัน จึงทำให้ชาวมละบรีบางส่วนได้ผันตัวออกไปเป็นแรงงานในเมืองที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนสูงมากนัก เนื่องจากชาวมละบรีไม่ได้รับการศึกษา จึงทำให้ไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

๓. ชาวมละบรีบางส่วนยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากสังคมไม่ยอมรับในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวมละบรี เนื่องจากสังคมมองว่าพวกเขาเหล่านี้ไม่ใช่คนไทย และเมื่อคนไทยส่วนหนึ่งได้พบเห็นการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานของชาวมละบรีอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถติดตามสถานะบุคคลได้ และข้อมูลในปัจจุบันพบว่ามิชาวมละบรีที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยประมาณหลักร้อยคน

๔. ปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของภาครัฐ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จึงส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของชาวมละบรีเป็นอย่างมาก

๕. ปัญหาการละทิ้งอัตลักษณ์ของชาวมละบรี สืบเนื่องมาจากชาวมละบรีบางส่วนได้เคลื่อนย้ายจากที่อยู่เดิม และมาอาศัยอยู่ในสังคมเมืองเพื่อใช้แรงงาน จึงทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลกระทบต่อปัญหาเชิงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิม

สำหรับปัญหาข้างต้น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา ๒ ประการ ดังนี้

๑. ทำงานร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ละบรีโดยตรง โดยเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์ละบรีสามารถอธิบายความเป็นตัวตนของตัวเองออกมา (Empowerment) ซึ่งถ้ากลุ่มคนเหล่านี้สามารถตอบข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้ ก็จะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในสังคม เช่น สามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้ ศูนย์มานุษยวิทยา

สิรินธร (องค์การมหาชน) ก็จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น และสามารถอธิบายความเป็นตัวตนได้ โดยกลไกในการจัดการเรื่องนี้ คือ การสร้างเครือข่ายร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น การสร้างเครือข่ายสตรีมละบริ เพื่อที่จะผนึกกำลังเป็นกลุ่มก้อนในการสร้างผู้นำ หรือสร้างตัวแทนในการเจรจา หรือเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตนเอง ตลอดจนการเสริมสร้างบทบาทของเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดอบรมเยาวชนเพื่อจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น

๒. การนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริมาสื่อสารให้สังคมเข้าใจมากยิ่งขึ้น เช่น การทำสารคดีเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ซึ่งในปัจจุบันต้องยอมรับว่าวิถีชีวิตของชาวมละบริได้เปลี่ยนแปลงไป และจำนวนประชากรชาวมละบริที่อยู่อาศัยอยู่ในป่าพบได้จำนวนน้อยมาก เนื่องจากป่าถูกปิดล้อมมากขึ้น กล่าวคือ มีการขยายเขตอุทยาน แต่ในส่วนนี้หน่วยงานของรัฐได้ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวมละบริ โดยการจัดสรรที่อยู่อาศัยให้เป็นหลักแหล่งมากยิ่งขึ้น ซึ่งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการคือ การสงเคราะห์และการช่วยเหลือด้านอุปโภคบริโภค เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ แนวทางการดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้วางมาตรการที่จะให้การดูแลและช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ แบ่งออกเป็น ๓ แนวทาง สรุปได้ดังนี้

๑. แนวทางการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

๑.๑ เพื่อที่จะได้มีข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ

๑.๒ เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะมีผลต่อการทำความเข้าใจในมรดกทางภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ

๑.๓ เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีตัวตนในสังคม

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงระดับพื้นที่

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีหน้าที่และอำนาจในการดูแลกลุ่มชาติพันธุ์มละบริเพียง ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และ ๒) กะเหรี่ยงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๕๓ แต่ในกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ไม่มีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อเข้าไปดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ และในระหว่างนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้พยายามใช้แนวคิดที่ดำเนินการกับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และชาวกะเหรี่ยง เพื่อนำไปขยายผลและดำเนินการกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ เช่น ได้ร่วมทำงานกับสภาชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มละบริได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการของสภาชนเผ่าพื้นเมือง และมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การจัดประชุมสภาชนเผ่าพื้นเมือง โดยจะมีตัวแทนของชาวมละบริเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งขณะนี้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสนอไปยังส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาตามหน้าที่และอำนาจ วิธีการนี้มีลักษณะคล้ายกับการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มานิ โดยความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล (พมจ.สตูล) เพื่อจัดทำพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มานิ ซึ่งวิธีการเหล่านี้

เป็นกลไกที่สามารถนำมาดำเนินการต่อยอดกับกลุ่มชาติพันธุ์ละบริเพื่อจัดทำพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิต เพื่อให้ชาวมละบริสามารถดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมได้

๓. แนวทางการดำเนินการเชิงโครงสร้าง

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีส่วนร่วมกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ซึ่งขณะนี้ อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นของคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นแล้ว ก็จะส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณารายละเอียด ภายหลังจากนั้นก็ให้นำเข้าสู่การพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศจึงจะต้องมีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

สำหรับประเด็นการขอสัญชาติไทยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้น เป็นความร่วมมือที่ได้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อสำรวจข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เนื่องจากชาวมละบริ และชาวมานี มีวิถีชีวิตที่คล้ายกัน เพราะจะมีการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นประจำ จึงทำให้การพิสูจน์สัญชาติอาจจะติดขัดอยู่บ้าง เช่น กลุ่มชาวมละบริไม่ได้มีการตั้งถิ่นฐานหลักแหล่งที่แน่นอน แต่ชาวมานีในพื้นที่จังหวัดสตูลมีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งและแน่นอนก็สามารถที่จะดำเนินการขอสัญชาติได้

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ได้เชิญผู้แทนเข้าร่วมประชุมครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๕ วันจันทร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์) (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข)

๓.๑.๒ ผู้แทนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

๑. นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

๓.๑.๓ ผู้แทนจากศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน

๑. นางสาวสุภาวดี ศิริสาร เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

๒. นายฤทธิชัย แซ่เล่า ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์

ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม สรุปได้ดังนี้

➤ นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ดังนี้ ข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ละบริ ในจังหวัดน่าน

๑. จำนวนประชากร โดยแบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง และสถานทางทะเบียนของกลุ่มชาติพันธุ์ละบริ ในจังหวัดน่าน

ที่อยู่	ครัวเรือน	ครอบครัว	ชาย	หญิง	รวม
บ้านห้วยหยวก ม.๖ ต.แม่ชะนิง อ.เวียงสา	๓๖	๔๕	๗๔	๘๒	๑๕๖
บ้านห้วยลุ่ม ม.๕ ต.สะเนียน อ.เมือง	๒๑	๒๐	๔๔	๔๓	๘๗
ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ม.๓ ต.ภูฟ้า อ.บ่อเกลือ	๑๗	๑๗	๓๕	๔๐	๗๕
รวมทั้งสิ้น	๗๔	๘๒	๑๕๓	๑๖๕	๓๑๘

สำหรับหมายเลขประจำตัวประชาชนของชาวมละบริ : หลักที่ ๑ จะมีด้วยกัน ๒ เลข คือ ขึ้นต้นด้วยเลข ๘ และ เลข ๑ สำหรับหลักที่ ๑ : ประเภทที่ ๘ คือ คนต่างด้าวที่เข้าเมือง โดยถูกต้องตามกฎหมายที่ได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือคนที่ได้รับการแปลงสัญชาติ เป็นสัญชาติไทย และคนที่ได้รับการให้สัญชาติไทย ตั้งแต่หลังวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เป็นต้นไป จนปัจจุบัน คนกลุ่มนี้เลขในทะเบียนประวัติจะขึ้นด้วยเลข ๘ สำหรับเด็กและเยาวชนชาวบละบริ หมายเลขประจำตัวประชาชนหลักที่ ๑ ที่คลอดในโรงพยาบาล : ประเภทที่ ๑ คือ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย และได้แจ้งเกิดภายในกำหนดเวลา หมายความว่า เด็กคนใดก็ตามที่เกิดตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นไป

๒. การดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือดูแล และการจัดสวัสดิการ เช่น ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน เป็นต้น ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ในจังหวัดน่าน

หมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม	ความต้องการ
๑. บ้านห้วยหยวก โรงเรียนภูเค็งพัฒนา	อนุบาล ๓	๒	-	๒	- ขอสนับสนุนชุด
	ประถม ๑	๒	๑	๓	นักเรียน
	ประถม ๒	๒	๒	๔	- สื่อการเรียนการสอน
	ประถม ๓	๑	๗	๘	- ทุนการศึกษา
	ประถม ๔	-	๒	๒	
	ประถม ๕	๒	-	๒	
	ประถม ๖	๑	-	๑	
	มัธยม ๑	-	๒	๒	
		๑๐	๑๔	๒๔	

หมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม	ความต้องการ
๒. บ้านห้วยหยวก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัยเตาะแตะชุมชน มละบริ		๑๐	๑๒	๒๒	- ขอสนับสนุนสบู่ น้ำยาสระผม น้ำยา อาบน้ำ ผ้าเช็ดตัว สำหรับเด็ก - อาหารเสริม ขนม สำหรับเด็กขาด สารอาหาร
		๑๐	๑๒	๒๒	

ชื่อหมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ความต้องการ
๓. ศูนย์พัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัยเตาะแตะที่บ้าน ห่างทางหลวง	อนุบาล ๑	-	๒	๒	- ขอสนับสนุนห้องน้ำรวม ในชุมชนบ้านากอก
		-	๒	๒	

ชื่อหมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ความต้องการ
๔. บ้านห้วยลู่ ศูนย์การเรียนรู้ ตำรวจตระเวน ชายแดนบ้าน ห้วยลู่	อนุบาล ๑	๒	๓	๕	๑. น้ำไม่เพียงพอ
	อนุบาล ๒	-	๑	๑	๒. การแบ่งเส้นเขตการปกครอง ระหว่างบ้านห้วยลู่
	อนุบาล ๓	๓	๑	๔	และอำเภอบ้านหลวง
	ป. ๑	๓	๑	๔	๓. มีหลายครอบครัวที่อาศัยอยู่ที่
	ป. ๒	๑	๔	๕	บ้านเลขที่เดียวกันแต่มีบ้านเลขที่
	ป. ๓	๒	๒	๔	เพียงหลังเดียว ซามมะปริจจึง
	ป. ๔	-	๒	๒	ต้องการแยกบ้านเลขที่ออกมาเป็น
ป. ๕	๑	-	๑	บ้านของตนเอง	
ป. ๖	๒	-	๒		
		๑๔	๑๔	๒๘	

หมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม	ความต้องการ
๕. ศูนย์พัฒนาคุณภาพ โรงเรียนบ่อเกลือ	ประถม ๑	-	๑	๑	
	ประถม ๒	๑	๒	๓	
	ประถม ๓	๔	๑	๕	
	ประถม ๔	๑	๓	๔	
	ประถม ๕	๓	๑	๔	
	ประถม ๖	-	๓	๓	
	มัธยม ๕	-	๒	๒	
๖. อาชีวะวิททยา เขตปัว	ปวส.	๑	-	๑	
	ปวส.	๑	-	๑	
๗. อาชีวะวิททยาเขต เวียงสา	ปวช.	๒	-	๒	
๘. กศน.	ม.ต้น - ม.	๒	๓	๕	
	ปลาย				
		๑๕	๑๖	๓๑	
<p>จบปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวน ๕ คน หญิง ๔ ชาย ๑ ปัจจุบัน ประกอบอาชีพ เป็นลูกจ้างที่อุทยานแห่งชาติขุนน่าน ๑ คน เป็นพนักงานอยู่ศูนย์พัฒนาคุณภาพ ๑ คน เป็นสมาชิกกลุ่ม ฌอภมละบริ ๓ คน</p>					

๓. การดำเนินงานการให้ความช่วยเหลือ และการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาด้านการสาธารณสุข และด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน เป็นต้น ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรีในจังหวัดน่าน ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ครอบครัว)	จำนวน (บาท)	รวม	หมายเหตุ
๑	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัว ยากจน หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	๒๙	๑,๐๐๐	๒๙,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๒	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัว ยากจน หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	๓๐	๑,๐๐๐	๓๐,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๓	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัว ยากจน หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน	๑๒	๑,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๔	เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ ประสบปัญหาทางสังคม กรณี ถูกฉ้อโกง หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง	๑	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ครอบครัว)	จำนวน (บาท)	รวม	หมายเหตุ
	อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน				
๕	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	๕	๒,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๖	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	๑	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๗	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกือ จังหวัดน่าน	๑	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
รวมทั้งสิ้น (แปดหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)				๘๗,๐๐๐	

๔. การจัดกิจกรรมงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๕ ให้แก่เด็กชาวบละบริ จำนวน ๓๐ คน โดยการเลี้ยงอาหารกลางวัน มอบขนมและของเด็กเล่น และกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ และมอบของอุปโภคบริโภคให้แก่เด็ก ณ โรงเรียนบ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน

ต่อมา นายฤทธิชัย แซ่เล่า ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูง จังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า คำว่า “คนต่างด้าว” เป็นคำนิยามที่ใช้เทียบเคียงสถานะบุคคลที่มีหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๘ แต่กลุ่มชาวบละบริจะได้รับสัญชาติไทย

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และเด็กที่เกิดหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนจะขึ้นต้นด้วยเลข ๑ ซึ่งก็จะได้รับสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐเช่นเดียวกัน

ต่อมา นางสาวสุภาวดี ศิริสาร เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ศูนย์พัฒนาราชภูมิตบพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า การให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในพื้นที่จังหวัดน่าน มีดังนี้

๑. ด้านสุขภาพ : มละบริมีความรู้ในการรักษาพยาบาลด้วยการใช้ยาป่า "ระเหอจะเปี้ยะเด้อ" สาเหตุของการเจ็บไข้ได้ป่วยมีทั้งที่เกิดจากสัตว์ป่า เช่น หากถูกผึ้งต่อย มละบริจะใช้ใบ "สะอาล" มาตำ แล้วนำน้ำยามาลูบเอาเหล็กในออก เป็นต้น แต่ในกรณีถูกสัตว์ป่าทำร้าย เช่น หากถูกเสือทำร้ายหรือถูกกัดแล้วไม่ตาย คนที่ถูกกัดต้องเสียสละให้เสือกินเพื่อไม่ให้พี่น้องถูกเสือกินตามไปทำร้าย หากเสือกินตายก็จะทิ้งศพไว้ให้เสือกิน แล้วคนอื่นก็จะรีบย้ายหนีไปอยู่ที่อื่น สำหรับการใส่พืชสมุนไพรรักษานั้น มละบริรู้จักใช้อย่างจากรากของ "เบอะเวรง" ซึ่งมีลักษณะคล้ายบอนมาทำยาทาแผลและฝี โดยใช้ร่วมกับน้ำจากเถา "แย้-ซ" รักษาอาการปวดท้องและผื่นหนองได้ นอกจากนี้ยังมีต้น "ป่าบ" ซึ่งเป็นพืชตระกูลข่าป่าและ "ตะรอน" ใช้ส่วนหัวใต้ดินมาต้มดื่ม เพื่อรักษาอาการปวดหัวเป็นไข้ไม่สบาย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำโค้ง ต.สะเนียน อ.เมืองน่าน ชาวมละบริบ้านห้วยลู่ คณะเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำโค้ง ได้ให้บริการตรวจสารพิษตกค้างในโลหิต จำนวน ๓๔ คน พบสารพิษตกค้างในระดับเสี่ยง จำนวน ๖ คน งานทันตกรรมได้นัดมาทำการรักษาโดยการขูดหินปูนและถอนฟัน จำนวน ๒๔ คน รวมถึงมีการตรวจคัดกรองโรคความดันเจาะเลือดหา ค่าน้ำตาลในเลือด ในกลุ่มพี่น้องมละบริ อายุ ๓๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๔ คน ผลปกติทุกราย นอกจากนี้คณะทำงานเข้าประเมินบ้านสะอาด บ้านนาอยู่ พร้อมให้คำแนะนำในการพัฒนาบ้านนาอยู่ตามบริบทชนเผ่า พร้อมมอบรางวัลบ้านนาอยู่ยอดเยี่ยม ชุดอุปกรณ์ ซักล้างในครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ มอบเครื่องวัดความดันโลหิตแบบอัตโนมัติ จำนวน ๑ เครื่อง รวมทั้งให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น ให้ความรู้เรื่องโรคโดยเฉพาะโรคทางเดินหายใจ เนื่องจากชาวมละบริ จะก่อไฟหุงหาอาหาร นั่งผิงไฟช่วงหน้าหนาวภายในกระท่อมที่ปัก จึงสูดควันไฟตลอดเวลา ตลอดจนวันบုหรีพร้อมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง

มละบริที่อาศัยอยู่ที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หากเจ็บป่วย จะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาออก ซึ่งการเข้าถึงสิทธิรักษาพยาบาลชาวมละบริในปัจจุบัน สามารถเข้าถึงระบบการรักษาพยาบาลของหน่วยงานภาครัฐครอบคลุมทุกชุมชน และได้รับวัคซีนต้านเชื้อไวรัสโควิด - ๑๙ ครบทุกหลังคาเรือน ๒ เข็มขึ้นไป เด็กอยู่ต่ำกว่า ๑๑ ปี ไม่ได้รับวัคซีน

๒. ภาษา และการสื่อสารปรับตัวกับชุมชนอื่น : ชาวมละบริ จัดอยู่ในตระกูลย่อยมอญ-เขมร ของกลุ่มภาษาออสโตรเอเชียติก มละบริมีภาษาพูดของตนเองมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษแต่ไม่เคยมีตัวอักษรและวรรณยุกต์ใช้ แต่มาปัจจุบันเพื่อที่จะเก็บเรื่องราวของพวกเขา และไม่ให้นักรุ่นใหม่ลืมภาษาของตนเอง เยาวชนของมละบริ ชนเผ่ามละบริ เองก็ยังมี ความภูมิใจในภาษาที่พวกเขาใช้กันอยู่ เมื่อมีเด็กเกิดมาก็จะสอนภาษามละบริเป็นภาษาแรก

๓. ด้านอาชีพและรายได้ : สนับสนุน กิจกรรม “ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านอาชีพงานหัตถกรรม” ระหว่างวันที่ ๒๑- ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ณ ศูนย์วัฒนธรรมมละบริ ภูฟ้าพัฒนา

ตำบลภูฟ้า อำเภอปงก้อ จังหวัดน่าน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ราษฎรบนพื้นที่สูงชนเผ่ามละบรี วิทยากรและเจ้าหน้าที่ จำนวน ๒๕ คน งบประมาณ : ๔๕,๒๕๐ บาท

ผลการดำเนินงานชุมชนมละบรี ได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานหัตถกรรมที่สืบทอดกันมายาวนาน จึงสนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้การถัก ย้อม ซึ่งมีการแปรรูป จากการนำเถาวัลย์มาชุดสีเยื่อสีขาวข้างในโดยใช้มือรูด แล้วย้อมสีธรรมชาติ สีแดง คือการได้จากครั่ง สีเขียว คือใบทรอม สีเหลือง คือจากขมิ้น แล้วใช้จวก(ใช้สำหรับถัก) ใช้สาบ (เป็นการสอดถุงย้อมจากเถาวัลย์ขณะถัก เพื่อให้ช่องว่างของลายกระเป่ามีขนาดเท่ากัน)เยเถาวัลย์ เก็บตามริมห้วยบนดอยที่ชาวมละบรีอาศัยอยู่ มีเถาวัลย์ตลอดทั้งปี จะมีมากในฤดูฝน เยเถาวัลย์ที่หาเก็บได้ในชุมชน นำมาแปรรูปโดยชุดเอาเยื่อข้างในสีขาว สีธรรมชาติ จากป่าธรรมชาติ ใบยักแซ่ว ชูดจะได้เป็น สีเหลือง / ขมิ้น สีธรรมชาติ ใบทรอมจากป่าธรรมชาติ จะได้สีเขียว / ครั่งจากป่าธรรมชาติ จะได้สีแดง อุปกรณ์สำหรับถักย้อมจะผลิตขึ้นเอง ลวดลายตกแต่งตามแบบของผู้ใช้ เป็นไม้ไผ่ขาว มละบรี เรียกว่า (จวาก) ใช้เพื่อจัดเส้นด้ายขึ้นลง ลวดลายและสีสันทของย้อม ประดับด้วยลูกปัดสีต่างๆมีความเหนียวและคงทน อายุการใช้งานยาวนาน

นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้การสร้างเว็บเพจเฟซบุ๊ก เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้ผู้บริโภค เพื่อให้สามารถเข้าถึงการซื้อ และสั่งสินค้าออนไลน์ได้ และปราชญ์ชุมชนได้มีแนวคิดที่จะขยายแหล่งผลิตสินค้าไปที่บ้านหยวกเพื่อพัฒนาฝีมือ และเพิ่มรายได้ให้กับชาวมละบรีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านห้วยหยวกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ชาวมละบรีเกิดความตระหนักและห่วงใยในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญา งานหัตถกรรมดั้งเดิมของชนเผ่าตนเองให้คงอยู่สืบทอดถึงคนรุ่นหลังกลุ่มเยาวชนมีทักษะในการขายสินค้าออนไลน์สามารถช่วยสนับสนุนกลุ่มในแผนการขายได้ มีรายได้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน และมีรายได้หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน

และในวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๕ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เชิญทางกลุ่มร่วมออกบูธจำหน่ายสินค้า ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกด้วย

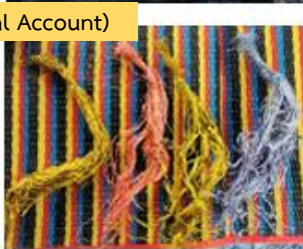
ฝึกเยาวชนเรียนรู้การผลิต

ฝึกสร้าง Official Account

ฝึกสร้าง Official Account

๔. ด้านสวัสดิการสังคม : กลุ่มเปราะบางมละบริ จำนวน ๑๑ ราย ทางพมจ.น่าน ได้ทำการสำรวจ สอบข้อเท็จจริง ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น เป็นเงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และไร้ที่พึ่ง จำนวน ๒,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๐ ราย มละบริ ที่อาศัยอยู่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ได้รับบัตรสวัสดิการ จำนวน ๔๒ คน มี ๕ คน ที่ไม่ผ่านเงื่อนไข

๕. ข้อมูลที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในจังหวัดน่านและรูปแบบในการดำเนินชีวิต และปัญหาอุปสรรค

บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

ปัจจุบันชาวมละบริได้หยุดวิถีชีวิตที่เร่ร่อนหาของป่า ล่าสัตว์ มาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอย่างถาวร ได้เริ่มเรียนรู้การปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค และมีรายได้มาจากการรับจ้างทำงานในไร่ของชาวม้ง บางส่วนมีรายได้มาจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และจากการท่องเที่ยว ได้รับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในหมู่บ้าน เช่น ไฟฟ้า ถนน และระบบประปา ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตร โดยการเช่าพื้นที่ทำกินของชนเผ่าม้ง ในการเลี้ยงสัตว์ปลูกข้าวไร่ และปลูกผัก สวนครัว เป็นระยะเวลา ๓ ปี ด้านการศึกษา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการติดตามเยี่ยมบ้านรายบุคคลด้านสาธารณสุข ได้ก่อสร้างห้องน้ำ ด้านการพัฒนาสังคม ชนเผ่ามละบริที่มีความพิการได้รับเบี้ยพิการ ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพครบทุกราย

บ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ชุมชนมละบริห้วยลู่ เกิดจากชาวมละบริที่เคลื่อนย้ายไปจากบ้านมละบริห้วยหยวก และไปตั้งบ้านเรือน ตามโครงการพัฒนาของกรมป่าไม้ และเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่หมู่ ๕ บ้านสองแคว อำเภอสะเนียน จังหวัดน่าน ป่าไม้ได้จัดสรรพื้นที่ทำกินให้กับชนเผ่ามละบริบ้านห้วยหยวกที่สมัครใจ ขอย้ายไปอาศัยอยู่ที่บ้านห้วยลู่ จำนวน ๕๘ คน ได้รับการจัดสรรพื้นที่ทำกิน เฉลี่ยครอบครัวละ ๒ ไร่ ปรับพื้นที่ทุ่งหญ้าคา ให้เป็นทุ่งหญ้าก่ง สามารถนำไปขายเป็นรายได้ ปลูกข้าวนาดำ เลี้ยงสัตว์ ปลูกผัก ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากชนเผ่าม้ง มีกิจกรรมสันตนาการตามวิถีชนเผ่า เมื่อปี ๒๕๕๘ ได้มีพระราชดำริจากสมเด็จพระเทพฯ ให้เตรียมพื้นที่บ้านห้วยลู่ เพื่อรองรับมละบริ จากศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่บ้านห้วยลู่ที่กำลังดำเนินการ เช่น ชลประทาน ได้จัดทำฝาย ถังเก็บน้ำ จำนวน ๖ จุด แขวางทางหลวงที่ ๑ ได้เข้าไปปรับเส้นทางเข้าหมู่บ้าน ซึ่งผลจากการดูแลชนเผ่ามละบริในแต่ละพื้นที่นั้น พบว่า ชนเผ่ามละบริที่อาศัยอยู่ในศูนย์ภูฟ้าพัฒนา มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามลำดับ รองลงมาคือบ้านห้วยลู่ บ้านห้วยฮ่อม บ้านห้วยหยวก และบ้านท่าวะ ที่ยังคงต้องการการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอปอเกือ จังหวัดน่าน

มลละบริที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่จะมีพร้อมมากกว่าที่อื่น อาทิ รายได้ อาชีพ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร รับจ้างจากศูนย์ภูฟ้าพัฒนา อุทยานแห่งชาติ ขุนน่าน บางครอบครัวได้เช่าพื้นที่ทำกินจากชนเผ่าถิ่นบ้านนาออก มีการตกลงค่าเช่า ทำนาดำ ๑ : ๓ ส่วนของผลผลิต ด้านการศึกษา ทุกช่วงวัยได้รับการศึกษาที่เหมาะสม จากสถานศึกษาที่อยู่บริเวณใกล้ชุมชน การศึกษาขั้นสูงสุดของชาวมลละบริที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา คือ ปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาธิราช มีจำนวน ๕ คน หญิง ๔ คน ชาย ๑ คน ทุกคนมีความคิดกำหนดเส้นทางความสำเร็จของชีวิตที่แตกต่างกัน เช่น บางคนออกไปทำงานกับบริษัทเอกชนต่างจังหวัด บางคนพัฒนาตนเองด้วยการเรียนรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดอาชีพของตน ทุกคนที่อาศัยอยู่ใน ศูนย์ภูฟ้าฯยังคงยึดอาชีพรับจ้าง และการเกษตรเป็นหลัก รับจ้างแรงงาน กรมอุทยานแห่งชาติ ขุนน่าน เช่น ปลูกป่า ทำฝายชะลอน้ำ ก่อสร้าง จ้างในราคาเหมาจ่าย บางคนรับจ้างทำงานตามแผนงานของศูนย์ภูฟ้าพัฒนา แต่ละเดือน ค่าจ้างได้ตามวุฒิการศึกษา เฉลี่ยวันละ ๓๐๐ บาท สำหรับการศึกษากับคนที่นี่ เด็กเยาวชนทุกคนได้รับการศึกษาตลอดช่วงอายุ บางคนก็เข้าศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอปอเกือ บางคนเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยม ปอเกือ มีผู้สูงอายุ จำนวน ๔ คน ชาย ๒ หญิง ๒ ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุครบทุกคน

ปัจจุบันทางชุมชนได้จัดซื้อที่ดินทำกิน ในพื้นที่หมู่บ้านนาออก ตำบลภูฟ้า อำเภอปอเกือ จังหวัดน่าน จำนวน ๑๐๐ ไร่ จัดสรรเป็นพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมสำหรับ ๑๗ ครอบครัว ที่จะย้ายมาจาก ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ได้ย้ายเข้าไปอาศัยอยู่แล้ว จำนวน ๒ หลัง กำลังก่อสร้างบ้าน หลังที่ ๓ (ข้อมูล ณ ๙ กันยายน ๒๕๖๕)

ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการถักย้อมเถาววัลย์มลละบริ ชนเผ่ามลละบริมีการถักถักย้อมหรือเรียกว่า “ญอก” ด้วยใยเถาววัลย์ ที่เก็บตามริมห้วยบนดอยที่ชาวมลละบริอาศัยอยู่มานานหลายชั่วชีวิตคนมาแล้ว ย้อมเถาววัลย์เป็นหัตถกรรมดั้งเดิมของชาวมลละบริ การเรียนรู้การถักถักย้อมถูกถ่ายทอดจากการสังเกต ส่วนรูปแบบของถักย้อมถัก แต่เดิมนั้นจะต่างจากรูปแบบในปัจจุบัน เมื่อก่อนถักย้อมจะมีขนาดใหญ่กว้างเท่ากับป่า สายถักย้อมจะสั้นเพราะชาวมลละบริจะนิยมพาดหัว ให้บ่ารับน้ำหนัก โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่เขานำมาใช้เองไม่ได้ผลิตขึ้นมาเพื่อเป็นสินค้าแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบให้สะดวกสบายต่อการใช้งานและส่งเสริมให้ชาวมลละบริทำเป็นอาชีพเสริมซึ่งได้รับความนิยมจากกลุ่มคนที่ขึ้นขอบงานหัตถกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้การถักถักย้อมได้กลายเป็นอาชีพหลักในปัจจุบัน

การถักถักย้อมนั้นค่อนข้างใช้เวลาประมาณ ๒ สัปดาห์ การถักถักย้อมหรือเรียกว่า “ญอก” ด้วยใยเถาววัลย์ หัววัสดุ ที่เก็บตามริมห้วยบนดอยที่ชาวมลละบริ อาศัยอยู่มานานเป็นหลายชั่วชีวิตคนมาแล้ว มีเถาววัลย์ตลอดทั้งปี จะมีมากในฤดูฝน ใยเถาววัลย์ที่หาเก็บได้ในชุมชน เลือกลงใยไม่แก่จนเกินไป นำมาแปรรูปโดยชุบเอาเยื่อข้างในสีขาว สีธรรมชาติจากป่าธรรมชาติ ไบยักแช่วชุบจะได้เป็นสีเขียว/ขมิ้น จากป่าธรรมชาติ จะได้สีเหลือง สีธรรมชาติ ไบทรอม จากป่าธรรมชาติ จะได้สีเขียว / ครั่งจากป่าธรรมชาติ จะได้สีแดง อุปกรณ์สำหรับถักย้อม จะผลิตขึ้นเอง ลวดลายตกแต่งตามแบบของผู้ใช้เป็นไม้ไผ่ ชาวมลละบริ เรียกว่า (จวาก) ใช้เพื่อมัดเส้นด้ายขึ้นลงลวดลายและสีเส้น

ของย่ามได้จากสี่ธรรมชาติ ถูกออกแบบตามจินตนาการของผู้ถัก ส่วนใยเถาวัลย์ที่ถักย่าม ซึ่งจะมีความเหนียวและคงทน อายุการใช้งานยาวนาน

๖. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ : (บ้านห้วยหยวก)

- ปัญหายาเสพติด เช่น สุรา ยาบ้า ที่แพร่ระบาดในชุมชน ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัว
- ปัญหาหนี้สินนอกระบบ
- ปัญหาด้านสุขอนามัย

๗. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย และเชิงปฏิบัติ :

- การจัดสรรที่ดินทำกิน เพื่อให้มีละบริได้รับกรรมสิทธิ์ในการครอบครอง

สภาพที่อยู่อาศัย บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ต.แม่ชะนิง อ.เวียงสา จ.น่าน

สภาพที่อยู่อาศัย บ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ต.สะเนียน อ.เมือง จ.น่าน

สภาพที่อยู่อาศัย ศูนย์พัฒนาภูฟ้า หมู่ที่ ๓ ต.ภูฟ้า อ.บ่อเกลือ จ.น่าน

๓.๑.๔ ผู้แทนจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่

๑. นางอนงค์ เจริญวัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่
๒. นางสาวกริสนา พลชา นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
๓. นางสาวณัฐนิชา รักจ้อย นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ

๓.๑.๕ ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่

นายธนัฐโชค บุญพงศ์ปริตร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่

๓.๑.๖ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่

นายอดุล เทพกอม ศึกษาธิการจังหวัดแพร่

๓.๑.๗ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด

นายเจษฎา พันสถา นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุม สรุปได้ดังนี้

นายธวัชชัย โชค บุญพงศ์ปริตร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่
(รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค) ให้ข้อมูลว่า

๑. จำนวนประชากรชาวมละบริในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๒ หมู่บ้าน ดังนี้

๑.๑ ข้อมูลประชากรชาวมละบริ บ้านบุญยืน ม.๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร้องกวาง
จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๕ ครัวเรือน

ลำดับที่	ข้อมูลแยกตามประเภท	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
๑	จำนวนประชากรทั้งหมด	๕๓	๖๒	๑๑๕
๒	เด็ก - เยาวชน	๒๗	๓๓	๖๐
๓	แม่เลี้ยงเดี่ยว	-	๒	๒
๔	คนพิการ	-	-	-
๕	ผู้ป่วยติดเตียง	-	-	-
๖	ผู้สูงอายุ	๑	๑	๒

๑.๒ ข้อมูลประชากรชาวมละบริ บ้านท่าวะ ม.๘ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๑
ครัวเรือน (ชาวมละบริทุกคนมีหมายเลขประจำตัวประชาชนครบทุกคน และได้รับสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐครบถ้วน)

ลำดับที่	ข้อมูลแยกตามประเภท	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
๑	จำนวนประชากรทั้งหมด	๑๕	๑๘	๓๓
๒	เด็ก - เยาวชน	๕	๔	๙
๓	แม่เลี้ยงเดี่ยว	-	๑	๑
๔	คนพิการ	-	-	-
๕	ผู้ป่วยติดเตียง	-	-	-
๖	ผู้สูงอายุ	-	๑	๑

๒. การดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือและจัดสวัสดิการ

๒.๑ ด้านสังคมสงเคราะห์

✓ ให้ความช่วยเหลือเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน จำนวน ๑๑
ครัวเรือน ครัวเรือน ๆ ละ ๒,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๒,๐๐๐ บาท

✓ ประสานเรื่องการรับบริจาคสิ่งของให้กับชาวมละบริ ทั้งของอุปโภค
และบริโภคจากหน่วยงานของภาครัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ

๒.๒ ด้านสาธารณสุข

✓ ประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านห้วยฮ่อมพัฒนาหมู่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ ในการส่งเจ้าหน้าที่ให้บริการกับชาวมละบริ และยังมีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้านด้วย

๒.๓ ด้านการศึกษา

✓ โรงเรียนบ้านห้วยฮ่อมพัฒนา หมู่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องกวาง จังหวัดแพร่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่มีนักเรียนบางคนจบชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เนื่องจากไปเรียนต่อการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

๓. ที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในจังหวัดแพร่และรูปแบบการดำเนินชีวิต

✓ ลักษณะบ้านเรือนของชาวมละบริในอดีตจะทำเป็นเพิงมุงด้วยใบตองหรือใบไม้อื่น ๆ ในป่าแต่ปัจจุบันสร้างบ้านเรือนด้วยหญ้าแฝก ไม้ไผ่ และสังกะสี และบางหลังก่อด้วยอิฐบล็อกเป็นหลักแหล่งถาวร

✓ ชาวมละบริรับประทานอาหารที่หาได้ในป่าจำพวกเผือกมัน หรือสัตว์ป่าที่ล่ามาได้ จะมีการปรุงให้สุกโดยการหลามในกระบอกลูกไม้ไผ่

✓ การแต่งกายชาวมละบริจะแต่งกายแบบดั้งเดิมของผู้ชายจะใช้เปลือกไม้มาถักหรือผ้าเตี่ยวพันส่วนล่างเรียกว่าผ้า “ตะแหยัด” ไม่สวมเสื้อ ผู้หญิงก็สวมชุดที่ทำจากเปลือกไม้ ปัจจุบันชาวมละบริแต่งกายตามปกติเหมือนคนทั่วไป และเสื้อผ้าบางส่วนจะได้รับบริจาคจากผู้ใจบุญ

✓ ในอดีตชาวมละบริไม่รู้จักการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ จะดำรงชีพด้วยการเร่ร่อนหาของป่าล่าสัตว์ แต่ปัจจุบันได้เรียนรู้การเพาะปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค และมีรายได้จากการรับจ้างทำงานในไร่ของชาวม้ง

๔. การบริการด้านสาธารณสุข

✓ หญิงชาวมละบริในปัจจุบัน พบว่าบางครอบครัวจะมีบุตรรวมกันประมาณ ๔ - ๕ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เยอะเมื่อเทียบกับจำนวนบุตรของคนพื้นราบ แต่ลักษณะการดำรงชีวิตของชาวมละบริมีความคิดเห็นว่าการที่มีบุตรเยอะ และเมื่อโตขึ้นก็จะนำบุตรไปเป็นแรงงานในการประกอบอาชีพ ประเด็นนี้ศูนย์พัฒนาราชภูมบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้พยายามทำความเข้าใจร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของแม่และการตั้งครรถลอดจนการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

✓ ชนเผ่ามละบริได้รับการบริการทางด้านสาธารณสุขเหมือนคนทั่วไป เช่น การคัดกรองเบาหวาน ความดันโลหิตสูง การฝากครรภ์ การดูแลประเมินพัฒนาการเด็ก การรับวัคซีน การให้บริการด้านการรักษาเมื่อเจ็บป่วย

๕. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

✓ การดำรงชีวิตประจำวันของชาวมละบริยังไม่ถูกต้องตามหลักอนามัย

✓ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนเรื่องค่าจ้าง ข้อมูลปัจจุบันพบว่าค่าแรงของชาวมละบริบางคนถูกจ้างเหมาเป็นรายปี โดยนายทุนจะจ่ายค่าจ้างเป็นรายปี หรือบางคนทำงานเพื่อแลกกับรถจักรยานยนต์ไว้ใช้งาน และปัจจุบันยังพบว่าค่าแรงขั้นต่ำยังไม่ถึง ๓๐๐ บาท ต่อวัน

✓ ที่ดินทำกินของชาวมละบริ เนื่องจากชาวมละบริที่อาศัยอยู่ ณ บ้านท่าวะ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่คนอื่นในชุมชนบ้านท่าวะ และขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต เช่น น้ำดื่ม อุปโภคบริโภค และไฟฟ้า ส่วนชาวมละบริบ้านบุญยืน ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ แม้ว่าจะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแต่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองจึงจะต้องเช่าที่ดินของชาวม้งในหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อทำเกษตรกรรม และบางคนก็จะประกอบอาชีพรับจ้างเป็นแรงงานให้กับนายจ้างที่เป็นคนพื้นราบแล้วก็จะถูกเอารัดเอาเปรียบ เพราะนายจ้างเห็นว่าชาวมละบริไม่มีความรู้ นอกจากนี้ยังพบว่าชาวมละบริมีหนี้สินจากการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาลงทุนทำเกษตรกรรม อีกทั้งยังพบปัญหาที่สำคัญคือการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการ

✓ การส่งเสริมเรื่องอาชีพ และรายได้

✓ ปัจจุบันพบว่าชาวมละบริไม่นิยมคุมกำเนิด บางครอบครัวมีอัตราเด็กที่คลอดใหม่เฉลี่ยครอบครัวละ ๔ - ๕ คน ประเด็นนี้มีความกังวลว่าเด็กเกิดใหม่มีจำนวนที่มากเกินไปอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาบุตรหลานให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในสังคมได้

ถัดมา นายเจษฎา พันธสถา นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ สำนักทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่ ได้ให้ข้อมูลว่า กรมป่าไม้ มีโครงการในพื้นที่จังหวัดแพร่ คือ โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะดูแลและฟื้นฟูพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งโครงการนี้จะอาศัยแรงงานของชาวมละบริเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า เช่น รับจ้างปลูกป่า ทำแนวกันไฟ เพาะชำกล้าไม้ เพาะชำหญ้าแฝก โดยมีลักษณะเป็นการจ้างแรงงานในส่วนของการพัฒนาด้านอื่น ๆ จะมีการรวมกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มาอยู่รวมกัน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัดหาที่ดินภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๗ ไร่ และนำมาจัดสรรเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสอง ได้มาดำเนินการจัดหาไฟฟ้าให้กับชาวมละบริ นอกจากนี้ยังได้ช่วยสร้างห้องน้ำ สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อที่จะให้ชาวมละบริได้เก็บไว้ใช้ภายในครัวเรือน รวมถึงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคในระยะยาวด้วย

จากนั้น นายอดุล เทพกอม ศึกษาธิการจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมว่า ข้อมูลด้านการศึกษาของเด็กชาวมละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ จะมีหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษา ได้แก่ ๑) กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต ๑ และโรงเรียนในสังกัด กศน. และวิทยาลัยการอาชีวศึกษา และ ๒) กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำตำบล สำหรับนักเรียนชาวมละบริในจังหวัดแพร่จะมีทั้งสิ้นจำนวน ๕๖ คน และกำลังศึกษาอยู่ในจังหวัดน่านอีก ๑ คน มีรายละเอียด ดังนี้

- ๑) กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาล จำนวน ๑๑ คน
- ๒) กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน ๓๐ คน
- ๓) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๘ คน
- ๔) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๔ คน

๕) กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๓ คน

๖) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๖ อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน ๑ คน

สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กขวามละบรีจะมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กทั่วไป สืบเนื่องมาจากสขุภาวะด้านโภชนาการที่ด้อยกว่าจึงทำให้ส่งผลต่อสขุภาพ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนจึงจัดอยู่ในรูปแบบพิเศษ และจะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากคณะครู และผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนเรื่องของการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น เด็กขวามละบรีจะมีอุปนิสัยส่วนตัว คือ ค่อนข้างเก็บตัว ซื่อาย และไม่กล้าแสดงออก

๓.๒ การเดินทางศึกษาดูงาน

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา นำโดย นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์ ประธานคณะกรรมการ นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง พร้อมด้วยที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ และนักวิชาการประจำคณะฯ ได้ลงพื้นที่เพื่อติดตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี ณ ชุมชนภูฟ้า ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน โดยมีพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน เจ้าหน้าที่โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห่างทางหลวง ผู้อำนวยการส่งเสริมสขุภาพตำบลภูฟ้า และนางอรัญญา ชาวพนาไพร (คุณตึก) ผู้นำมละบรี ให้การต้อนรับ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ณ จังหวัดน่าน สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

คณะกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้แทนหน่วยงานในพื้นที่

ข้อมูลพื้นฐาน

จำนวนประชากร ๗๗ คน ๑๖ ครอบครัว ชาย ๓๙ คน หญิง ๓๘ คน คนพิการ : ชาย
วัยแรงงาน ๒ คน พิการทางการได้ยิน ๑ คน พิการทางการมองเห็น ๑ คน ครอบครัวแตกแยก :
๒ ครอบครัว หย่าร้าง ๑ ครอบครัว บิดาเสียชีวิต มารดามีครอบครัวใหม่ อาศัยอยู่กับยาย ๑ ครอบครัว
บ้านเลขที่ ๑๕๕ จำนวน ๕๔ คน บ้านเลขที่ ๑๕๘ จำนวน ๒๓ คน

๑. เด็กชาย อายุ ๐ - ๑๘ ปี จำนวน ๑๘ คน

๒. เด็กหญิง อายุ ๐ - ๑๘ ปี จำนวน ๑๕ คน

๓. เยาวชนชาย จำนวน ๕ คน

๔. เยาวชนหญิง จำนวน ๕ คน

๕. สตรี จำนวน ๑๖ คน

๖. ชายวัยแรงงาน จำนวน ๑๔ คน

๗. ผู้สูงอายุชาย จำนวน ๒ คน

๘. ผู้สูงอายุหญิง จำนวน ๒ คน

รวมทั้งหมด จำนวน ๗๗ คน

ในการนี้ คณะได้รับฟังข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริของชุมชนภูฟ้า สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

นางอรรฎวา ชาวพนาไพร (คุณตึก) ผู้นำชุมชนชาวมละบริ แห่งหมู่บ้านผาสุก ตำบลภูฟ้า อำเภอปอเกือ จังหวัดน่าน ได้ให้ข้อมูลว่าเดิมตนเองเติบโตอยู่ในกลุ่มชาวมละบริ ณ หมู่บ้านห้วยฮ่อมพัฒนา ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ แต่ต่อมาได้มองเห็นสภาพที่เป็นอยู่ และการไม่พัฒนาของชุมชน ทำให้เธอตัดสินใจออกจากชุมชนเพื่อไปศึกษาต่อในเมือง เมื่อปี ๒๕๕๑ ด้วยความความมุ่งมั่นว่าจะนำความรู้กลับมาสร้างความเปลี่ยนแปลงภายในชุมชน และพิสูจน์ให้ทุกคนได้เห็นว่า “...สิ่งที่เราออกมาจากชุมชนไม่ใช่สิ่งที่ไม่ดี แต่เรากำลังไปนำสิ่งดีๆ มาเข้าสู่ชุมชน...” ต่อมาได้มีโอกาสร่วมทำงานวิจัยกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยลงพื้นที่และใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนมละบริเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตและค้นหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มมละบริ ณ บ้านผาสุก หมู่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอปอเกือ จังหวัดน่าน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา พื้นที่จำนวน ๘๐๐ ไร่ซึ่งเป็นไปตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบนพื้นที่สูงและใช้เป็นต้นแบบในการพัฒนาเพื่อการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้ “คนอยู่ร่วมกับป่า” ทำให้จากเดิมชนเผ่า “มละบริ” ดำรงชีพด้วยการล่าสัตว์ เก็บของป่า มาขายหรือแลก รับจ้างใช้แรงงาน ซึ่งชาวมละบริมักจะถูกเอาเปรียบจากนายจ้างอยู่เสมอ อีกทั้งลักษณะการอยู่อาศัยที่ไม่เป็นหลักแหล่ง เปลี่ยนมาเป็นการดำรงชีพด้วยการทำเกษตร ปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนมีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ทำให้ชาวมละบริที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนาสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมปัจจุบันได้อย่างเสมอภาค ทั้งนี้ ภายในชุมชนมีการปกครองในรูปแบบคณะกรรมการโดยมีนางสาวอรรฎวา ชาวพนาไพร (คุณตึก) เป็นหัวหน้าคณะกรรมการ และคุณตึกก็ถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมวิถีชีวิตของชาวมละบริให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในหลายด้าน อาทิ

ด้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากชุมชนชาวมละบริ เป็นชุมชนที่จัดตั้งขึ้นโดยศูนย์ภูฟ้าพัฒนา และอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ทุกครัวเรือนใช้ที่ดินอยู่ในพื้นที่ที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา เพื่อเรียนรู้การทำเกษตร โดยมีมหาวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงให้ โดยไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และไม่มีขนาดที่ดินถือครอง ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านการคมนาคมที่ลำบาก รวมทั้งเรื่องระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา ก่อให้เกิดอุปสรรคในการเดินทางทั้งไปโรงพยาบาล ไปโรงเรียน และการค้าขาย คุณตึก จึงเกิดแนวคิดในการไปหาพื้นที่แห่งใหม่ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยที่ถาวรของชาวมละบริจนปัจจุบันได้ร่วมตัดสินใจกับกลุ่มที่จะย้ายเข้าไปอยู่ในพื้นที่แห่งใหม่ ณ บ้านนาออก ต.ภูฟ้า จ.น่าน ในพื้นที่ ๑๒๐ ไร่ โดยคุณตึกได้ขอรับเงินสนับสนุนจากเครือข่าย/มูลนิธิที่ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณ ประกอบกับรวบรวมเงินรายได้ที่ได้จากการขายสินค้าของกลุ่ม จนสามารถซื้อพื้นที่ดังกล่าวได้ในราคา ๗๐๐,๐๐๐ บาท และปัจจุบันมีชาวมละบริไปตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว จำนวน ๒ ครอบครัวแล้ว (จากทั้งหมด ๑๖ ครอบครัว ๗๕ คน) และมีแนวโน้มจะทยอยเข้าไปอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว เมื่อมีความพร้อม

ด้านการศึกษา จากเดิมที่ชาวมละบริไม่เคยเรียนหนังสือเนื่องจากไม่เห็นความสำคัญกับการศึกษา แต่หลังจากมีคุณตึกเป็นตัวอย่างที่ดี เนื่องจากเป็นชาวมละบริคนแรกของโลกที่ศึกษาระดับปริญญาตรีได้สำเร็จ ในสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และคุณตึกยังมุ่งมั่นและพยายามส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนชาวมละบริหันมาให้ความสำคัญกับการศึกษา จนปัจจุบันนี้เด็กเล็กๆ ในหมู่บ้านตอนนี้ได้เรียนหนังสือกันทุกคน และล่าสุดมีชาวมละบริศึกษาถึงระดับปริญญาตรีแล้วถึง ๖ คน นอกจากนี้ ยังได้ช่วยหาทุนการศึกษาจากสถาบันการศึกษาหลายแห่งเพื่อให้เด็กรุ่นต่อไปอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังคงมีอุปสรรคในการเดินทางไปเรียน เนื่องจากเส้นทางการเดินทางจากชุมชนไปยังโรงเรียนมีระยะทางเดินทางทั้งไปและกลับ ๖ กิโลเมตร ประกอบกับการคมนาคมขนส่งไม่สะดวกและไม่มีรถโรงเรียนรับส่งนักเรียน จากเดิมที่โรงเรียนเคยได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการรับส่งเด็กชาวมละบริจากชุมชนไปโรงเรียน แต่ปัจจุบันโรงเรียนถูกตัดงบประมาณลง ทำให้เด็กบางส่วนไม่ได้ไปโรงเรียน

ด้านสุขภาพสาธารณสุขและอนามัย ในอดีตชาวมละบริในชุมชนภูฟ้าเป็นโรคอุจจาระร่วงบ่อยครั้ง เนื่องจากสภาพที่อยู่อาศัย พบว่า ห้องนอนอยู่ติดกับครัว ต่อมาเมื่อมีการประสานให้หน่วยงานด้านสาธารณสุขเข้ามาดูแลและให้ความรู้ ก็ทำให้สุขภาพของชาวมละบริดีขึ้น ส่วนกรณีการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ พบว่าชาวมละบริจำนวนน้อยที่เข้ารับการรักษา รวมทั้งเข้ารับบริการฉีดวัคซีน อย่างไรก็ตาม ได้มีการประสานให้ รพ.สต. เข้ามาดูแลเป็นระยะ แต่การคมนาคมไม่สะดวกทำให้เกิดอุปสรรคในการเดินทางของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ด้านการส่งเสริมอาชีพและรายได้ คุณตึกสนับสนุนให้ชาวมละบริสามารถดำรงชีพโดยมีอาชีพและรายได้ที่มั่นคง จึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ภูฟ้า ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน กระทรวงการพัฒนาสังคมฯ จัดอบรมให้ความรู้แก่ชาวมละบริในเรื่องของหัตถกรรม เช่น การผลิตเทียน การถักกระเป๋า การย้อมสี รวมทั้งจัดอบรมให้ความรู้ เรื่อง การจักสาน กว๊วย หรือ หีบหวาย ตลอดจนการให้ความรู้ด้านช่องทางการตลาด จนทำให้ชาวมละบริสามารถหารายได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานเพื่อจัดอบรมและสร้างการเรียนรู้ และฝึกทักษะด้านอาชีพ การ ปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เลี้ยงปลา ให้แก่ชาวมละบริอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้ได้เรียนรู้และฝึกทักษะ การปลูกข้าวนาดำ เพาะปลูกในพื้นที่บ้านนาออก (พื้นที่ที่ได้รับจัดสรรใหม่) เพื่อให้มีความพร้อมเมื่อเข้าไปอาศัยอยู่แบบถาวร

ด้านการส่งเสริมภูมิปัญญาและการรักษาอัตลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน คุณตึก และน้องสาว (นางสาวนันทิดา ชาวพนาไพร) ร่วมกันส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวมละบริ โดยเฉพาะ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน ร่วมกันรักษาค่านิยม แนวคิด วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ดั้งเดิม ของชาวมละบริไว้ ไม่ว่าจะเป็นภาษา อาหาร ทัศนกรรม ศาสนา รวมทั้งภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ที่ส่งต่อกันมารุ่นสู่รุ่นมิให้สูญหายไป เนื่องจากที่ผ่านมามีเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ และหลงลืมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเอง

ด้านการช่วยเหลือสังคม คุณตึก ในฐานะผู้นำชาวมละบริ ได้รวมกลุ่มทำกิจกรรม เพื่อสังคมในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์ภูฟ้า กรมอุทยานฯ เช่น การปลูกป่า การทำแนวกันไฟ โดยประสานความร่วมมือกับกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างจิตสำนึก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้รู้จักหวงแหน รักษาป่าไม้ทรัพยากรธรรมชาติอันมีค่าให้อยู่ตลอดไป

นอกจากนี้ คณะยังได้ลงพื้นที่ติดตามวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ ชุมชน และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสภาพแวดล้อม ซึ่งพบว่าชาวมละบริยังคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ แบบดั้งเดิม อีกทั้งยังเป็นชุมชนที่มีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความรักและสามัคคีกัน อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริม ให้ชุมชนชาวมละบริยังคงเป็นชุมชนที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ชาวมละบริที่เคยใช้ชีวิต เป็นคนป่า ย้ายถิ่นฐานอยู่ตลอดเวลา ได้เริ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่ละครอบครัวเริ่มเรียนรู้ ที่จะวางแผนอนาคตในทุกเรื่องของชีวิต ตั้งแต่การทำงานหาเงินมาใช้จ่าย เก็บเงินส่งลูกเรียน และการคุมกำเนิด ตลอดจนเรื่องของการอยู่อาศัย เป็นต้น จนกลายเป็นชุมชนที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคม โลกได้อย่างปกติสุข

บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การพิจารณาศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (ผิต้องเหลือง)” ของคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา เป็นการศึกษาข้อมูลจากการรับฟังข้อเท็จจริง เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย รวมถึงปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินชีวิตจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่ และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ตลอดจน ลงพื้นที่ศึกษาและติดตามวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ณ บ้านผาสุก หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับทราบข้อเท็จจริง นำไปกำหนดเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

การดำเนินวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่ผ่านมา ดำรงชีพด้วยการหาของป่า เพื่อยังชีพ ไม่มีอาชีพ มีเพียงรับจ้างชนเผ่าม้งในพื้นที่ใกล้เคียงทำไร่ ทำสวน เพื่อแลกกับค่าตอบแทน เป็นอาหารและเลี้ยงสัตว์ ต่อมาชนเผ่ามละบริได้รับการพัฒนาวิถีการดำรงชีวิตโดยทำการเกษตร เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลัก และอาชีพเสริม คือ การถักเปลงยวน บางคนถักวันละเล็กละน้อยก็มีรายได้ ไม่ต้องมีความเสี่ยงผูกติดอยู่กับการเกษตรเพียงอย่างเดียว โดยกลุ่มชาติพันธุ์มละบริอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นชุมชนในพื้นที่ ๒ จังหวัด คือ จังหวัดน่าน และจังหวัดแพร่ ปัจจุบันวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่ม ชาติพันธุ์มละบริมีความเปลี่ยนแปลงขึ้นมาก และอาจเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเรื่อย ๆ หากเปรียบเทียบกับ กลุ่มชาติพันธุ์มณี (ซาไก) ที่ยังคงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

การพัฒนา “กลุ่มชาติพันธุ์” ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่เป็นกลุ่มเสี่ยง และประสบภาวะวิกฤตหลายด้านท่ามกลางสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนา ที่สำคัญเพื่อพัฒนาคน ในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็น ในศตวรรษที่ ๒๑ มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ ๓ และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น รวมถึง สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งมีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญโดยให้ความสำคัญกับการดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ อันรวมถึงชุมชนท้องถิ่น มาร่วมขับเคลื่อน เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง สามารถพึ่งพาตนเอง และทำประโยชน์แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคมให้นานที่สุด ขณะที่การลดความเหลื่อมล้ำ ต้องสร้าง ความเป็นธรรมในทุกมิติ โดยมีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ การกระจาย การถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร มีการลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือ

กลุ่มคนยากจน และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง การสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งพาตนเองและการจัดการตนเอง โดยสร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

จากข้อมูลทีกล่าวนมาแล้วข้างต้น ทำให้สามารถสรุปภาพรวมปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง ได้ดังนี้

๑. ปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกิน

ภายหลังจากแหล่งอาหารและความอุดมสมบูรณ์ของป่าเริ่มถดถอย ทำให้ชาวมละบริประสบปัญหาด้านที่อยู่อาศัย และเริ่มมีความต้องการที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย และสร้างอาชีพที่มั่นคงถาวรมากขึ้น แต่ยังไม่ได้รับการจัดสรรอย่างทั่วถึง และเพียงพอต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในพื้นที่ต่างๆ และแม้ว่าในปัจจุบันจะพบความพยายามในการดำเนินการจัดสรรที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัย การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องแก่กลุ่มชาติพันธุ์มละบริในบางพื้นที่ ประกอบกับจะเห็นได้ว่า การแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินมีเพียงชาวมละบริบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่เขตป่าสงวน

อย่างไรก็ตาม ควรทำความเข้าใจสภาพปัญหาด้านสิทธิในพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินจากข้อมูลสถานการณ์การดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การกำหนดแนวทางเพื่อให้สิทธิการอยู่อาศัยและทำกินในแต่ละพื้นที่และรูปแบบการดำรงชีวิตที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมสอดคล้องกับบริบทที่ดำรงอยู่มากขึ้น อย่างเช่นในกรณีจังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน

จังหวัดแพร่

ชาวมละบริที่อาศัยอยู่ ณ บ้านท่าวะ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่ของคนอื่นในชุมชนบ้านท่าวะ และขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต ส่วนชาวมละบริบ้านบุญยืน ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ แม้ว่าจะมีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง แต่ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง จำเป็นต้องเช่าที่ดินของชาวม้งในหมู่บ้านใกล้เคียงเพื่อทำเกษตรกรรม

จังหวัดน่าน

ชาวมละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน และภายในเขตอุทยานแห่งชาติ เช่น ๑) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน อยู่ในพื้นที่ของโครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒) บ้านห้วยลู หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน อยู่ในพื้นที่ของโครงการฟื้นฟู และพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ ๓) บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และอาศัยอยู่ร่วมกับชาวม้ง แต่ก็จะมีปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน เนื่องจากมีชาวมละบริอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บางคนประกอบอาชีพรับจ้างเป็นแรงงานให้กับนายจ้างที่เป็นคนพื้นราบถูกเอารัดเอาเปรียบ

ค่าแรงโดยได้ค่าแรงขั้นต่ำไม่ถึง ๓๐๐ บาทต่อวัน บางคนถูกจ้างเหมาเป็นรายปี หรือทำงานเพื่อแลกกับรถจักรยานยนต์

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรีบเร่งดำเนินการพิจารณาพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยและที่ดินทำกินให้กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยเป็นหลักแหล่งในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างถูกต้อง เพื่อแก้ไขปัญหาของชาวมละบริด้านพื้นที่ทำกินที่ไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่มีอัตราการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น และควรคำนึงถึงสิทธิในการเลือกปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงด้วยความสมัครใจ เพื่อมิให้เกิดความขัดแย้ง นอกจากนี้ ยังคงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นที่อยู่และที่ยังชีพของชาวมละบริเป็นสำคัญ โดยออกมาตราการควบคุมการบุกรุกป่าอย่างจริงจัง ทั้งนี้ การสำรวจ ศึกษา และจัดทำแผนที่ชุมชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงพื้นที่การดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ จึงถือเป็นแนวทางสำคัญซึ่งจะเป็นพื้นฐานต่อการกำหนดแนวนโยบายและหลักปฏิบัติเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ วัฒนธรรมวิถีชีวิตและรูปแบบการดำรงชีวิตในปัจจุบันเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๒. ปัญหาด้านการอคติต่อกลุ่มชาติพันธุ์

ปัญหาอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์มอญไกลยัดดั้งเดิม เป็นกลุ่มเร่ร่อนไม่ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง เดิมมีถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดไชยะบูลี ประเทศลาว ต่อมา เริ่มอพยพไปอยู่ตามที่ต่างๆ และตามป่าบนดอยสูงทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยการอพยพจากจังหวัดไชยะบูลีเข้าสู่ประเทศไทยมีขึ้นประมาณราวหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ชีวิตแบบหลงหลักปักฐานของชาวมละบริไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และยังมีทิศทางหลากหลาย เกิดขึ้นในระหว่างช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่การลงหลักปักฐาน แบ่งออกเป็น ๔ ช่วงเวลา ตามการจัดตั้งโครงการพัฒนา ช่วงที่ ๑ โครงการพัฒนาชาวมละบริยุคแรกในช่วง ๒๕๒๐ ช่วงที่ ๒ โครงการพัฒนาชาวมละบริยุคที่สองในช่วง ๒๕๓๐ ช่วงที่ ๓ โครงการพัฒนาชาวมละบริยุคที่สาม ๒๕๔๐ ช่วงที่ ๔ โครงการพัฒนาชาวมละบริที่เปิดเพิ่มล่าสุดในต้น ๒๕๕๐ มี ๒ พื้นที่ ได้แก่ บ้านท่าวะ และศูนย์ภูฟ้าพัฒนา ชาวมละบริที่บ้านท่าวะ การลงหลักปักฐานโดยรัฐเพิ่งมาเริ่มเมื่อช่วงปี ๒๕๕๐ โดยพื้นที่แห่งนี้มีชาวมละบริเข้ามาหาของป่าล่าสัตว์และแวะเวียนไปยังหมู่บ้านชาวไตยวนมานานแล้ว โดยชาวมละบรินำของป่ามาแลกของบ้านและยังพัฒนามาสู่การเป็นแรงงานรับจ้างในการเพาะปลูก

นอกจากนี้ชื่อที่ถูกเรียกขานโดยบุคคลภายนอกอย่าง “ผีตองเหลือง” เป็นชื่อเรียกที่รู้จักแพร่หลายมากที่สุด เป็นคำเรียกที่ใช้กันมานานแล้ว สำหรับที่มาของคำนี้ พบว่า ชาวบ้านทางภาคเหนือของไทย เห็นว่า เฝิงพักเป็นที่อาศัยของชนกลุ่มนี้มุ่งหลังคาค้างใบตองหรือใบหวายชนิดหนึ่ง เมื่อแหล่งอาหารบริเวณนั้นไม่เพียงพอ ก็จะย้ายถิ่นไปอยู่ที่อื่น ชาวบ้านบริเวณนั้นจึงสังเกตเห็นว่า เมื่อหลังคาที่มุ่งด้วยใบตองเหลืองชนกลุ่มนี้ก็จะย้ายหนีไปและถ้าชนกลุ่มนี้พบเห็นกับชาวบ้านหรือชนกลุ่มอื่นที่ไม่ไว้ใจก็จะหลบหนีทันที จึงเรียกชนกลุ่มนี้ว่า “ผีตองเหลือง”

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากมุมมองของสังคมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่ผ่านมา พบว่า สังคมยังไม่ได้แสดงให้เห็นท่าทีต่อการยอมรับในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริอย่างแท้จริง อีกทั้งเมื่อวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่า ชาวมละบริจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ก็จะส่งเสริมการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันก็มีการกีดกัน และสร้างความเป็นอื่นให้ปรากฏอย่างพลวัต ภายใต้กระบวนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่มุ่งสลายความเป็นชาติพันธุ์ละบริให้กลายเป็นพลเมือง ที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรม เหมือนประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศ ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา การบริการ สาธารณสุข การพัฒนาที่อยู่อาศัย การส่งเสริมการมีอาชีพและรายได้ เป็นต้น ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์ ถึงสาเหตุสำคัญของปัญหาอคติที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ละบริในเชิงลึกแล้ว จึงพบว่า สาเหตุสำคัญของปัญหาเกิดจากความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับในวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่แตกต่างของกลุ่มชาติพันธุ์ในสังคมไทย โดยเฉพาะการขาดกระบวนการศึกษาเรียนรู้ เพื่อทำความเข้าใจในวิถีชีวิต วัฒนธรรม อัตลักษณ์ การดำรงอยู่ ของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสร้างความเข้าใจ ปรับทัศนคติ และความเชื่อ ตลอดจนสร้าง การมีส่วนร่วมระหว่างคนพื้นราบกับกลุ่มชาติพันธุ์ละบริเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ เพื่อลดปัญหา เรื่องอคติทางชาติพันธุ์ซึ่งเกิดมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รวมทั้งส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ละบริได้มีโอกาส แสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับความต้องการและปัญหา ของกลุ่มชาติพันธุ์ละบริ ดังนั้น การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจและยอมรับ ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและสำรวจ สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละพื้นที่ ขณะเดียวกันการกำหนดกรอบนโยบายและแนวปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้อง ควรมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการคุ้มครองสิทธิกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนการสร้างโอกาส และพื้นที่ของการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนเครือข่ายภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความร่วมมือ ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งเป็นไปตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน (เรื่องคุณภาพชีวิต) และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (กลุ่มเปราะบาง) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ดำรงวิถีไว้ให้ได้ ไม่เลือกปฏิบัติ โดยรัฐต้องส่งเสริม คุ้มครองสิทธิอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรต้องระบุให้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกลุ่มชาติพันธุ์ให้เป็นส่วนหนึ่ง ของการดำเนินงานเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ถือเป็น กลุ่มคนที่มักถูกละเมิดสิทธิทางวัฒนธรรม เอารัดเอาเปรียบจากกระบวนการพัฒนาและการประกาศ ใช้กฎหมายและแนวนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อเน้นย้ำให้รัฐบาลและสังคม ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการเคารพและยอมรับในสิทธิทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ละบริ

๓. ปัญหาด้านสิทธิการเป็นพลเมือง

เนื่องจากชาวมละบริ และชาวมานี มีวิถีชีวิตที่คล้ายคลึงกัน เพราะการดำรงชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์ละบริ มี ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มอพยพเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยหาของป่าล่าสัตว์ แบบดั้งเดิม ๒) กลุ่มกึ่งสังคมชุมชน และ ๓) กลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานถาวร ดังนั้น ในการวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์ละบริ จึงจำเป็นต้องเริ่มจากการศึกษาทำความเข้าใจสภาพปัญหา ที่สัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์ละบริเพื่อทำความเข้าใจสภาพการดำรงชีวิตที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเป็นพื้นฐาน ความเข้าใจต่อการกำหนดแนวนโยบายและหลักปฏิบัติเพื่อการแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิต กลุ่มชาติพันธุ์ละบริให้สอดคล้องตามความต้องการที่แท้จริง ทั้งนี้ ปัญหาการเข้าถึงสิทธิการเป็นพลเมือง จึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งปัจจุบันยังคงมีกลุ่มชาติพันธุ์ละบริในหลายพื้นที่ที่มีการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐาน

อยู่เป็นประจำ ทำให้ไม่สามารถติดตามสถานะบุคคลได้ เนื่องจากวิธีการดำรงชีวิตดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรินั้นอาศัยอยู่ในป่า มีการเคลื่อนย้ายไปมาไม่เป็นหลักแหล่ง หรือกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่อยู่อาศัยที่แน่ชัดได้ ส่งผลต่อการสำรวจ และนับจำนวนประชากรเพื่อรับรองสิทธิการเป็นพลเมืองตามกฎหมายเป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้น ปัญหาด้านสิทธิการเป็นพลเมืองจึงเป็นสิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องมีการกำหนดนโยบายและหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการสำรวจ จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ เพื่อให้การรับรองสถานการณ์เป็นพลเมืองของรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเฉพาะกลุ่มชาวมละบริที่มีการตั้งถิ่นฐานที่เป็นหลักแหล่งแน่นอน

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานควรเก็บรวบรวมข้อมูลประชากรกลุ่มชาติพันธุ์มละบริให้เป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ และพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่ชัดเจนและเป็นระบบ โดยอาศัยการประสานความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนของสังคม โดยการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลประชากร วิถีชีวิต วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ โดยการออกแบบแนวทางในการสำรวจข้อมูลประชากรในแต่ละพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือศูนย์พัฒนาราษฎรบนพื้นที่สูง โดยพิจารณาตามขอบเขตพื้นที่การปกครองท้องที่ (ตำบล, อำเภอ, จังหวัด) ซึ่งจะช่วยให้การสำรวจและรวบรวมข้อมูลประชากรชาวมละบริที่ครอบคลุมและมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของแต่ละกลุ่มในแต่ละพื้นที่มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การพิสูจน์สถานะบุคคลและให้สัญชาติ อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังเพื่อให้ง่ายต่อการจัดทำแผนและแนวทางการให้ความช่วยเหลือและการส่งเสริมให้ชาวมละบริสามารถเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับ

๔. ปัญหาด้านการรักษาพยาบาลและการคุมกำเนิด

โดยเฉพาะการได้รับความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขของชาวมละบริ จะมีหน่วยงานในพื้นที่ที่มีความพยายามทำงานเชิงรุก โดยจัดตั้งทีมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับโรคดังกล่าว แต่พบว่าชาวมละบริจะออกมาใช้บริการด้านสาธารณสุขที่สถานพยาบาลต่อเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินเท่านั้น อย่างไรก็ตาม พบว่าชาวมละบริส่วนใหญ่มีความเปราะบางด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากไม่มีภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ จากภายนอก ดังนั้น จากข้อมูลดังกล่าวทำให้พบว่า สภาพปัญหาด้านการรักษาพยาบาลและการคุมกำเนิดมีสาเหตุจากหลายปัจจัยเงื่อนไข ดังนี้

➤ ศักยภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บริการสาธารณสุขและความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวให้กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งยากต่อการเดินทางเข้าไปให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การส่งเสริมป้องกันรักษาโรค ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาและพัฒนาแนวทางการให้บริการสาธารณสุขเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงบริการสุขภาพที่หลากหลาย สอดคล้องกับบริบทและวิถีการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในแต่ละพื้นที่

➤ สภาพปัญหาด้านความรู้ ความเชื่อเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ โดยปัจจุบันพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์มละบริยังมีความคิด ความเชื่อที่ไม่ยอมรับการรักษาพยาบาลหรือการวางแผนครอบครัว จึงต้องมีการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสุขภาพและบริการสาธารณสุขที่สามารถเข้าถึง เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่ชัดเจน ตลอดจนเพิ่มทางเลือกและช่องทางการเข้าถึงที่หลากหลาย

เงื่อนไขเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อปัญหาสุขภาพที่แตกต่าง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการสำรวจและศึกษาปัญหาสุขภาพของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีอย่างรอบด้าน และครอบคลุม ทั้งในระดับกลุ่มประชากรช่วงวัยต่างๆ และกลุ่มประชากรในแต่ละรูปแบบการดำรงชีวิต เพื่อที่จะสามารถกำหนดขอบเขตการดำเนินงานด้านบริการสาธารณสุขที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีได้

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจเรื่อง การวางแผนครอบครัวร่วมกับโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของแม่และการตั้งครรภ์ ตลอดจนการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในสังคมได้

๕. ปัญหาด้านการศึกษา

ซึ่งปัจจุบันชาวมละบรีที่เข้ามารับการศึกษานี้ในโรงเรียนมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากชุมชนชาวมละบรีเป็นชุมชนที่อาศัยและทำกินอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน และในเขตอุทยานแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีข้อจำกัดด้านการคมนาคมที่ยากลำบากและเป็นอุปสรรคในการเดินทาง ทำให้เด็กไม่ได้ไปโรงเรียน อย่างเช่นกรณีของเด็กชาวมละบรีที่อาศัยอยู่ในชุมชนหมู่บ้านผาสุก ตำบลภูฟ้า อำเภอป้อเกลือ จังหวัดน่าน ต้องเดินทางจากชุมชนไปยังโรงเรียนโดยมีระยะทางไป - กลับ รวม ๖ กิโลเมตร และประกอบกับกับสภาพปัญหากระบวนการศึกษาของไทยที่กำหนดให้มีรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอนอาจไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตแบบชาวมละบรี จากสภาพปัญหาด้านการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า ปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทางที่ยากลำบาก เพื่อมาโรงเรียน ปัญหาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี ได้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดการศึกษาในปัจจุบันที่ขาดความหลากหลาย ในการเปิดพื้นที่และโอกาสให้กลุ่มคนที่มีความแตกต่างได้เข้าถึงการศึกษา ตลอดจนการขาดความรู้ความเข้าใจและยอมรับในวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

ข้อเสนอแนะ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำการส่งเสริมด้านการศึกษาที่จะถูกนำไปกำหนดใช้กับกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี โดยสะท้อนให้เห็นวิถีคิดและการปฏิบัติด้านการศึกษาให้มีความหลากหลาย จำเป็นต้องมีการออกแบบการจัดเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นในลักษณะของการเรียนตามอัธยาศัยมากขึ้น โดยหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทด้านการจัดการศึกษา ควรปรับบทบาทสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี ในการกำหนดเป้าหมายและออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี มากกว่าการมุ่งเน้นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว

๖. ปัญหาการส่งเสริมภูมิปัญญาเพื่อพัฒนาด้านอาชีพ

ในอดีตที่ผ่านมาชาวมละบรีอาศัยและดำรงชีพอยู่ในป่า แต่ปัจจุบันวิถีชีวิตของชาวมละบรีได้เคลื่อนย้ายจากที่อยู่เดิม และมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ตั้งถาวร ได้แก่ ๑) ชุมชนห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ๒) ชุมชนห้วยลู่ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ๓) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน ๔) ชุมชนท่าวะ ห่อมบ้านท่าวะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จึงทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

การดำเนินชีวิตเด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมสมัยใหม่ และหลงลืมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ดั้งเดิมของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ควรต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจบริบทวิถีชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริให้ครอบคลุม ทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ เพื่อให้การส่งเสริมและพัฒนาด้านอาชีพ และรายได้ของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริดำเนินไปบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิทางวัฒนธรรมและการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนด ออกแบบ แนวทางในการดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ขณะเดียวกันในกลุ่มที่ยังมีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมก็จำเป็นต้องมีการศึกษา สืบวิจัยสถานการณ์และสภาพปัญหาที่เผชิญ โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ต่อการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการและใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์บนพื้นฐานการเคารพสิทธิทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ให้สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๗๐ ที่ระบุให้รัฐพึงส่งเสริมและให้ความคุ้มครองชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ให้มีสิทธิดำรงชีวิตในสังคมตามวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมตามความสมัครใจได้อย่างสงบสุข

บรรณานุกรม

สืบค้นวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๕, จาก <http://w.w.w.kanchanapisek.or.th>

สืบค้นวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๕, จาก <http://www.sac.or.th/databases/ethnic-groups/ethnicGroups/30>

สืบค้นวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๕, จาก <http://www.sawadee.co.th/thailand/hilltribes/mlabri.html>

เมธี พัชัญจวงโรทัย และปิ่นฉัตร หมอยาดี. รายงานการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวมลาบรี ตำบลแม่ชะเมิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๕๗), น. ๓๓ - ๓๖.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

บันทึกการประชุม

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส
ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
ครั้งที่ ๓๖/๒๕๖๕
วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๕
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

อนุกรรมการผู้มาประชุม

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๒. พลเอก ไพบยนต์ คำทันเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๓. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๔. นายศุภชัย สติรศิลป์	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๕. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๖. นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๗. นายสำราญ อรุณธาดา	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๘. นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๙. นายศุภากร ปทุมรัตน์	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๑๐. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๑๑. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการผู้มาประชุม

นางทัศนียา ยวงนันท

ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้มาประชุม

นางวรรณีพร แสงแก้ว

อนุกรรมการ

ผู้ชี้แจง (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

๑. นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา

ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบาย
สาธารณะ

๒. นางสาวสุภารัตน์ ศรีอุบล

๓. นายเจษฎา เนตะวงศ์

๔. นางสาวนิชาภา อินทะอุด

เริ่มประชุมเวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว **นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธาน คณะอนุกรรมการ** ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- **นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์** ประธานคณะอนุกรรมการ ได้ชี้แจงต่อที่ประชุมเกี่ยวกับการเชิญผู้ชี้แจงศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ เพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี (มละบรี)

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๓๕/๒๕๖๕ วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีการแก้ไข ดังนี้

- หน้า ๒ ข้อ (๑) บรรทัดที่ ๔ แก้ไขจาก “ไม่ตั้งถิ่นฐานพันธุ์มลาบรีเป็นหลักแหล่ง” เป็น “ไม่ตั้งถิ่นฐานชาติพันธุ์มลาบรีเป็นหลักแหล่ง”

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๓.๑ การติดตามความคืบหน้าเพื่อค้นหาบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม ภายใต้โครงการ “เด็กและเยาวชน ต้นกล้าคนดีของสังคม” สรุปได้ ดังนี้

นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์ ฝ่ายเลขานุการ ได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมภายใต้โครงการ “เด็กและเยาวชน ต้นกล้าคนดีของสังคม” ได้แก่

- นางสาวรักยิม ภูริเลิศ หรือ “น้องยิม” จิตอาสาผู้อุทิศตนด้วยใจรักเพื่อช่วยสอนเด็กเล็กในโครงการครูข้างถนนโรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

นางสาวรักยิม ภูริเลิศ หรือ “น้องยิม” อายุ ๒๑ ปี ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่ ๓ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้มีจิตอาสาเป็นผู้ช่วยครูสอนหนังสือในแหล่งก่อสร้างที่ศูนย์เด็กก่อสร้างบางกรวย โดยช่วยสอนเด็กเล็กอายุระหว่าง ๓ - ๕ ปี โดยฝึกสอนการเขียน การอ่าน เล่านิทาน ฟังการร้องเพลง รวมทั้งทำอาหารเช้า และกลางวันให้เด็ก ส่วนช่วงเย็นจะเดินทางไปเยี่ยมบ้านของเด็กพร้อมกับครูประจำศูนย์

นอกจากนี้ “น้องยิม” ยังมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยครู ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ในโครงการโรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก โดยทำหน้าที่ถ่ายรูปและถ่ายวิดีโอพร้อมเผยแพร่ข้อมูลผ่านโซเชียลมีเดีย เช่น Facebook Tiktok ในผลงานของโรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่ งานโครงการครูข้างถนน ซึ่งประกอบไปด้วย เด็กที่เป็นลูกกรรมกรก่อสร้าง เด็กเร่ร่อน และเด็กด้อยโอกาส อีกทั้งยังประสานงานกับเด็ก และครอบครัวในพื้นที่ตั้งแต่การเข้าเรียน การมอบเงินช่วยเหลือให้กับครอบครัว ประสานงานเรื่องอุปกรณ์การเรียน ชุดนักเรียน การให้ทุนการศึกษา การติดตามการโอนย้ายโรงเรียน และการเข้าโรงเรียนใหม่ของเด็ก พร้อมลงเยี่ยมเป็นรายครอบครัวเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือเด็ก และติดตามเรื่องการทำใบรับรองการเกิด

การทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่กลุ่มเด็กที่เป็นลูกกรรมกรก่อสร้างที่ไม่ได้แจ้งเกิด รวมทั้งประสานความร่วมมือกับคณะครูในโครงการครูข้างถนน โรงเรียนเด็กก่อสร้างเคลื่อนที่และมูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก เพื่อเดินทางลงพื้นที่มอบสิ่งของและอุปกรณ์ที่จำเป็นให้แก่ครอบครัวคนไร้บ้านอย่างต่อเนื่อง

จากนั้นที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง สรุปได้ดังนี้

นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า นางสาวรักยิ้ม ภูรีเลิศ หรือ “น้องยิ้ม” ถือได้ว่าเป็นบุคคลไร้รากเหง้าที่มีจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง จึงถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

นางงามจิต แต่สุวรรณ อนุกรรมการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า นางสาวรักยิ้ม ภูรีเลิศ หรือ “น้องยิ้ม” เป็นบุคคลที่มีจิตอาสาในการช่วยเหลือสังคมที่ควรได้รับการยกย่อง และถึงแม้ว่า “น้องยิ้ม” จะมีปัญหาเกี่ยวกับการได้รับสถานะทางทะเบียน เนื่องจากได้รับบัตรประจำตัวบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนที่ขึ้นต้นด้วย ๐-๘๙ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตเป็นอย่างมาก และไม่สามารถที่จะช่วยเหลือสังคมได้อย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำให้ “น้องยิ้ม” หยุดช่วยเหลือผู้อื่นได้

นายธนรัตน์ ธาราภรณ์ อนุกรรมการ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “น้องยิ้ม” ได้รับการปลูกฝังให้ดูแลและช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งน้องเป็นคนที่มีจิตใจที่เมตตา และเสียสละ และสิ่งที่ “น้องยิ้ม” ยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ คือ เอกสารและหลักฐานในการขอสัญชาติไทยของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน หากได้รับการช่วยเหลือในประเด็นนี้ก็จะสามารถที่จะช่วยเหลือบุคคลอื่นได้อย่างเต็มที่ และทำประโยชน์ให้กับสังคมได้อย่างต่อเนื่อง

นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์ อนุกรรมการและเลขานุการ ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า “น้องยิ้ม” ได้รับรางวัลการเขียนเรียงความในหัวข้อ “มุ่งมั่น เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น” ซึ่งในเนื้อหาของการเขียนเรียงความระบุว่า “จะมุ่งมั่นทำความดีเพื่อให้น้อง ๆ แต่ละคนนำไปเป็นแบบอย่าง ” ถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสังคมเป็นอย่างมาก

มติที่ประชุม : ที่ประชุมมีมติเห็นชอบรายชื่อตามที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอ และเห็นควรเสนอรายชื่อบุคคลดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๓.๒ พิจารณาศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี ประเด็น : แนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี (มละบรี) โดยเชิญผู้แทนจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เข้าร่วมประชุม สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

การประชุมดำเนินมาถึงช่วงนี้ **นายวัลลภ ตังคณานุก์** ประธานคณะอนุกรรมการ ได้มอบหมายให้ **พลเอก ไชยยนต์ คำตันเจริญ** รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุมเนื่องจากมีภารกิจเร่งด่วน

ลำดับแรก พลเอก ไพบยนต์ คำตันเจริญ รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การประชุมในวันนี้เป็นการประชุมเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี (มละบรี) ของคณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้มีหนังสือเชิญผู้แทนจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เข้าร่วมประชุม เพื่อรับฟัง และชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นข้างต้นเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเสนอต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

จากนั้น นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “มละบรี” เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ๒ กลุ่ม สดุดท้ายในประเทศไทยที่ยังดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมด้วยการหาของป่า ล่าสัตว์ และอาศัยอยู่ในป่า แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑) กลุ่มชาติพันธุ์มละบรี อาศัยอยู่บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ในจังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน และอาศัยอยู่บริเวณชายแดนติดต่อกับประเทศลาว

๒) กลุ่มชาติพันธุ์มานิ (ชาไก) อาศัยอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทย ในจังหวัดพัทลุง

กลุ่มชาติพันธุ์ ๒ กลุ่มนี้ มีรูปแบบ และลักษณะการดำรงชีวิตที่ใกล้เคียงกัน คือ หาของป่า และล่าสัตว์ เพื่อดำรงชีพ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง ๒ กลุ่มนี้ มีจำนวนประชากรรวมกันทั้งหมดประมาณ ๖๐๐ กว่าคน

สำหรับข้อมูลที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จะนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการ ได้แก่ ๑) ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี และ ๒) แนวทางการดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี

ส่วนที่ ๑ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี มี ๕ ข้อ สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาความเข้าใจของสังคมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มละบรี ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนในสังคมยังไม่เข้าใจวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวมละบรี และเรียกกลุ่มชาติพันธุ์นี้ไม่ถูกต้อง เช่น เรียกคนกลุ่มนี้ว่า “ผีตอเหลือง” จึงทำให้สังคมเกิดความเข้าใจผิด และส่งผลให้วิถีชีวิตของชาวมละบรีได้รับผลกระทบ

๒. เมื่อสังคมมองว่าชาวมละบรีอาศัยและดำรงชีพอยู่ในป่า และความไม่เข้าใจในวิถีชีวิต และบริบทของชาวมละบรี จึงทำให้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการสร้างแผนและนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีด้วยวิธีการนำกลุ่มชาติพันธุ์มละบรีออกจากป่า เนื่องจากมีความเห็นว่าวิธีการนี้เป็นการสร้างโอกาสด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นการส่งเสริมการศึกษา และผลักดันให้ชาวมละบรีได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ โดยนำชาวมละบรีเคลื่อนย้ายมาอยู่ในพื้นที่ชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นที่ตั้งถาวร เช่น ๑) จังหวัดน่าน ได้แก่ ชุมชนห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และชุมชนห้วยลู่ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ๒) จังหวัดแพร่ ได้แก่ ชุมชนท่าวะ ห่อมบ้านท่าวะ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ๓) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา จังหวัดน่าน เพราะฉะนั้น ปัญหาที่ตามมา คือ การดำเนินชีวิตไม่สอดคล้องกับชาวมละบรี เนื่องจากกลุ่มคนเหล่านี้ไม่คุ้นชินกับระบบเศรษฐกิจที่ต้องหาของป่าเพื่อนำออกมาขาย

จึงทำให้ชาวมลละบริไม่สามารถดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมได้ สืบเนื่องมาจากมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ในการหาของป่า ประกอบกับความสามารถในการทำมาหากินในสังคมปัจจุบัน จึงทำให้ชาวมลละบริบางส่วนได้ผันตัวออกไปเป็นแรงงานในเมืองที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนสูงมากนัก เนื่องจากชาวมลละบริไม่ได้รับการศึกษา จึงทำให้ไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

๓. ชาวมลละบริบางส่วนยังไม่ได้รับสัญชาติไทย ซึ่งเป็นผลกระทบมาจากสังคมไม่ยอมรับในวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวมลละบริ เนื่องจากสังคมมองว่าพวกเขาเหล่านี้ไม่ใช่คนไทย และเมื่อคนไทยส่วนหนึ่งได้พบเห็นการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานของชาวมลละบริอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถติดตามสถานะบุคคลได้ และข้อมูลในปัจจุบันพบว่าชาวมลละบริที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยประมาณหลักร้อยคน

๔. ปัญหาการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของภาครัฐ เช่น การรักษาพยาบาล การศึกษา และบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จึงส่งผลต่อการดำรงชีวิตของชาวมลละบริเป็นอย่างมาก

๕. ปัญหาการละทิ้งอัตลักษณ์ของชาวมลละบริ สืบเนื่องมาจากชาวมลละบริบางส่วนได้เคลื่อนย้ายจากที่อยู่เดิม และมาอาศัยอยู่ในสังคมเมืองเพื่อใช้แรงงาน จึงทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป และส่งผลกระทบต่อปัญหาเชิงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมดั้งเดิม

ส่วนที่ ๒ แนวทางการดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้วางมาตรการที่จะให้การดูแลและช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ แบ่งออกเป็น ๓ แนวทาง สรุปได้ดังนี้

๑. แนวทางการจัดทำฐานข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

๑.๑ เพื่อที่จะได้มีข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ

๑.๒ เพื่อประโยชน์ในการสืบค้นเกี่ยวกับวิถีชีวิตด้านวัฒนธรรม ซึ่งจะมีผลต่อการทำความเข้าใจในมรดกทางภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ

๑.๓ เพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลเพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มีตัวตนในสังคม

๒. แนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงระดับพื้นที่

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีหน้าที่และอำนาจในการดูแลกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริเพียง ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และ ๒) กะเหรี่ยง ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๕๓ แต่ในกรณีของกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ไม่มีหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณเพื่อเข้าไปดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ และในระหว่างนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้พยายามใช้แนวคิดที่ดำเนินการกับกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และชาวกะเหรี่ยง เพื่อนำไปขยายผลและดำเนินการกับกลุ่มชาติพันธุ์มลละบริ เช่น ได้ร่วมทำงานกับสภาชนเผ่าพื้นเมือง เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์มลละบริได้เข้ามาอยู่ในกระบวนการของสภาชนเผ่าพื้นเมือง และมีการจัดกิจกรรมร่วมกัน อาทิ การจัดประชุมสภาชนเผ่าพื้นเมือง โดยจะมีตัวแทนของชาวมลละบริเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งขณะนี้ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสนอไปยังส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาตามหน้าที่และอำนาจ วิธีการนี้มีลักษณะคล้ายกับการทำงานร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่ได้จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มานิ โดยความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคง

ของมนุษย์จังหวัดสตูล (พมจ.สตูล) เพื่อจัดทำพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มานิ ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นกลไกที่สามารถนำมาดำเนินการต่อยอดกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริเพื่อจัดทำพื้นที่คุ้มครองวิถีชีวิตเพื่อให้ชาวมละบริสามารถดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมได้

๓. แนวทางการดำเนินการเชิงโครงสร้าง

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีส่วนร่วมกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. ซึ่งขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาให้ความเห็นของคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นแล้วก็จะส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณารายละเอียดรายมาตรา หลังจากนั้นก็จะนำเข้าสู่การพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติ (รัฐสภา) เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศจึงจะต้องมีการประชุมร่วมกันของรัฐสภาเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

สำหรับประเด็นการขอสัญชาติไทยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้น เป็นความร่วมมือที่ได้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อสำรวจข้อมูลกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เนื่องจากชาวมละบริ และชาวมานิ มีวิถีชีวิตที่คล้ายกัน เพราะว่ามี การเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นประจำ จึงทำให้การพิสูจน์สัญชาติอาจจะติดขัดอยู่บ้าง เช่น กลุ่มชาวมละบริไม่ได้มีการตั้งถิ่นฐานหลักแหล่งที่แน่นอน แต่ชาวมานิในพื้นที่จังหวัดสตูลมีการตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งและแน่นอนก็สามารถที่จะดำเนินการขอสัญชาติได้

ปัจจุบันพบว่ากลุ่มชาติพันธุ์มานิ ที่ยังไม่ได้รับสัญชาติไทยมีจำนวนไม่ถึง ๑๐๐ คน แต่สำหรับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในพื้นที่จังหวัดน่าน ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการพิสูจน์สัญชาติและส่งเสริมคุณภาพชีวิตชาวมละบริ ตามโครงการพระราชดำริของกรมสมเด็จพระเทพฯ แต่ก็ยังพบว่ายังมีกลุ่มชาติพันธุ์มละบริบางส่วนที่ยังมีการเคลื่อนย้ายการตั้งถิ่นฐานจากพื้นที่ภาคเหนือแถบตะวันออกไปยังแขวงไชยบุรี ประเทศลาว ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในส่วนนี้พบว่ามีข้อจำกัดในการพิสูจน์สัญชาติ จึงไม่สามารถที่จะดำเนินการขอสัญชาติได้

จากนั้นที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง สรุปได้ดังนี้

นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ รองประธานคณะอนุกรรมการฯ คนที่สอง ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในป่า ในปัจจุบันพบว่าเหลือเพียงจำนวน ๒ กลุ่ม ส่วนการดำรงชีพตลอดจนการเคลื่อนย้ายเพื่อตั้งถิ่นฐานไปยังประเทศลาวก็ยังมีอยู่ และการนับจำนวนประชากรของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริยังมีข้อสงสัยอยู่พอสมควร

ส่วนปัญหาสำคัญที่พบในปัจจุบันคือ ปัญหาความเข้าใจของสังคมที่มีต่อกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เนื่องจากคนในสังคมยังไม่เข้าใจวิถีชีวิตขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมของชาวมละบริ สำหรับประเด็นนี้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา** ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ให้ชี้แจงและให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สำหรับปัญหาข้างต้น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหา ๒ ประการ ดังนี้

๑. ทำงานร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริโดยตรง โดยเป็นการเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์มละบริสามารถอธิบายความเป็นตัวตนของตัวเองออกมา (Empowerment) ซึ่งถ้ากลุ่มคนเหล่านี้สามารถตอบข้อซักถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับตนเองได้ ก็จะเป็นประโยชน์ในการสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นในสังคม เช่น ชาวมานิสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ก็จะส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารกับบุคคลอื่น และสามารถอธิบายความเป็นตัวตนได้ โดยกลไกในการจัดการเรื่องนี้ คือ การสร้างเครือข่ายร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น การสร้างเครือข่ายสตรีมละบริ เพื่อที่จะผลักดันกำลังเป็นกลุ่มก้อนในการสร้างผู้นำหรือสร้างตัวแทนในการเจรจา หรือเก็บข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตนเอง ตลอดจนการเสริมสร้างบทบาทของเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดอบรมเยาวชนเพื่อจัดเก็บข้อมูล เป็นต้น

๒. การนำวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริมาสื่อสารให้สังคมเข้าใจมากยิ่งขึ้น เช่น การทำสารคดีเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ ซึ่งในปัจจุบันต้องยอมรับว่าวิถีชีวิตของชาวมละบริได้เปลี่ยนแปลงไป และจำนวนประชากรชาวมละบริที่อาศัยอยู่ในป่าพบได้จำนวนน้อยมาก เนื่องจากป่าถูกปิดล้อมมากขึ้น กล่าวคือ มีการขยายเขตอุทยาน แต่ในส่วนนี้หน่วยงานของรัฐได้ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวมละบริ โดยการจัดสรรที่อยู่อาศัยให้เป็นหลักแหล่งมากยิ่งขึ้น ซึ่งการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ได้ดำเนินการคือ การสงเคราะห์ และการช่วยเหลือด้านอุปโภคบริโภค เป็นต้น

จากนั้น **นายศุภกร ปทุมรัตนาร** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า กลุ่มชาติพันธุ์มละบริในปัจจุบันที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน มีการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม เช่น การเก็บของป่า และล่าสัตว์ยังพบอยู่หรือไม่

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา** ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ชี้แจงและให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า กลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ และจังหวัดน่าน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่เริ่มตั้งถิ่นฐานแน่นอน เพราะฉะนั้นการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมด้วยการเก็บของป่า และล่าสัตว์จะเริ่มหมดไป โดยได้เปลี่ยนการดำรงชีวิตด้วยการประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำเกษตรกรรม ปลูกพืชผักสวนครัว แต่ก็ยังคงความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น คือ การใช้สมุนไพรรักษาโรคซึ่งเป็นภูมิปัญญาแบบดั้งเดิมที่ยังคงมีอยู่ แต่ก็ยังพบปัญหาในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะมีนายทุนเอาแร่เอาเปรียบชาวมละบริ และมีความพยายามที่จะให้ชาวมละบริกลับไปดำรงชีวิตแบบดั้งเดิม เพื่อเพิ่มมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจการท่องเที่ยว

ต่อมา **นายศุภชัย สติรศิลป์** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า สภาพสังคมของชาวมละบริได้มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น แต่พื้นที่ในการอยู่อาศัยมีจำกัด ทำให้ไม่สามารถสร้างที่อยู่อาศัยได้ จึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต และทำให้อัตราการเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น ด้วยสาเหตุมาจากสภาพอนามัยที่ไม่ดี ควรมีการส่งเสริมด้านสาธารณสุขมากขึ้น และเพิ่มพื้นที่ให้สามารถอยู่อาศัยได้มากขึ้นก็จะส่งผลต่อการดำรงชีวิต และจะเป็นประโยชน์ต่อชาวมละบริมากยิ่งขึ้น ในประเด็นที่กล่าวมาข้างต้น จึงขอความเห็นจากผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เกี่ยวกับประเด็นนี้

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา** ผู้จัดการฝ่ายสื่อสาร และขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ชี้แจงและให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สำหรับประเด็นการเพิ่มพื้นที่คุ้มครอง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีแนวคิดที่จะเสนอการเพิ่มเขตพื้นที่คุ้มครอง สืบเนื่องจากเมื่อรัฐได้จัดสรรที่ดินให้กับชาติพันธุ์ต่าง ๆ เช่นกลุ่มชาวบ้านบางกลอย ป่าแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งการนำคนอพยพมาอาศัยอยู่ในที่ใดที่หนึ่ง รัฐก็จะให้สิทธิแบบปัจเจก เช่น ๑ ครอบครัว มอบพื้นที่ในการสร้างบ้านในพื้นที่จำนวน ๓ งาน และมอบที่ดินทำกิน จำนวน ๗ ไร่ ซึ่งในความเป็นจริงมีการขยายครอบครัวเพิ่มมากขึ้น เพราะฉะนั้นเมื่อรัฐให้สิทธิแบบปัจเจกจะทำให้เกิดปัญหาตามมา ทั้ง ๆ ที่วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ไม่มีสิทธิแบบปัจเจกซึ่งวิธีการจัดการ คือ ส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์สมัคร หรือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ใช้สิทธิแบบส่วนรวมมากกว่าแบบปัจเจก โดยวิธีการแก้ไขปัญหาคือการจัดการทรัพยากรแบบสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมคือการไม่ถือสิทธิแบบปัจเจก

สำหรับปัญหาด้านสาธารณสุข คือ การเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข จึงเห็นควรจะต้องมีการตั้งหน่วยแพทย์ให้บริการในพื้นที่ ซึ่งปัญหาด้านสาธารณสุขส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการนำกลุ่มชาติพันธุ์สมัครออกจากป่า จึงทำให้ไม่สามารถรักษาตนเองจากการใช้สมุนไพร และมีอาการเจ็บป่วยได้ง่าย คือ ระบบภูมิคุ้มกันโรคสมัยใหม่บกพร่องจึงส่งผลให้อัตราการเสียชีวิตเพิ่มมากขึ้น

ถัดมา **นายศุภกร ปทุมรัตนธาร** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ขนบธรรมเนียมในการแต่งงานของชาวมละบริมีลักษณะ และมีข้อจำกัดอย่างไร เนื่องจากปัญหาด้านสุขภาพ หรืออัตราการเสียชีวิตอาจจะมาจากพันธุกรรมบกพร่อง หรือยีนส์ด้อย จึงขอทราบข้อมูลจากผู้แทนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เกี่ยวกับประเด็นนี้

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา** ผู้จัดการฝ่ายสื่อสาร และขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ชี้แจงและให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า สำหรับประเด็นข้างต้น กล่าวได้ว่าขนบธรรมเนียม และประเพณีที่สำคัญของชาวมละบริ คือ ห้ามแต่งงานในระดับเครือญาติ หรือ ห้ามแต่งงานข้ามชาติพันธุ์ และห้ามแต่งงานกับญาติของตนเอง จะสังเกตได้ว่าที่ผ่านมากการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานจะมีส่วนสำคัญในการรวมกลุ่ม และการสร้างเครือข่ายชุมชนที่มีลักษณะข้ามกันไปมาระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน เพราะฉะนั้นจึงทำให้ไม่เกิดปัญหาเลือดชิด และต่อมาเมื่อมีการกั้นเขตระหว่างประเทศ จะทำให้การเดินทางไปมาของชาวมละบริลำบากมากขึ้น และปัญหาอีกประการที่ตามมาคือ ชาวมละบริถูกสังคมมองด้วยอคติที่ว่า พวกเขา คือ คนป่า จะแต่งงานหรือมีครอบครัวกับบุคคลอื่นไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องแต่งงานกันเอง และการแต่งงานกันเองจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาด้านพันธุกรรม แต่ในระยะที่ผ่านมาปัญหาได้เริ่มคลี่คลายมากยิ่งขึ้น เช่น ในชุมชนที่มีการตั้งถิ่นฐานที่แน่นอน เริ่มมีการแต่งงานข้ามกลุ่มชาติพันธุ์มากขึ้น

เมื่อการประชุมดำเนินมาถึงช่วงนี้ ประธานคณะอนุกรรมการ ได้มอบหมายให้ **พลเอก ไชยยนต์ คำตันเจริญ** รองประธานคณะอนุกรรมการคนที่หนึ่ง ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

จากนั้น **พลเอก ไชยยนต์ คำตันเจริญ** รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า สำหรับปัญหาของชาวมละบริ สำคัญที่พบ มี ๕ ประการ ตามที่ได้กล่าวข้างต้น แต่สิ่งสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวมละบริ คือ การศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาวิชาภาษาไทย หรือการสื่อสารภาษาไทย ซึ่งเป็นปัญหาในระยะเร่งด่วน ที่จะต้องส่งเสริมการใช้ภาษาไทยเพื่อใช้ในการสื่อสารร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเองมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้น การศึกษา จึงถือเป็นเรื่องที่จะต้องให้ความสำคัญ

ลำดับสุดท้าย **นายอภิรักษ์ ธรรมเสนา** ผู้จัดการฝ่ายสื่อสารและขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้ชี้แจงและให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ประเด็นปัญหาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ยังมีความกังวล คือ การศึกษา เพราะถ้าหากกลุ่มชาติพันธุ์มละบริได้รับการศึกษา อาจจะทำให้กลุ่มคนเหล่านี้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสามารถพึ่งพาตนเองได้ และถ้าหากต้องการที่จะส่งเสริมให้ชาวมละบริรู้จักการปรับตัว ซึ่งการปรับตัวจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และควรพิจารณาถึงบริบทและอัตลักษณ์ ตลอดจนวิถีชีวิต การดำรงชีวิต ขนบธรรมเนียม และประเพณี เพื่อไม่ให้สิ่งเหล่านี้สูญหายไป

มติที่ประชุม : ที่ประชุมรับทราบข้อมูลการชี้แจงของจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (มละบริ) และมอบฝ่ายเลขานุการติดตามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะอนุกรรมการครั้งต่อไป ในวันจันทร์
ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

เมื่อได้เวลาอันพอสมควรแล้ว พลเอก ไชยยนต์ คำตันเจริญ รองประธานคณะ
อนุกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวขอบคุณอนุกรรมการ
และผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน และปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

นายปิยะพงษ์ น้อยเจริญ
นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ ผู้จัดบันทึกการประชุม
นางสาวภิรมย์ นิลทัพ
นิติกรเชี่ยวชาญ ปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการ
ของกลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาสังคมฯ/ทาน
วันพุธที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๕

ภาคผนวก ข

บันทึกการประชุม

คณะอนุกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส
ในคณะกรรมการการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส วุฒิสภา
ครั้งที่ ๓๗/๒๕๖๕
วันจันทร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๕
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

อนุกรรมการผู้มาประชุม

๑. นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๒. พลเอก ไพบยนต์ คำตันเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๓. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๔. นายศุภชัย สติรศิลป์	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๕. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๖. นายอัครเดช สุพรรณฝ่าย	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๗. นายสำราญ อรุณธาดา	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๘. นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๙. นายศุภากร ปทุมรัตนธาร	อนุกรรมการ (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๑๐. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)
๑๑. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการผู้ลาประชุม

นางทัศนียา ยุกานนท์ ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้ลาประชุม

นางวรรภัทร แสงแก้ว อนุกรรมการ

ผู้ชี้แจง (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน
- นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน
- ศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน
๑) นางสาวสุภาวดี ศิริสาร เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

- ๒) นายฤทธิชัย แซ่เล่า ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์
- ๓. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่**
- ๑) นางอนงค์ เจริญวัย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่
- ๒) นางสาวกริสนา พลชา นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ
- ๓) นางสาวณัฐธิดา รักจ้อย นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ
- ๔. ศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่**
- นายธนัฐโชค บุญพงศ์ปริตร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูมรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่
- ๕. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแพร่**
- นายอดุล เทพกอม ศึกษาธิการจังหวัดแพร่
- ๖. สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่**
- นายเจษฎา พันสลา นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวเปิดประชุม และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

- ไม่มี -

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๓๖/๒๕๖๕ วันจันทร์ที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีการแก้ไข ดังนี้

- หน้าที่ ๖ ย่อหน้าที่ ๔ บรรทัดที่ ๓ แก้ไขจาก “ประเทศลาว” เป็น “ประเทศลาว”
- หน้าที่ ๘ ย่อหน้าที่ ๕ บรรทัดที่ ๖ แก้ไขจาก “เพราะนั้น” เป็น “เพราะฉะนั้น”

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๓.๑ การติดตามความคืบหน้าเพื่อค้นหาบุคคลผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคม ภายใต้โครงการ “เด็กและเยาวชน ตันกล้าคนดีของสังคม” สรุปได้ ดังนี้

นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์ ฝ่ายเลขานุการ ได้รายงานข้อมูลเกี่ยวกับรายชื่อผู้ทำคุณประโยชน์ต่อสังคมภายใต้โครงการ “เด็กและเยาวชน ตันกล้าคนดีของสังคม” ได้แก่

- แพทย์หญิงชัชญา แสงทอง หรือ น้องซีตี ตันกล้าจิตอาสาในนามกลุ่มแมลงปอ ปีกแก้ว

แพทย์หญิงชัชญา แสงทอง หรือน้องซีตี ปัจจุบัน อายุ ๒๔ ปี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่งนายแพทย์ปฏิบัติการ ณ โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ ตำบลท่าอิฐ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยแพทย์หญิงชัชญา เป็น “สมาชิกกลุ่มแมลงปอปีกแก้ว” ตั้งแต่อายุ ๑๕ ปี (กลุ่มเด็กและเยาวชนดีเด่น สาขาเยาวชนบำเพ็ญประโยชน์และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชน จังหวัดอุตรดิตถ์)

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๕๘ ขณะที่แพทย์หญิงชัชญาฯ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ ณ โรงเรียนอนุตรดิตถ์ดรุณี ได้เริ่มทำกิจกรรมจิตอาสาในนามกลุ่มแมลงปอ ปีกแก้ว อาทิ ร่วมจัดเตรียมกิจกรรมตักบาตรข้าวสารอาหารแห้งในวันสำคัญต่าง ๆ และร่วมกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เช่น ดูแลเด็กพิเศษเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมเสริมทักษะเสริมความรู้ให้กับเด็กเยาวชนและครอบครัวในโครงการบ้านการสอน (จัดทุกวันเสาร์ต้นเดือนที่สวนสาธารณะหามงคเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์) และร่วมรณรงค์งดเหล้าในเทศกาลปีใหม่และสงกรานต์ และรณรงค์งดสูบบุหรี่ในวันงดสูบบุหรี่โลก รวมทั้งยื่นหนังสือต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด และผู้บัญชาการตำรวจภูธรเพื่อขอให้เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้ร่วมเข้าค่ายพัฒนาศักยภาพแมลงปอปีกแก้ว เพื่อปรับทัศนคติและพฤติกรรม จนสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติเป็นกิจวัตรได้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปัญญาคุณธรรม ๔ และมุ่งมั่นทำกิจกรรมจิตอาสาในโครงการต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นโครงการเพื่อสังคมทั้งเพื่อคนและสัตว์ อาทิ โครงการบ้านกลางสวน โครงการเพื่อนหมาเพื่อนแมว โครงการคบเด็กสร้างโลก โครงการวันสำคัญ ชั้นอาสา โครงการถอดรหัสลับจับจุดแก้ไข และโครงการเติมรักเติมรู้สู่ knowledge center จนนำไปสู่การได้รับรางวัลชนะเลิศเหรียญทองระดับประเทศ ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ และปัจจุบันแพทย์หญิงชัชญาฯ ก็ยังคงปฏิบัติตามพันธกิจของกลุ่มคือ “การสร้างและขยายเครือข่ายคนดี ต่อยอดกิจกรรมจิตอาสา” และมุ่งมั่นทำกิจกรรมจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง โดยนำแนวคิดไปต่อยอดโดยชักชวนเพื่อนนักศึกษาแพทย์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ไปร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จิตอาสาทำนาเกี่ยวข้าว จัดค่ายอาสาผู้นำให้ชุมชนต่าง ๆ พัฒนาประชาธิปไตยโดยใช้หลักธรรมประชาธิปไตยในการดำรงชีวิตและการทำงาน สร้างสังคมแห่งการไร้พรมแดนโดยไม่เลือกที่จะให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ เด็ก ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ ทั้งในพื้นที่ภาคเหนือและทั่วประเทศ และได้ร่วมกิจกรรมส่งเสริมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดกิจกรรมรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มุ่งมั่นทำงานจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคมภายใต้ปณิธาน “ทำความดีเพื่อความดี”

จากนั้นที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง สรุปได้ดังนี้

นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ รองประธานคณะกรรมการคนที่สอง ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า จากกรณีของแพทย์หญิงชัชญาฯ หรือน้องซีตี ได้รวมกลุ่มทำงานด้วยจิตอาสาในนามของกลุ่มแมลงปอปีกแก้วมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่การเข้าสมัครเป็นสมาชิก และร่วมกันทำกิจกรรมตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จนกระทั่งจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และต่อมาได้สร้างเครือข่ายชุมชนเข้มแข็ง โดยได้ชักชวนเด็กและเยาวชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลสังคมร่วมกัน รวมถึงการดูแลสิ่งแวดล้อม ตลอดจนช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นแนวทางในการช่วยเหลือคนอื่น รวมทั้งหลักความสามัคคีในหมู่คณะ และภูมิปัญญาที่มีอยู่มาเป็นแรงขับเคลื่อนในการทำจิตอาสาเพื่อสังคม ซึ่งในขณะที่แพทย์หญิงชัชญาฯ หรือน้องซีตี กำลังศึกษาในคณะแพทยศาสตร์ ก็ไม่ได้หยุดทำกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม และทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและยังได้ชักชวนเพื่อน ๆ นักศึกษามาร่วมทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมกัน จึงถือว่าเป็นเยาวชนที่สมควรได้รับคำชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง

นางงามจิต แต่สุวรรณ อนุกรรมการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า แพทย์หญิงชัชฎา หรือน้องซีดี มีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือสังคม ถึงแม้ว่าในขณะนี้จะรับราชการแล้วก็ตาม แต่น้องซีดี ก็ยังมีจิตสาธารณะที่จะทำประโยชน์ต่อส่วนรวมไม่ว่าจะเป็นด้านสิ่งแวดล้อม ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม รวมถึงช่วยเหลือสัตว์เลี้ยง จึงถือได้ว่าน้องซีดีเป็นบุคคลที่มีจิตใจเมตตาเป็นอย่างมาก

นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์ อนุกรรมการและเลขานุการ ได้ให้ความเห็นต่อที่ประชุมว่า แพทย์หญิงชัชฎา หรือน้องซีดี เป็นบุคคลที่สร้างสังคมไร้พรมแดนให้เกิดขึ้นในสังคม โดยน้องซีดี ได้ช่วยทั้งคนและสัตว์ ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศโดยไม่เลือกปฏิบัติ ภายใต้ปณิธาน “ทำความดี เพื่อความดี” และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการช่วยเหลือผู้อื่นต่อไป

มติที่ประชุม : ที่ประชุมมีมติเห็นชอบรายชื่อตามที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอ และเห็นควรเสนอ รายชื่อบุคคลดังกล่าวต่อที่ประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไป

๓.๒ พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (มลาบริ) ประเด็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมได้แก่ ๑) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน และ ๒) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ สรุปได้ดังนี้

ลำดับแรก **นายวัลลภ ตั้งคนานุรักษ์** ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าว ต่อที่ประชุมว่า การประชุมในวันนี้เป็นการประชุมเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ มละบริ (มลาบริ) ประเด็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ของคณะอนุกรรมการ กิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้มีหนังสือเชิญผู้แทนจากสำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการ เพื่อรับฟัง และชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ประเด็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริ (มลาบริ) เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงาน การพิจารณาศึกษาต่อไป

จากนั้น **นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ** พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดน่าน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์มละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ดังนี้

๑. จำนวนประชากร โดยแบ่งเป็นเพศชาย และเพศหญิง และข้อมูลสถานะทางทะเบียนของกลุ่มชาติพันธุ์มลาบริในจังหวัดน่าน

ที่อยู่	ครัวเรือน	ครอบครัว	ชาย	หญิง	รวม
๑. บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	๓๖	๔๕	๗๔	๘๒	๑๕๖
๒. บ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอมือง จังหวัดน่าน	๒๑	๒๐	๔๔	๔๓	๘๗
๓. ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอป่าก่อกั้ง จังหวัดน่าน	๑๗	๑๗	๓๕	๔๐	๗๕
รวมทั้งสิ้น	๗๔	๘๒	๑๕๓	๑๖๕	๓๑๘

สำหรับหมายเลขประจำตัวประชาชนของชาวมลลบุรี : หลักที่ ๑ จะมีด้วยกัน ๒ เลข คือ ขึ้นต้นด้วยเลข ๘ และ เลข ๑ สำหรับหลักที่ ๑ : ประเภทที่ ๘ คือ คนต่างด้าวที่เข้าเมือง โดยถูกต้องตามกฎหมายที่ได้รับใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือคนที่ได้รับการแปลงสัญชาติเป็นสัญชาติไทย และคนที่ได้รับการให้สัญชาติไทย ตั้งแต่หลังวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๗ เป็นต้นไปจนปัจจุบัน คนกลุ่มนี้ เลขในทะเบียนประวัติจะขึ้นด้วยเลข ๘ สำหรับเด็กและเยาวชนชาวมลลบุรี หมายเลขประจำตัวประชาชน หลักที่ ๑ ที่คลอดในโรงพยาบาล : ประเภทที่ ๑ คือ คนที่เกิดและมีสัญชาติไทย และได้แจ้งเกิด ภายในกำหนดเวลา หมายความว่า เด็กคนใดก็ตามที่เกิดตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นไป

๒. การดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือดูแล และการจัดสวัสดิการ เช่น ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรีในจังหวัดน่าน

ชื่อหมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ความต้องการ
๑. บ้านห้วยหยวก โรงเรียนกุ้กึ่งพัฒนา	อนุบาล ๓	๒	-	๒	๑. ขอสนับสนุนชุดนักเรียน ๒. สื่อการเรียนการสอน ๓. ทุนการศึกษา - ผู้ประสานงาน อาจารย์ จำนง ยอดกล้า ๐๘๔ - ๙๘๐๖๓๔๖
	ป. ๒	๒	๑	๓	
	ป. ๓	๒	๒	๔	
	ป. ๔	๑	๗	๘	
	ป. ๕	-	๒	๒	
	ป. ๖	๒	-	๒	
	ม. ๑	๑	-	๑	
		-	๒	๒	
		๑๐	๑๔	๒๔	
ชื่อหมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ความต้องการ
๒. บ้านห้วยหยวก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัยเตาะแตะชุมชน มลาบรี	-	๑๐	๑๒	๒๒	๑. ขอสนับสนุนสบู่ น้ำยา สระผม น้ำยาอาบ น้ำ ผ้ำเช็ดตัว สำหรับเด็ก ๒. อาหารเสริม ขนมห สำหรับ เด็กขาดสารอาหาร ผู้ประสานงาน ครูอรชร ๐๙๙ - ๗๓๕๘๖๘๘
		๑๐	๑๒	๒๒	

ชื่อหมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ความต้องการ
๓. ศูนย์พัฒนาคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก วัยเตาะแตะที่บ้าน ห่างทางหลวง	อนุบาล ๑	-	๒	๒	- ขอสนับสนุนห้องน้ำรวม ในชุมชนบ้านากอก - ผู้ประสานงาน นางอริฎวา ๐๘๐ - ๘๔๘๓๔๗๑
		-	๒	๒	

ชื่อหมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)	ความต้องการ
๔. บ้านห้วยลู่ ศูนย์การเรียน ตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านห้วยลู่	อนุบาล ๑	๒	๓	๕	๑. น้ำไม่เพียงพอ ๒. การแบ่งเส้นเขตการ ปกครองระหว่างบ้านห้วยลู่และ อำเภอบ้านหลวง ๓. มีหลายครอบครัวที่อาศัย อยู่ที่บ้านเลขที่เดียวกัน แต่มี บ้านเลขที่เพียงหลังเดียว ชาว มละบุรีจึงต้องการแยก บ้านเลขที่ออกมาเป็นบ้านของ ตนเอง - ผู้ประสานงาน นายอดุลย์ ชัยยา ๐๘๔ - ๙๔๙๖๓๖๖
	อนุบาล ๒	-	๑	๑	
	อนุบาล ๓	๓	๑	๔	
	ป. ๑	๓	๑	๔	
	ป. ๒	๑	๔	๕	
	ป. ๓	๒	๒	๔	
	ป. ๔	-	๒	๒	
	ป. ๕	๑	-	๑	
ป. ๖	๒	-	๒		
		๑๔	๑๔	๒๘	

หมู่บ้าน	ระดับชั้น	ชาย	หญิง	รวม	ความต้องการ
๕. ศูนย์พัฒนาคุณภาพ โรงเรียนบ่อเกลือ	ป. ๑	-	๑	๑	-
	ป. ๒	๑	๒	๓	
	ป. ๓	๔	๑	๕	
	ป. ๔	๑	๓	๔	
	ป. ๕	๓	๑	๔	
	ป. ๖	-	๓	๓	
	ม. ๕	-	๒	๒	

๖.วิทยาลัยการอาชีพบัว	ปวส.	๑	-	๑	
๗.วิทยาลัยการอาชีพ	ปวส.	๑	-	๑	
เวียงสา	ปวช.	๒	-	๒	
	ม.ต้น - ม.ปลาย	๒	๓	๕	
๘. การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัธยาศัย					
		๑๕	๑๖	๓๑	

๓. การดำเนินงานการให้ความช่วยเหลือ และการจัดสวัสดิการด้านการศึกษาด้านการสาธารณสุข และด้านที่อยู่อาศัยและที่ทำกิน เป็นต้น ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรีในจังหวัดน่าน ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน

ที่	รายละเอียด	จำนวน (ครอบครัว)	จำนวน (บาท)	รวม	หมายเหตุ
๑	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	๒๙	๑,๐๐๐.-	๒๙,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๒	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	๓๐	๑,๐๐๐.-	๓๐,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๓	เงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน	๑๒	๑,๐๐๐.-	๑๒,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๔	เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทาง สังคม กรณีถูกฉ้อฉล หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	๑	๒,๐๐๐.-	๒,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๕	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	๕	๒,๐๐๐.-	๑๐,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๖	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน	๑	๒,๐๐๐.-	๒,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
๗	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน	๑	๒,๐๐๐.-	๒,๐๐๐.-	ปีงบประมาณ ๒๕๖๕
รวมทั้งสิ้น (แปดหมื่นเจ็ดพันบาทถ้วน)				๘๗,๐๐๐.-	

๔. การจัดกิจกรรมงานวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๕ ให้แก่เด็กชาวบละบริ จำนวน ๓๐ คน โดยการเลี้ยงอาหารกลางวัน มอบขนมและของเด็กเล่น และกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ และมอบของอุปโภคบริโภคให้แก่เด็ก ณ โรงเรียนบ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนี่ยน อำเภอมือง จังหวัดน่าน

ต่อมา นางสาวสุภาวดี ศิริสาร เจ้าหน้าที่งานธุรการชำนาญงาน ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า การให้ความช่วยเหลือกลุ่มชาติพันธุ์บละบริในพื้นที่จังหวัดน่าน มีดังนี้

๑. ด้านสุขภาพ ชาวบละบริมีความรู้ในการรักษาพยาบาลด้วยการใช้ยาสมุนไพรจากป่า เรียกว่า "ระเห่จะเปี้ยะเต้อ" สาเหตุของการเจ็บไข้ได้ป่วยมีทั้งที่เกิดจากสัตว์ป่า เช่น หากถูกผึ้งต่อย ชาวบละบริจะใช้ใบ "สะอาล" มาตำ แล้วนำน้ำยามาลูบเพื่อนำเหล็กในออก เป็นต้น แต่ในกรณีถูกสัตว์ป่าทำร้าย เช่น หากถูกเสือทำร้ายหรือถูกกัดแล้วไม่เสียชีวิต คนที่ถูกกัดต้องเสียสละให้เสือกินเพื่อไม่ให้พี่น้องถูกเสือกินไปทำร้าย หากเสือกัดตายก็จะทิ้งศพไว้ให้เสือกิน แล้วคนอื่นก็จะรีบย้ายหนีไปอยู่ที่อื่น สำหรับการใช้พืชสมุนไพรรักษานั้น ชาวบละบริรู้จักใช้จากรากของ "เบอะเวรง" ซึ่งมีลักษณะคล้ายบอน มาทำยาเพื่อทาแผล และฝี โดยใช้ร่วมกับน้ำจากเถา "แย้ช" รักษาอาการปวดท้องและฝีหนองได้นอกจากนี้ยังมีต้น "ป่าบ" ซึ่งเป็นพืชตระกูลข่าป่าและ "ตะรอน" ใช้ส่วนหัวใต้ดินมาตำตีบเพื่อรักษาอาการปวดหัว เป็นไข้ไม่สบาย

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำโค้ง ตำบลสะเนียน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่านขวามละบริบ้านห้วยลู่ คณะเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านน้ำโค้ง ได้ให้บริการตรวจสารพิษตกค้างในโลหิต จำนวน ๓๔ คน พบสารพิษตกค้างในระดับเสี่ยง จำนวน ๖ คน งานทันตกรรมได้นัดมาทำการรักษาโดยการอุดหินปูน และถอนฟัน จำนวน ๒๔ คน รวมถึงมีการตรวจคัดกรองโรคความดันโลหิตสูง การเจาะเลือด และวัดค่าระดับน้ำตาลในเลือด ในกลุ่มพี่น้องมละบริ อายุ ๓๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๓๔ คน ผลตรวจพบว่าปกติทุกราย นอกจากนี้คณะทำงานเข้าประเมินบ้านสะอาด บ้านน่าอยู่พร้อมให้คำแนะนำในการพัฒนา บ้านน่าอยู่ตามบริบทชนเผ่า พร้อมมอบรางวัลบ้านน่าอยู่ยอดเยี่ยม พร้อมทั้งชุดอุปกรณ์ซักล้างในครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ มอบเครื่องวัดความดันโลหิตแบบอัตโนมัติ จำนวน ๑ เครื่อง รวมทั้งให้ความรู้ในการดูแลสุขภาพเบื้องต้น พร้อมทั้งให้ความรู้เรื่องโรค โดยเฉพาะโรคทางเดินหายใจ เนื่องจากขวามละบริจะก่อไฟหุงหาอาหาร นั่งผิงไฟช่วงหน้าหนาว ภายในกระท่อมจึงสูดควันไฟตลอดเวลา ตลอดจนควันบุหรี่ พร้อมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง

ขวามละบริที่อาศัยอยู่ที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หากเจ็บป่วย จะเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาออก ซึ่งการเข้าถึงสิทธิรักษาพยาบาลขวามละบริในปัจจุบัน สามารถเข้าถึงระบบการรักษาพยาบาลของหน่วยงานภาครัฐได้ทุกแห่งซึ่งครอบคลุมทุกชุมชน และได้รับการฉีดวัคซีนต้านเชื้อไวรัสโควิด - ๑๙ จำนวน ๒ เข็มขึ้นไปครบทุกหลังคาเรือน

๒. ด้านภาษา การสื่อสาร และการปรับตัวกับชุมชนอื่น ขวามละบริอยู่ในตระกูลย่อยของมอญ และเขมรของกลุ่มภาษาออสโตรเอเชียติก ขวามละบริมีภาษาพูดของตนเองมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ แต่ไม่มีตัวอักษรและวรรณยุกต์ใช้ แต่ปัจจุบันเพื่อที่จะเก็บเรื่องราวของพวกเขาและไม่ให้คนรุ่นใหม่ลืมภาษาของตนเอง เมื่อเด็กเกิดมาก็จะสอนภาษามละบริเป็นภาษาแรก

๓. ด้านอาชีพและรายได้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ได้ให้การสนับสนุนกิจกรรม “ส่งเสริมการฝึกอบรมด้านอาชีพงาน หัตถกรรม” ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ณ ศูนย์วัฒนธรรมมละบริภูฟ้าพัฒนา ตำบลภูฟ้า อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ ราษฎรบนพื้นที่สูงชนเผ่ามละบริ รวมทั้งวิทยากร และเจ้าหน้าที่ จำนวน ๒๕ คน งบประมาณดำเนินการ จำนวน ๔๕,๒๕๐ บาท

ผลการดำเนินงานชุมชนมละบริได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานหัตถกรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน จึงสนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนในชุมชนได้เรียนรู้การถักย้อม ซึ่งมีการแปรรูปจากการนำเถาวัลย์มาชุดเยื่อสีขาวข้างในโดยใช้มีอรูด แล้วย้อมสีธรรมชาติ สีแดงที่ได้จากครั่ง สีเขียว ได้จากใบทอโรม และสีเหลืองได้จากขมิ้น แล้วใช้จวก (ใช้สำหรับถัก) ใช้สาบ (เป็นการสอดถักย้อมจากเถาวัลย์ขณะถักเพื่อให้ช่องว่างของลายกระเป๋ามีขนาดเท่ากัน)

นอกจากนี้ได้ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้เรียนรู้การสร้างเว็บเพจเฟซบุ๊ก เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้ผู้บริโภค เพื่อให้สามารถเข้าถึงการซื้อ และส่งสินค้าออนไลน์ได้ และปราชญ์ชุมชนได้มีแนวคิดที่จะขยายแหล่งผลิตสินค้าไปที่บ้านหยวกเพื่อพัฒนาฝีมือ และเพิ่มรายได้ให้กับขวามละบริที่อาศัยอยู่ในพื้นที่บ้านห้วยหยวกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ขวามละบริเกิดความตระหนัก และวางแผนในการอนุรักษ์ ภูมิปัญญา งานหัตถกรรมดั้งเดิมของชนเผ่าตนเองให้คงอยู่สืบทอดถึงคนรุ่นหลัง กลุ่มเยาวชนมีทักษะในการขายสินค้าออนไลน์สามารถช่วยสนับสนุนกลุ่มในแผนการขายได้ มีรายได้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน และมีรายได้หลังจากเข้าร่วมกิจกรรม ๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน

และในวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๕ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้เชิญทางกลุ่มร่วมออกบูธจำหน่ายสินค้า ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อีกด้วย

จากนั้น นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า ชาวมละบรีส่วนใหญ่ และชาวบ้านทั่วไป ประสบปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เนื่องจากปัจจุบันได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ป่าสงวน และภายในเขตอุทยานแห่งชาติ จึงมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและการครอบครองที่ดินทำกิน จึงขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ เกี่ยวกับการจัดสรรที่ดินทำกิน เพื่อให้ชาวมละบรีได้รับกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินทำกินต่อไป

ต่อมา นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปรีตร ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูง จังหวัดแพร่ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับชาวมละบรีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ ดังนี้

๑. จำนวนประชากรชาวมละบรีในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น ๒ หมู่บ้าน ดังนี้

๑.๑ ข้อมูลประชากรชาวมละบรี บ้านบุญยืน ม.๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๕ ครัวเรือน

ลำดับที่	ข้อมูลแยกตามประเภท	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
๑	จำนวนประชากรทั้งหมด	๕๓	๖๒	๑๑๕
๒	เด็ก - เยาวชน	๒๗	๓๓	๖๐
๓	แม่เลี้ยงเดี่ยว	-	๒	๒
๔	คนพิการ	-	-	-
๕	ผู้ป่วยติดเตียง	-	-	-
๖	ผู้สูงอายุ	๑	๑	

๑.๒ ข้อมูลประชากรชาวมละบรี บ้านท่าวะ ม.๘ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ มีจำนวน ๑๑ ครัวเรือน

ลำดับที่	ข้อมูลแยกตามประเภท	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวม (คน)
๑	จำนวนประชากรทั้งหมด	๑๕	๑๘	๓๓
๒	เด็ก - เยาวชน	๕	๔	๙
๓	แม่เลี้ยงเดี่ยว	-	๑	๑
๔	คนพิการ	-	-	-
๕	ผู้ป่วยติดเตียง	-	-	-
๖	ผู้สูงอายุ	-	๑	๑

หมายเหตุ * ชาวมละบรีทุกคนมีหมายเลขประจำตัวประชาชนครบทุกคน และได้รับสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐครบถ้วน

๒. การดำเนินงานในการให้ความช่วยเหลือและจัดสวัสดิการ

๒.๑ ด้านสังคมสงเคราะห์

๑) ให้ความช่วยเหลือเงินสงเคราะห์เด็กในครอบครัวยากจน จำนวน ๑๑ ครอบครัว ละ ๒,๐๐๐ บาท เป็นเงิน ๒๒,๐๐๐ บาท

๒) ประสานเรื่องการรับบริจาคสิ่งของให้กับชาวมละบริ ทั้งของอุปโภค และบริโภคจากหน่วยงานของภาครัฐ และภาคเอกชนต่าง ๆ

๒.๒ ด้านสาธารณสุข

- ประสานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านห้วยฮ่อมพัฒนา หมู่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ ในการส่งเจ้าหน้าที่ให้บริการกับชาวมละบริ และยังมีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้านด้วย

๒.๓ ด้านการศึกษา

- โรงเรียนบ้านห้วยฮ่อมพัฒนา หมู่ ๑๓ ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่มีนักเรียนบางคนจบชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เนื่องจากไปเรียนต่อการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

๓. ที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์มละบริในจังหวัดแพร่และรูปแบบการดำเนินชีวิต

๓.๑ ลักษณะบ้านเรือนของชาวมละบริในอดีตจะทำเป็นเพิงมุงด้วยใบตอง หรือใบไม้ อื่น ๆ ในป่าแต่ปัจจุบันสร้างบ้านเรือนด้วยหญ้าแฝก ไม้ไผ่ และสังกะสี และบางหลังก่อด้วยอิฐบล็อก เป็นหลักแหล่งถาวร

๓.๒ ชาวมละบริรับประทานอาหารที่หาได้ในป่าจำพวกเผือกมัน หรือสัตว์ป่าที่ล่า มาได้ จะมีการปรุงให้สุกโดยการหลามในกระบอกลูกไม้ไผ่

๓.๓ การแต่งกายชาวมละบริจะแต่งกายแบบดั้งเดิมของผู้ชายจะใช้เปลือกไม้มาผูก หรือผ้าเตี่ยวพันส่วนล่างเรียกว่าผ้า “ตะแหยัด” ไม่สวมเสื้อ ผู้หญิงก็สวมชุดที่ทำจากเปลือกไม้ ปัจจุบันชาวมละบริแต่งกายตามปกติเหมือนคนทั่วไป และเสื้อผ้าบางส่วนจะได้รับบริจาคจากผู้ใจบุญ

๓.๔ ในอดีตชาวมละบริไม่รู้จักการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ จะดำรงชีพด้วยการเร่ร่อน หาของป่าล่าสัตว์ แต่ปัจจุบันได้เรียนรู้การเพาะปลูกข้าว และเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค และมีรายได้ จากการรับจ้างทำงานในไร่ของชาวม้ง

๔. ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

๔.๑ การดำรงชีวิตประจำวันของชาวมละบริยังไม่ถูกต้องตามหลักอนามัย

๔.๒ การถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายทุนเรื่องค่าจ้าง ข้อมูลปัจจุบันพบว่าค่าแรงของชาวมละบริบางคนถูกจ้างเหมาเป็นรายปี โดยนายทุนจะจ่ายค่าจ้างเป็นรายปี หรือบางคนทำงานเพื่อแลกกับรถจักรยานยนต์ไว้ใช้งาน และปัจจุบันยังพบว่าค่าแรงขั้นต่ำยังไม่ถึง ๓๐๐ บาท ต่อวัน

๔.๓ ที่ดินทำกินของชาวมละบริ เนื่องจากชาวมละบริที่อาศัยอยู่ ณ บ้านท่าวะ ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ไม่มีที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ปัจจุบันอาศัยอยู่ในพื้นที่คนอื่นในชุมชนบ้านท่าวะ และขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต เช่น น้ำดื่มอุปโภคบริโภค และไฟฟ้า ส่วนชาวมละบริบ้านบุญยืน ตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ แม้ว่าจะมีที่อยู่

๔.๔ การส่งเสริมเรื่องอาชีพ และรายได้

๔.๕ ปัจจุบันพบว่าชาวมละบริไม่นิยมคุมกำเนิด บางครอบครัวมีอัตราเด็กที่คลอดใหม่เฉลี่ยครอบครัวละ ๔ - ๕ คน ประเด็นนี้มีความกังวลว่าเด็กเกิดใหม่มีจำนวนที่มากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาบุตรหลานให้เติบโตอย่างมีคุณภาพในสังคมได้

ถัดมา **นายเจษฎา พันสถา** นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ สำนักทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมจังหวัดแพร่ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า กรมป่าไม้ มีโครงการในพื้นที่จังหวัดแพร่ คือโครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยมีจุดประสงค์เพื่อที่จะดูแลและฟื้นฟูพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งโครงการนี้จะอาศัยแรงงานของชาวมละบริเพื่อฟื้นฟูสภาพป่า เช่น รั้งจ้างปลูกป่า ทำแนวกันไฟ เพาะชำกล้าไม้ เพาะชำหญ้าแฝก โดยมีลักษณะเป็นการจ้างแรงงานในส่วนของงานพัฒนาด้านอื่น ๆ จะมีการรวมกลุ่มของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มาอยู่รวมกัน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัดหาที่ดินภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ ๗ ไร่ และนำมาจัดสรรเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งที่ผ่านมาได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสอง ได้มาดำเนินการจัดหาไฟฟ้าให้กับชาวมละบริ นอกจากนี้ยังได้ช่วยสร้างห้องน้ำ สร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อที่จะให้ชาวมละบริได้เก็บไว้ใช้ภายในครัวเรือน รวมถึงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภคในระยะยาวด้วย

จากนั้น **นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์** ประธานคณะอนุกรรมการ ได้สอบถามประเด็นเกี่ยวกับสถานะทางทะเบียนราษฎรของชาวมละบริกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีสาระสำคัญ คือสถานะทางทะเบียนราษฎรในปัจจุบันของชาวมละบริจะมีผลทำให้เป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ หรือมีสถานะทางทะเบียนที่เลขประจำตัวที่ขึ้นด้วยเลข ๘ หรือไม่ อย่างไร

จากประเด็นข้างต้น **นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปรีตร** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนารัฐบาลบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลว่า สถานะทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนของชาวมละบริที่อาศัยอยู่ที่บ้านนายบุญยืนจะขึ้นต้นด้วยเลข ๘ โดยจะได้รับสิทธิสวัสดิการจากภาครัฐทุกประการ เช่น ผู้สูงอายุ จะได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือน รวมถึงบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และสำหรับชาวมละบริที่อาศัยอยู่ที่บ้านท่าวะก็จะได้รับสิทธิจากภาครัฐเช่นเดียวกัน

ถัดมา **นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ** พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า สำหรับข้อมูลสถานะทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนของชาวมละบริที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน ได้รับสิทธิสวัสดิการจากภาครัฐเช่นเดียวกับที่จังหวัดแพร่

ต่อมา **นายฤทธิชัย แซ่เล่า** ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนารัฐบาลบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า คำว่า “คนต่างด้าว” เป็นคำนิยามที่ใช้เทียบเคียงสถานะบุคคลที่มีหมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๘ แต่กลุ่มชาวมละบริจะได้รับสัญชาติไทยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ และเด็กที่เกิดหลังปี พ.ศ. ๒๕๔๔ หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชนจะขึ้นต้นด้วยเลข ๑ ซึ่งก็จะได้รับสิทธิและสวัสดิการจากภาครัฐเช่นเดียวกัน

จากนั้นที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง สรุปได้ดังนี้

นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุม ดังนี้

๑) การดำรงชีวิตของชาวมละบริ แต่เดิมนั้นจะรักษาอาการป่วยของตนด้วยสมุนไพรที่หาได้ในป่า แต่ในปัจจุบันโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้เข้ามาเปิดให้บริการในพื้นที่ จึงเกรงว่าการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมจะสูญหายไป จึงตั้งข้อสังเกตว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวคิดในการอนุรักษ์การดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวมละบริอย่างไร

๒) สตรีมีครรภ์ เมื่ออายุครรภ์ใกล้ครบกำหนดคลอดจะแยกตัวไปคลอดเอง ปัจจุบันยังมีอยู่หรือไม่

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปริตร** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูล ดังนี้

๑) การดำรงชีวิตของชาวมละบริที่ใช้ยาสมุนไพรในการรักษาอาการป่วยนั้น ปัจจุบันยังมีอยู่ แต่ถ้ามีอาการเจ็บป่วยเกินกว่าที่จะใช้ยาสมุนไพรรักษาได้ ก็จะเดินทางไปรักษากับแพทย์แผนปัจจุบันที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือโรงพยาบาลในอำเภอ

๒) สำหรับการคลอดของสตรีมีครรภ์ ในปัจจุบันยังพบเห็นการคลอดเอง โดยจะแยกตัวออกไป และให้หญิงชาวมละบริที่ผ่านการคลอดมาช่วยดูแล

ถัดมา **นายศุภชัย สถิตศิลป์** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า สภาพที่อยู่อาศัยของชาวมละบริในปัจจุบัน ตลอดจนคุณภาพชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น โดยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งถาวร จึงมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคคนนำมาจากที่ใด

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายฤทธิ์ชัย แซ่เล้า** ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า แหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคในพื้นที่จังหวัดน่านจะนำมาจากน้ำประปาภูเขา

ถัดมา **นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปริตร** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลว่า แหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคในพื้นที่จังหวัดแพร่จะนำมาจากน้ำประปาภูเขาเช่นเดียวกัน

จากนั้น **นายศุภากร ปทุมรัตนธาร** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ที่อยู่อาศัยของชาวมละบริในจังหวัดน่าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงได้มีการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสรรพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม หรือพื้นที่อุทยาน เพื่อให้ชาวมละบริได้อาศัยอยู่เช่นเดียวกับจังหวัดแพร่หรือไม่

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายฤทธิ์ชัย แซ่เล้า** ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า ในส่วนของจังหวัดน่าน ๓ พื้นที่ ได้แก่ ๑) ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน อยู่ในพื้นที่ของโครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒) บ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียน อำเภอเมือง จังหวัดน่าน อยู่ในพื้นที่ของโครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านท่าวะตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ ๓) บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และอาศัยอยู่ร่วมกับชาวม้ง แต่ก็จะมีปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดินทำกิน เนื่องจากมีขบวนการละเมิดสิทธิอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

ถัดมา **นางงามจิต แต่สุวรรณ** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตต่อที่ประชุมว่า ตามที่ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้มีความพยายามที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมเดิม ๆ ของชาวมละปรีไว้ ประเด็นนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีแนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณี ตลอดจนวิถีการดำรงชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวมละปรีหรือไม่

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นายฤทธิชัย แซ่เล่า** ผู้ดูแลผู้รับการสงเคราะห์ ศูนย์พัฒนาราชกรบในพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า ในพื้นที่บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ยังคงมีการอนุรักษ์และคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของชาวมละปรี โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่อย่างใด สำหรับพื้นที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา หมู่ที่ ๓ ตำบลภูฟ้า อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ลักษณะการปลูกบ้านเรือนจะเลียนแบบการสร้างบ้านลักษณะยกสูงเหมือนคนพื้นราบ และพื้นที่บ้านห้วยลู่ หมู่ที่ ๕ ตำบลสะเนียง อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ยังคงดำรงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

จากนั้น **นายธนรัตน์ ธาราภรณ์** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษาของเด็กชาวมละปรีที่เข้ามาอยู่ในระบบการศึกษาว่า เด็กชาวมละปรีสามารถปรับตัวในการเรียนรู้หรือปรับตัวกับสภาพแวดล้อม หรือมีปัญหาด้านการเรียนหรือไม่ อย่างไร

ต่อข้อสังเกตข้างต้น **นางสาวสุภาวดี ศิริสาร** เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน ศูนย์พัฒนาราชกรบในพื้นที่สูงจังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า จากการที่ได้เดินทางลงพื้นที่เพื่อสอบถามครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่สอนหนังสือแก่เด็กชาวมละปรีพบว่าพัฒนาการของเด็กวัยเตาะแตะ ยังมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กคนอื่น ๆ เช่น ที่โรงเรียนภูเค็งพัฒนา จะมีนักเรียน ๓ คนเฝ้าเรียนด้วยกัน ได้แก่ ๑) ชาวม้ง ๒) ชาวมละปรี และ ๓) ชาวเมี่ยน เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วจะพบว่าเด็กชาวมละปรี จะมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่ช้าเด็กอื่น ๆ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาวมละปรี ถือว่าผ่านเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน

จากนั้น **นายอดุล เทพกอม** ศึกษาธิการจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมว่า ข้อมูลด้านการศึกษาของเด็กชาวมละปรีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดแพร่ จะมีหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบเรื่องการศึกษา ได้แก่ ๑) กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต ๑ และโรงเรียนในสังกัด กศน. และวิทยาลัยการอาชีวศึกษา และ ๒) กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำตำบล สำหรับนักเรียนชาวมละปรี ในจังหวัดแพร่จะมีทั้งสิ้นจำนวน ๕๖ คน และกำลังศึกษาอยู่ในจังหวัดน่านอีก ๑ คน มีรายละเอียดดังนี้

- ๑) กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาล จำนวน ๑๑ คน
- ๒) กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา จำนวน ๓๐ คน
- ๓) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๘ คน
- ๔) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๔ คน
- ๕) กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๓ คน
- ๖) กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๖

อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน จำนวน ๑ คน

สำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กชาวมลละบริจะมีพัฒนาการที่ช้ากว่าเด็กทั่วไปสืบเนื่องมาจากสภาวะด้านโภชนาการที่ด้อยกว่าจึงทำให้ส่งผลต่อสุขภาพ เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนจึงจัดอยู่ในรูปแบบพิเศษ และจะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดจากคณะครู และผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมให้การศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนเรื่องของการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น เด็กชาวมลละบริจะมีอุปนิสัยส่วนตัว คือ ค่อนข้างเก็บตัว ซื่ออายุและไม่กล้าแสดงออก

จากข้อมูลดังกล่าว **นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์** ประธานคณะอนุกรรมการ ได้สอบถามว่า เด็กนักเรียนชาวมลละบริที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๓ คน โรงเรียนได้จัดที่พักให้หรือไม่ และมีการเดินทางอย่างไร

จากนั้น **นายอดุล เทพกอม** ศึกษาธิการจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติมว่า เด็กนักเรียนชาวมลละบริที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๓ คน ทางโรงเรียนได้จัดที่พักให้ฟรี และเรียนฟรี ตามนโยบายของรัฐบาล และมีนักเรียนอีก ๑ คน ที่กำลังจะลาออก เนื่องจากต้องไปประกอบอาชีพ ขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานกับผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีวศึกษาเพื่อให้ความช่วยเหลือค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการศึกษาของเด็กชาวมลละบริต่อไป

ถัดมา **นายสำราญ อรุณธาดา** อนุกรรมการ ได้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมว่า กรณีเด็กแรกเกิดอายุ ๐ - ๖ ปี จะได้รับสิทธิตามโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดตามนโยบายของรัฐบาลหรือไม่

ต่อประเด็นคำถามข้างต้น **นางอัญชรินทร์ กลิ่นศิริ** พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน ได้ชี้แจงข้อมูลว่า เด็กชาวมลละบริที่มีอายุ ๐ - ๖ ปี และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดน่านจะได้รับสิทธิตามโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดครบทุกคน

ต่อมา **นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปริตร** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลว่า เด็กชาวมลละบริที่มีอายุ ๐ - ๖ ปี และอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดแพร่ จะได้รับสิทธิตามโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิดครบทุกคนเช่นเดียวกัน

จากนั้น **นายอัครเดช สุพรรณฝ่าย** อนุกรรมการ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ชาวมลละบริที่มีลักษณะโดดเด่นเกี่ยวกับอัตลักษณ์ หรือความสามารถด้านอื่น ๆ หรือไม่

ต่อมา **นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปริตร** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลว่า เนื่องจากลักษณะนิสัยส่วนตัวของชาวมลละบริเป็นคนซื่ออายุ และไม่กล้าแสดงออกต่อบุคคลอื่น เพราะฉะนั้นการที่เป็นที่ยอมรับของสังคมจึงยังไม่ค่อยพบเห็นเท่าที่ควร

ลำดับสุดท้าย **นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์** อนุกรรมการและเลขานุการ ได้สอบถามเกี่ยวกับประเด็นการคุมกำเนิดของหญิงชาวมลละบริ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนอย่างไร

ต่อมา **นายธัญญ์โชค บุญพงศ์ปริตร** ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้ชี้แจงข้อมูลว่า ประเด็นการคุมกำเนิดของหญิงชาวมลละบริในปัจจุบันจะพบว่า บางครอบครัวจะมีบุตรรวมกันประมาณ ๔ - ๕ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เยอะเมื่อเทียบกับจำนวนบุตรของคนพื้นราบ แต่ลักษณะการดำรงชีวิตของชาวมลละบริมีความคิดเห็นว่าการที่มีบุตรเยอะ และเมื่อโตขึ้นก็จะนำบุตรไปเป็นแรงงานในการประกอบอาชีพ ประเด็นนี้ศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูงจังหวัดแพร่ ได้พยายามทำความเข้าใจร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของแม่ และการตั้งครร์กต์ตลอดจนการเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของชาวมละบริในพื้นที่จังหวัดแพร่ที่ต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวกับข้อ คือ การซ่อมแซมถนน และสะพานเข้าหมู่บ้าน และต้องการประกอบอาชีพที่มั่นคง

มติที่ประชุม : ที่ประชุมรับทราบข้อมูลการชี้แจงจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดน่าน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์มลาบรี (มละบริ) และมอบฝ่ายเลขานุการติดตามข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะอนุกรรมการครั้งต่อไป **ในวันพุธที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๕ เวลา ๑๐.๐๐ นาฬิกา (ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์)**

เมื่อได้เวลาอันพอสมควรแล้ว **นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์** ประธานคณะอนุกรรมการ ได้กล่าวขอบคุณอนุกรรมการและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่าน และปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๐.๑๕ นาฬิกา

นายปิยะพงษ์ น้อยเจริญ
นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ ผู้จัดบันทึกการประชุม
นางสาวภิรมย์ นิลทัพ
นิติกรเชี่ยวชาญ ปฏิบัติหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการ
ของกลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมฯ/ทาน
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๕

ภาคผนวก ค

รายชื่อคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตรี โอสถ ภาวิไล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นางทัศนียา ยิวานนท์	เลขาธิการคณะกรรมการ
๖. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นางผาณิต นิตินันท์ประภาส	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายพีระศักดิ์ พอจิต	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	กรรมการ
๑๒. นายมณฑิร บุญตัน	กรรมการ
๑๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๔. พลเอก วลีต โรจนภักดี	กรรมการ
๑๕. นายอำพล จินดาวัฒนะ	กรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
๒. นางณัฐฉิณีภรณ์ จันทร์โหนดัย	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๓. นายวงศ์พันธ์ ฌธัญพัฑ	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๔. นายศุภชัย สตรีศิลป์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๕. นางอุบล หลิมสกุล	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๖. นายเอกกมล แพทยานันท์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๗. นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๘. นายสุวัช สิงห์พันธุ์	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
๙. นางงามจิต แต่สุวรรณ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๐. นางสาวบุญชिरา ภูชนะจิต	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๑. พลเอก ศุภเกษม องคะศิลป์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๒. นางนฤมล ล้อมทอง	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๓. นายเอกพิทยา เอี่ยมคงเอก	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๔. พันเอก หลิง เรืองพรรษา ชื่นนิยมธรรม	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๕. นางณัฐภัก อติเชษฐนิศ	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๖. นายนิติ ถาวรวัฒนชัย	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๗. นางอาทิตา นรารวัชร	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๘. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๑๙. นางพัฒนฉัตร ภัทรศาสตร์ดวงศ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๐. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๑. นางสาวมาลัย สาแก้ว	นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
๒๒. พันเอก ธนัญชัย พยัตตพงษ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๓. นายวิกร ภูวพัชร	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๔. นางสาวสุภาพิษฐ์ ไชยดิษฐ์	เลขานุการประจำคณะกรรมการ
๒๕. นายสถาวร จันทรพ์่องศรี	เลขานุการประจำคณะกรรมการ

**รายชื่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน และผู้ด้อยโอกาส**

๑. นายวัลลภ ตังคณานุก์รัช	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ
๕. นายศุภชัย สติรศิลป์	อนุกรรมการ
๖. นายสำราญ อรุณธาดา	อนุกรรมการ
๗. นางวรภัทร แสงแก้ว	อนุกรรมการ
๘. นายธนรัตน์ ธาราภรณ์	อนุกรรมการ
๙. นายอัครเดช สุพรรณฝ้าย	อนุกรรมการ
๑๐. นายศุภภากร ปทุมรัตนธาร	อนุกรรมการ
๑๑. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ ประกอบด้วย	
๑. นางทัศนียา ยุวานนท์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. นายปรีชา บัววิรัตน์เลิศ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

รายชื่อคณะกรรมการ
คณะกรรมการกิจการสตรี และผู้มีความหลากหลายทางเพศ

๑. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
และอนุกรรมการ
๒. นางทัศนีย์ ยุวานนท์	ประธานคณะกรรมการ
๓. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นางพัฒนฉัตร ภัทรศาสตร์วงศ์	อนุกรรมการ
๕. นางงามจิต แต่สุวรรณ	อนุกรรมการ
๖. นางณัฐนันท์ สว่างวงศ์	อนุกรรมการ
๗. นางสาวอุไร เล็กน้อย	อนุกรรมการ
๘. นางสาวอังคณา ใจกิจสุวรรณ	อนุกรรมการ
๙. นางสาวพัชรา พอจิต	อนุกรรมการ
๑๐. นายธีรวุฒิ กลิ่นกุสม	อนุกรรมการ
๑๑. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	อนุกรรมการและเลขานุการ

รายชื่อคณะอนุกรรมการ
คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ

๑. นายมณฑิยา บุญตัน	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางสาวเครือวัลย์ เทียงธรรม	อนุกรรมการ
๕. นางสาววิจิตา รชตะนันท์กุล	อนุกรรมการ
๖. นางสาววันทนี พันธ์ชาติ	อนุกรรมการ
๗. นายวิฑูต บุนนาค	อนุกรรมการ
๘. นายสุชาติ โอวาทวรรณสกุล	อนุกรรมการ
๙. นางอาทิตยา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๑๐. นายสว่าง ศรีสม	อนุกรรมการ
๑๑. นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางสาวพิมพ์ปญา อติสิริวัชร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย	
๑. พลตรี ไอสถ ภาวิไล	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. นายธีรยุทธ สุคนธวิท	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. นางนุชจारी คล้ายสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นางพวงแก้ว กิจธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. นางวัชรา ธีรไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. นางสาวสรานฎภัทร อนุมัติราชกิจ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. นายสุพล ปริสุทธิ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. นายเอกกมล แพทยานันท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. รองศาสตราจารย์ณัฐนียา ไตรรักษา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการปฏิรูปด้านสังคม กิจการผู้สูงอายุและสังคมสูงวัย

๑. นางเพ็ญพักตร์ ศรีทอง	อนุกรรมการและที่ปรึกษา
๒. นายอำพล จินดาวัฒนะ	ประธานคณะอนุกรรมการ
๓. นายยุทธนา ทัพเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๔. นางจรรุจน์ อึ้งภากรณ์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๕. นายณัฐเมศวร์ เรืองพิชัยพร	อนุกรรมการ
๖. นายคารนัย อินสว่าง	อนุกรรมการ
๗. ศาสตราจารย์เกียรติคุณธรรมศักดิ์ พงศ์พิชญามาตย์	อนุกรรมการ
๘. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว	อนุกรรมการ
๙. นายประกาศิต กายะสิทธิ์	อนุกรรมการ
๑๐. นางสาวรัญญา เทียวกุล	อนุกรรมการ
๑๑. นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๒. นางสาวบุษยรัตน์ กาญจนดิษฐ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

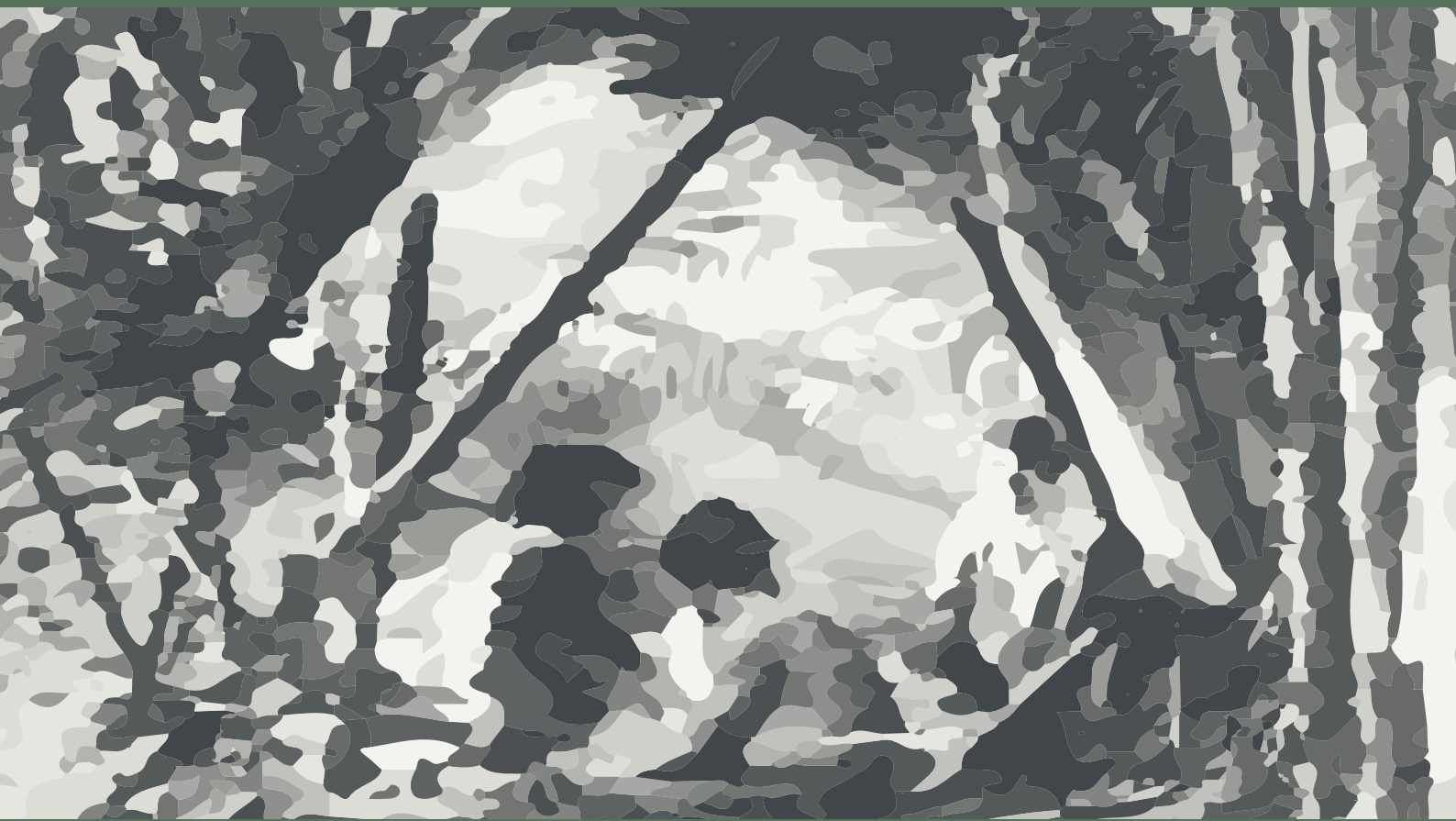
ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

๑. แพทย์หญิงพรรณพิมล วิปุลากร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายพลากร วงศ์กองแก้ว	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายชื่อฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาสังคม และกิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
วุฒิสภา

๑. นางสาวภริมย์ นิลทัพ	นิติกรเชี่ยวชาญ ปฏิบัติหน้าที่
กำกับดูแลการปฏิบัติราชการ
ของกลุ่มงานคณะกรรมการ
พัฒนาสังคมฯ
๒. นางธนยา สิงห์มณี	นิติกรชำนาญการ
๓. นางสาวพิมพ์ปญา อติสิราวัชร	นิติกรชำนาญการ
๔. นางสาวธรรมรัตน์ ศรีทองกุล	นิติกรชำนาญการ
๕. นางเพชรรัตน์ มหาสิงห์	วิทยากรชำนาญการ
๖. นางจิตตินันท์ ศิริอังกานนท์	วิทยากรชำนาญการ
๗. นางสาวฉัตรสุดา ศิริวงศ์	นิติกรปฏิบัติการ
๘. นางสาวจิตจรลดา งามอาจ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๙. นางสาวสุชาทิพย์ สมัครการ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๑๐. นายรุ่งเพชร งามพร้อม	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๑. นายปิยะพงษ์ น้อยเจริญ	นักวิชาการสนับสนุนงานวิชาการ
๑๒. นางสาวนธิดา ศรีอุตะ	พนักงานสนับสนุนการประชุม
๑๓. นางสาวศกกลวรรณ พึ่งฉ่ำ	พนักงานสนับสนุนการประชุม

กลุ่มงานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและกิจการเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส สำนักกรรมการ ๓ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๒๕ - ๖

ออกแบบและพิมพ์ที่
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๕, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๖๖, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๖

